

Årsrapport 2024

FOTO: © GEIR DOKKEN

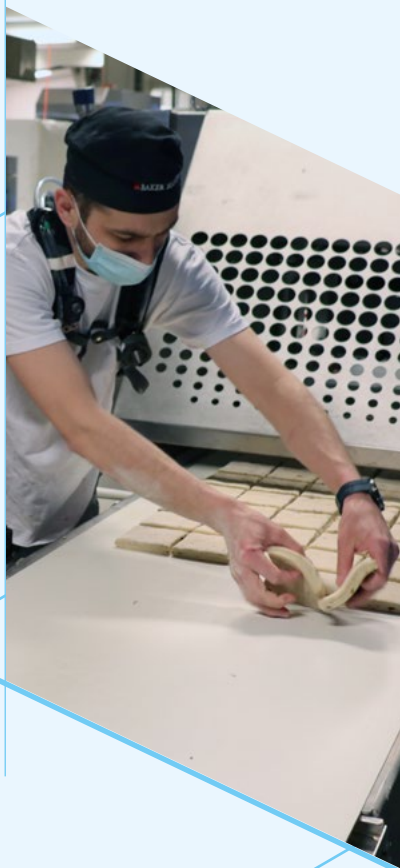

FOTO: © STAMI

FOTO: © GEIR DOKKEN

Innhold

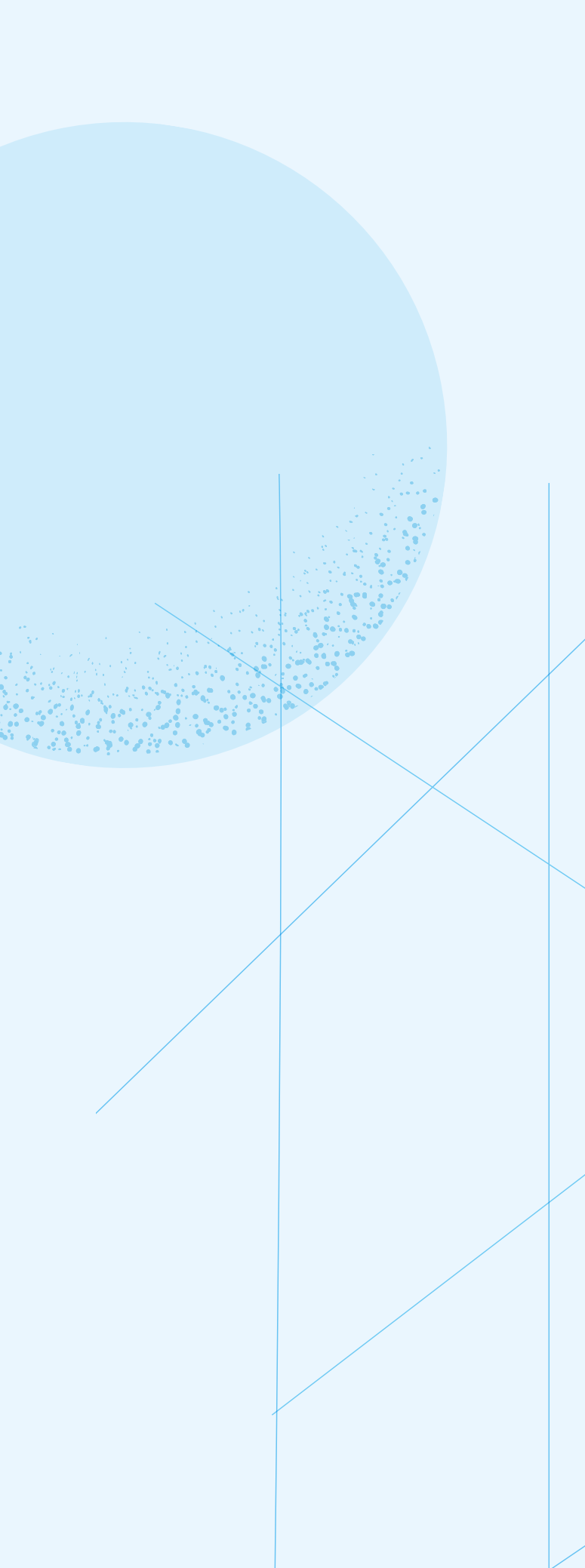
I - Leders beretning	3
II - Introduksjon STAMI og hovedtall 2024	6
III - Årets aktiviteter og resultater	12
Strategiske innsatsområder, resultater og målrettet ressursbruk	14
Forskningsaktiviteter	15
<i>Psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøforhold</i>	20
<i>Fysiske arbeidsmiljøforhold</i>	24
<i>Kjemiske og biologiske arbeidsmiljøforhold</i>	28
<i>Sykefravær, frafall og inkludering samt øvrige arbeidsmiljøforhold</i>	32
Forvaltnings- og arbeidslivsstøttende aktiviteter	34
<i>Samarbeid med tilsynsmyndighetene på arbeidsmiljøområdet</i>	36

<i>Yrkeshygieniske eksponeringsmålinger</i>	38
<i>Arbeidsmedisinsk utredning, veiledning og rådgivning</i>	39
<i>Digital infrastruktur på arbeidsmiljøfeltet</i>	40
<i>Arbeidsmiljøovervåking</i>	41
<i>Avtalen om et inkluderende arbeidsliv og arbeidsmiljøetsatsingen</i>	44
<i>Kommunikasjon, formidling og utdanning</i>	45
IV - Styling og kontroll	47
V - Fremtidsutsikter	50
VI - Årsregnskap	54

I – Leders beretning

Skal vi opprettholde velferden i fremtiden, må flere ta del i arbeidslivet. Vi må sørge for at flere inkluderes, færre blir syke av jobben sin og flere kan stå lenger i arbeid. Kunnskap om arbeidsmiljø og arbeidshelse står helt sentralt. Denne kunnskapen er selve grunnmuren for å lykkes med et godt, trygt og bærekraftig arbeidsliv for alle. I 2024 har STAMI hatt betydelige bidrag til kunnskapsutviklingen på området, både gjennom egne forskningsprosjekter og ved å hente hjem ny og relevant kunnskap for norsk arbeidsliv. Videre har instituttet i 2024 prioritert innsats knyttet til å gjøre denne kunnskapen mer tilgjengelig for nasjonale arbeidsmiljømyndigheter, arbeidslivets parter, næringslivet og medier, noe som har ført til økt spredning og bruk. Dette styrker STAMIs mål om å utgjøre en forskjell for hele bredden av norsk arbeidsliv.

2024 har vært et begivenhetsrikt år for STAMI. Året startet med et omfattende dokumentasjonsarbeid i forbindelse med Forskningsrådets nasjonale fagevaluering av forskningen på medisin og helsefagsområdet i Norge. En uavhengig komite satt sammen av internasjonale eksperter har i 2024 arbeidet for å vurdere kvaliteten og relevansen på STAMIs aktiviteter og forskning i perioden 2012-2022. Evalueringsarbeidet har vært ressurskrevende for instituttet, men samtidig har prosessen bidratt til viktige refleksjoner over STAMIs styrker, svakheter, muligheter og utfordringer og hvordan instituttet skal videreutvikles for fremtiden. Resultatene av denne evalueringen er ventet i første kvartal 2025.

Parallelt med evalueringen har STAMI i 2024 startet strategiarbeidet for å sette mål og retning for de neste ti årene. STAMIs nåværende strategi gjelder ut året 2025 og den nye strategien vil dermed peke retning for årene 2026-2035. Strategiarbeidet fullføres i 2025. Målet er at en ny strategi skal sikre at STAMI forblir en ledende aktør innen forskning og kunnskapsutvikling på arbeidsmiljø- og arbeidshelsefeltet. Instituttet skal bygge videre på allerede opparbeidede ressurser og styrker, samt utvikle ny kompetanse og sikre kunnskapsutvikling i tråd med behovet i arbeidslivet og samfunnet for øvrig.

I året 2024 har STAMIs prosjektportefølje utviklet seg videre. STAMI har i løpet av året hatt 74 forskningsprosjekter løpende. De dekker alle våre fire strategiske satsningsområder på en god måte, med hovedtyngde av kunnskapsutvikling knyttet til eksponeringsnivåer og helseeffekter av kjemiske og biologiske arbeidseksposeringer (62 prosent). Prosjekter knyttet til psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøforhold (17 prosent) og fysiske arbeidsmiljøeksponeringer (åtte prosent) utgjør også store deler av prosjektporteføljen. I lys av arbeidslivets behov for kunnskap om økt arbeidsdeltakelse, har instituttet flere prosjekter enn tidligere knyttet til arbeidsmiljøets betydning for sykefravær, frafall og inkludering. I 2024 utgjør dette satsningsområdet 13 prosent av prosjektporteføljen ved instituttet.

Gjennom året har STAMI utviklet laboratorieutstyrsparken videre, og en viktig satsing for STAMI i 2024 har vært investering i et nytt og kraftig analytisk instrument på proteomikk-området. Dette instrumentet vil kunne kvantifisere og identifisere proteiner i biologiske prøver og vil bidra til kunnskap om mekanismer og identifisere tidlige tegn på helseeffekter av eksponering i arbeid. Denne satsingen vil styrke flere av STAMIs forskningsområder, og instituttet ser frem til å bygge opp dette forskningsområdet videre i årene som kommer.

Å gjøre relevant forskning tilgjengelig og nyttig for norsk arbeidsliv, er en viktig del av instituttets samfunnsoppdrag. STAMIs forskere er etterspurte som kunnskapsformidlere både nasjonalt og internasjonalt, og instituttet har hatt stor aktivitet knyttet til formidling av kunnskap gjennom året. STAMI har bidratt i offentlig debatt, holdt foredrag, arrangert seminarer og samarbeidet tett med arbeidslivets aktører for å sikre at kunnskapen vi utvikler, når helt ut til dem som trenger den. Om lag 350 nasjonale faglige foredrag og et ti-talls internasjonale vitenskapelige foredrag ble holdt av STAMIs ansatte i 2024. Denne formidlingen bidrar til å tilgjengeliggjøre ulike fagområder og forskningsresultater til en rekke av STAMIs målgrupper.

Et viktig bidrag til arbeidslivet og et av høydepunktene i 2024, var lanseringen og oppdateringen av arbeidsmiljø- og helsetilstanden i norsk arbeidsliv. Gjennom lanseringen av «Faktabok om arbeidsmiljø og -helse 2024» og oppdateringen av det interaktive og digitale nasjonale overvåkningssystemet på arbeidsmiljø og helse, har STAMI tilgjengeliggjort oppdatert kunnskap og oversikt over arbeidsmiljøutfordringer og forbedringsområdet for over 80 ulike nærings- og yrkesgrupper. Dette sikrer at arbeidslivets parter og arbeidsmiljømyndigheter har et felles og objektivt faktagrunnlag om tilstanden i norsk arbeidsliv, noe som bidrar til å gi alle parter et godt grunnlag for prioriteringer og innsats på arbeidsmiljøområdet i tiden fremover. Etter lanseringen har instituttet hatt utstrakt formidlingsaktivitet for å sette norsk arbeidsliv i stand til å ta kunnskapen i bruk. STAMI opplever stor etterspørsel etter faktaboka, både i trykt og digital versjon. Over 500 trykte eksemplarer har blitt delt ut, i tillegg til at den digitale versjonen har blitt lastet ned nærmere 6.000 ganger.

STAMI skal fremskaffe, foredle og formidle kunnskap om arbeidsmiljø og arbeidshelse til hele bredden av norsk arbeidsliv. I dag er det bred enighet i norsk arbeidsliv om hva arbeidsmiljø handler om. Flere forstår at arbeidsmiljø er knyttet til hvordan man organiserer, planlegger og gjennomfører selve arbeidet. Det at norsk arbeidsliv nå har en felles forståelse av arbeidsmiljøbegrepet, er avgjørende for å lykkes med kunnskapsbaserte og effektive forebyggende tiltak. På samme måte ser vi viktigheten av å bygge en felles forståelse av hva arbeidshelse handler om. Det er i dag veldig ulikt hvordan forskjellige miljøer definerer og forstår arbeidshelsebegrepet. Arbeidshelse handler om forholdet mellom arbeid og helse og det er knyttet til hvordan arbeidstakerens helsetilstand kan forbedres, forverres eller forårsakes av arbeidsmiljøforhold på arbeidsplassen. Denne forståelsen mener STAMI er avgjørende når vi skal utvikle kunnskap og igangsette tiltak for å sikre en arbeidshelse som gjør at flere kan ta del i arbeidslivet fremover.

I sum har 2024 vært et år med god fremdrift på kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling. Året har også gitt viktige refleksjoner og diskusjoner rundt instituttets videre strategiske veivalg. Vi ser frem til å bygge videre på dette grunnlaget i 2025 og fortsette å bygge kunnskap for et godt arbeidsliv.

I etterfølgende deler av denne årsrapporten vil STAMIs aktiviteter og nøkkeltall for 2024 belyses nærmere. Nytt i årsrapporten i år er presentasjon av et utvalg «impact cases». Disse er utarbeidet for å illustrere hvordan STAMIs forskningsaktiviteter i 2024, i tillegg til vitenskapelig nytte (scientific impact), har hatt betydning for samfunnet (samfunnsnytte/societal impact) ved at kunnskapen omformes til konkrete råd og brukes som grunnlag i prioriteringsarbeid både på myndighetsnivå og ute i hver enkelt virksomhet. Ønsker man mer dyptgripende beskrivelser av våre aktiviteter og prosjekter, anbefales det å ta en titt på stami.no.

Oslo, 15. mars 2025

Therese Nordberg Hanvold
Direktør

FOTO: © BÅRD GUDIM

STAMI er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID). STAMI skal frembringe, foredle og formidle kunnskap om arbeid og helse.

II – Introduksjon STAMI og hovedtall 2024

STAMI er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID). STAMI skal frembringe, foredle og formidle kunnskap om arbeid og helse gjennom å:

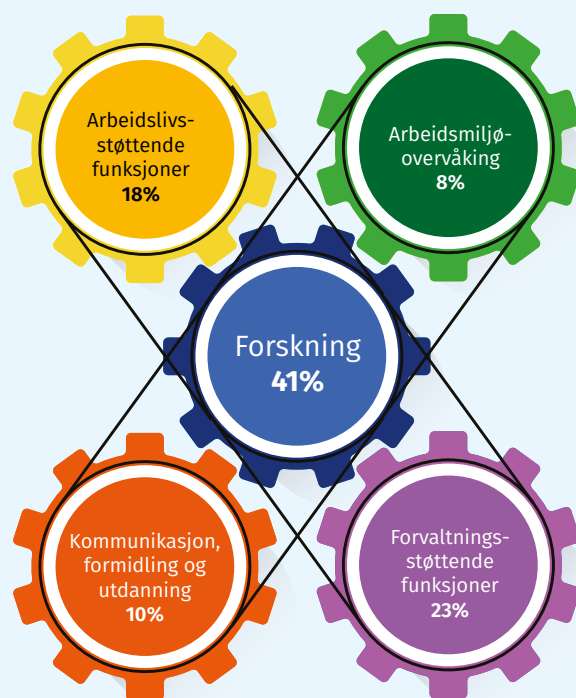
- skape ny kunnskap gjennom relevante forskningsprosjekter
- ha oversikt over og fortolke den internasjonale vitenskapelige forskningsfronten
- overvåke og avdekke utviklingstrekk og nye risikofaktorer i norsk arbeidsliv
- gjøre kunnskap om risikofaktorer og forebyggende virkemidler kjent i norsk arbeidsliv
- bidra til kunnskapsbasert myndighetsutøvelse
- utdanne og dyktiggjøre bedriftshelsetjeneste- og vernepersonell.

Forskning er STAMIs kjerneoppgave i kraft av rollen som det nasjonale forskningsinstituttet og landets fremste kunnskapsaktør på arbeidsmiljø og -helseområdet. Den vitenskapelige kompetansen utgjør fundamentet for instituttets øvrige oppgaver, som omfatter forvaltnings- og arbeidslivsstøttende funksjoner, overvåking av arbeidsmiljøtilstanden i Norge, samt kommunikasjon og opplæring. Nasjonalt har STAMI ansvar for å motivere og tilrettelegge for kunnskapsbaserte prioriteringer, både i virksomhetene og i arbeidsmiljøforvaltningen. Internasjonalt skal STAMIs forskning bidra til kunnskapstviklingen på arbeidsmiljøområdet. STAMI skal også hente kunnskap hjem til det beste for norsk arbeidsliv.

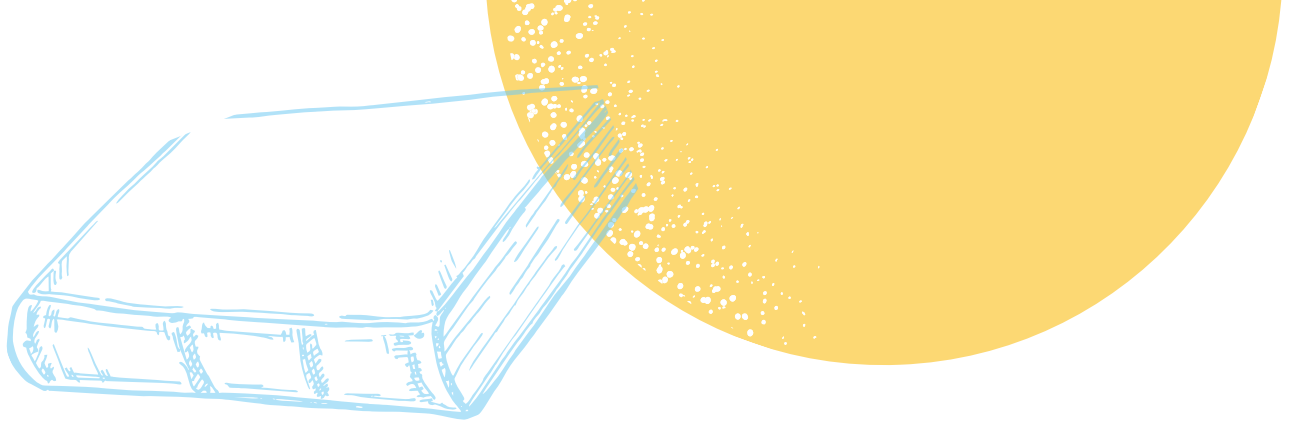
Figur 2-1 viser STAMIs strategiske satsingsområder. Disse er alle integrert i hverandre og bygger på et vitenskapelig, kunnskapsbasert fundament. De arbeidslivsstøttende oppgavene er først og fremst støttefunksjoner på områder der det ikke eksisterer tilfredsstillende, private tjenesteleverandører, ofte gjennom andre aktører som

bedriftshelsetjenesten (BHT). Gjennom arbeidsmiljøsettingen under «Avtalen om et inkluderende arbeidsliv 2019-2022», med forlengelse til 2024 (IA-avtalen), har de arbeidslivsstøttende aktivitetene ved STAMI blitt styrket. Omfanget av forskningsinnsatsen har vært relativt stabil gjennom de siste årene.

Gjennom året 2024 hadde STAMI 157 ansatte, tilsvarende 142 årsverk. Ved utgangen av året var 140 personer ansatt, tilsvarende 135 årsverk. Fordelingen gjennom året mellom forskningsaktiviteter og øvrige strategiske satsingsområder er fordelt med henholdsvis 41 prosent vs. 59 prosent. Andelen er beregnet ut fra årsverkene

Figur 2-1 STAMIs integrerte aktiviteter, basert på vitenskapelig kunnskap, med prosentfordeling av årsverk.

funksjon. Skillene mellom funksjonene er ikke skarpe, da all kunnskapsproduksjon på STAMI er både forvaltnings- og arbeidslivsstøttende. Samtidig gir oppgavene knyttet til arbeidslivsstøtte og forvaltning viktige bidrag inn mot forskningen, i form av oppdatert kunnskap om arbeidslivet og nettverk med arbeidslivets aktører. I sum utgjør STAMIs disponeringer innenfor instituttets rammer en god fordeling med fokus på optimalisering av kvalitet, synergier og effektiv ressursdisponering.

STAMI skal sikre en god balanse mellom behovet for kunnskap og forskning innen arbeidsmiljø og -helse og instituttets øvrige oppgaver. I tillegg må STAMI ha en faglig beredskap for raskt å kunne vurdere problemstillinger fra norsk arbeidsliv og iverksette nødvendige tiltak. Beredskapsfunksjonen har høy prioritet, og STAMI bistår både Arbeids- og inkluderingsdepartementet og andre departementer med faglige vurderinger ved behov.

STAMIs strategi 2016-2025 legger de langsiktige føringene for instituttets innsatsområder. Arbeidet med å utarbeide en ny strategi for det påfølgende tiåret kom godt i gang i 2024, og vil ferdigstilles høsten 2025. Kriterier for valg av innsatsfaktorer tar utgangspunkt i foreliggende og forventede kunnskapsbehov i arbeidslivet, innspill fra relevante stakeholdere samt vurderinger av kunnskapsbehov på den internasjonale arena. Nettverket for arbeidsmiljøinstituttene i Europa, «Partnership for European Research in Occupational Safety and Health» (PEROSH), kartla i 2024 de faglige nedslagsfeltene for de europeiske instituttene på arbeidsmiljø- og helsefeltet. Denne informasjonen gir et viktig bidrag inn mot STAMIs nye strategi knyttet til foreliggende kunnskap og kunnskapshull på den europeiske arenaen. Resultatene fra den eksterne evalueringen knyttet til STAMIs innsatsområder og resultatoppnåelse i regi av Norges forskningsråd (NFR) gjennomført i 2023 og 2024 (EVALMEDHELSE), vil også gi viktige bidrag inn i STAMIs strategiarbeid. Resultatene fra evalueringen er ventet i april 2025.

STAMIs overordnede måltall og styringsindikatorer har blitt styrket de siste årene, og reflekterer i dag godt bredden på forskningsarbeidet og aktivitetene innen de øvrige

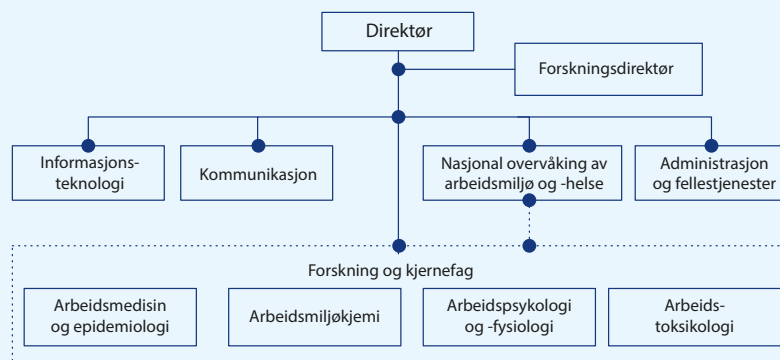
strategiske innsatsområdene. Disse presenteres i de følgende kapitlene av STAMIs årsrapport for 2024. I likhet med øvrige forvaltningsinstitutter med departementalt eierskap, rapporteres også måltall særskilt på forskningsaktiviteter til NFR.

Therese Nordberg Hanvold er direktør for STAMI. STAMIs stab er høykompetent med tverrfaglig kompetanse innen blant annet medisin, psykologi, sosiologi, kjemi, biologi, statistikk, IT og administrasjon. Virksomheten er lokalisert i Oslo. STAMIs organisasjonskart er vist i figur 2-2.

STAMI har i 2024 hatt høy aktivitet og god resultatoppnåelse, og figur 2-3 oppsummerer sentrale nøkkeltall knyttet til organisasjonen og faglige aktiviteter.

Arbidsmiljøforskning er altoverveiende offentlig finansiert både i Norge og ellers i Europa, med relativt beskjedne eksterne finansieringsmuligheter, til tross for høy samfunnsrelevans og et høyt samfunnsøkonomisk inntjeningspotensial. STAMIs posisjon som en underliggende etat av AID med en høy grad grunnfinansiering, er svært viktig da den sikrer rammebetingelser som ivaretar langsiktige forskningsprosjekter. Dette er ofte avgjørende for å kunne avdekke årsaksmekanismer, sikre nødvendig bredde i forskningen og integrere forskningen med instituttets øvrige aktiviteter på en kostnadseffektiv måte. Finansieringsmodellen vurderes også som en styrke da den bidrar til å sikre faglig nøytralitet og partsbalanse.

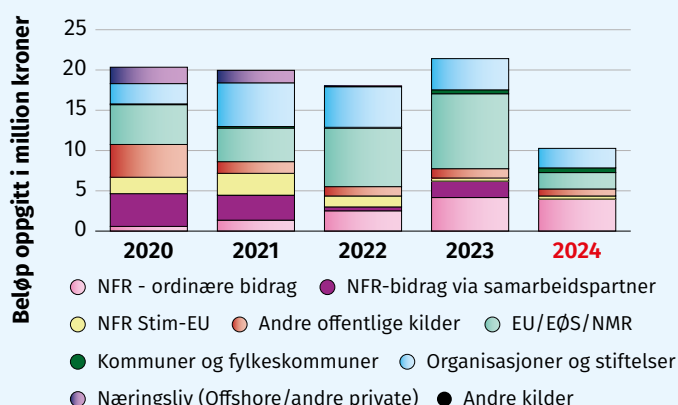
Figur 2-4 viser fordelingen av forskningsbidrag fra ulike finansieringskilder de siste fem årene, mens figur 2-5 viser hvordan midlene er fordelt på strategiske satsingsområder. I 2024 falt volumet på eksterntfinansierte forskningsbidrag innbetalt til STAMI med 52 prosent. Hovedgrunnen til denne reduksjonen er at flere store prosjekter ble avsluttet i løpet av 2024, deriblant tre prosjekter delfinansiert av NFR og et prosjekt delfinansiert av Nordisk ministerråd. Innbetalinger for disse ble avsluttet i 2023. I tillegg er flere av STAMIs prosjekter delfinansiert av EU avsluttet eller i avslutningsfasen. At innbetalingene på løpende EU-prosjekter ofte mottas kun hvert andre år, har også

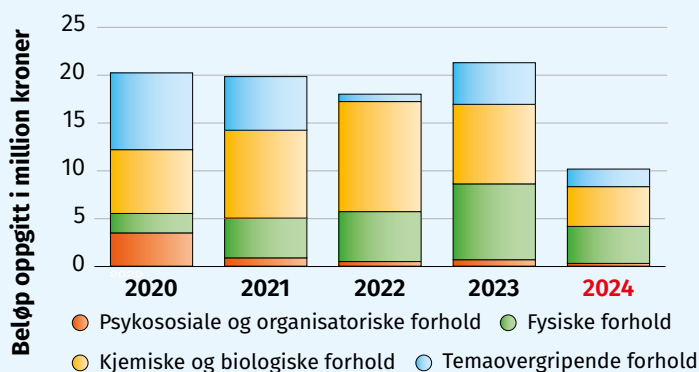
Figur 2-2 STAMIs organisasjonskart.

Figur 2-3 Sentrale nøkkeltall knyttet til STAMIs aktiviteter i 2024.

Figur 2-4 Fordeling av eksterne bidragsinntekter i STAMIs forskningsprosjekter på finansieringskilde i perioden 2020–2024.

Figur 2-5 Fordeling av eksterne bidragsinntekter i STAMIs forskningsprosjekter på tematiske områder i perioden 2020–2024.

påvirket nivået på eksterne inntekter i 2024. Dette gjelder blant annet paraplyprosjektet PARC der STAMI vil motta en vesentlig innbetaling i 2025.

I 2025 forventer STAMI en økning i innbetalingene da instituttet i 2024 fikk et godt tilsig av ny, ekstern forskningsfinansiering. Tilsagn mottatt i 2024 utgjorde 22,5 millioner kroner fordelt på ti prosjekter, med innbetalinger fordelt over flere år avhengig av lengden på prosjektperiodene. Tre av tilsagnene var direkte eller via samarbeidspartnere fra NFR med et samlet bidrag på kroner 8,2 millioner, ett tilsagn er fra oljenæringen på kroner 5,7 millioner og ett tilsagn er fra skipsfartsnæringen på kroner 7,5 millioner. Til tross for at eksterne forskningsbidrag fra arbeidslivets organisasjoner, næringslivet og mindre offentlige instanser er noe mindre tilgjengelige enn tidligere, er disse fremdeles viktige bidragsytere. Dette gjelder spesielt for prosjekter innen kjemiske, biologiske og fysiske arbeidsmiljøforhold.

Tabell 2-1 Nøkkeltall fra årsregnskapet (i hele 1 000 kroner)	2024	2023	2022
Samlet tildeling over statsregnskapet	174 350	168 440	160 446
Hvorav øremerket til aktivitet som utføres i påfølgende budsjettår	-2 465	-15 808	-15 289
Hvorav benyttet til periodisering av investeringer	-2 622	2 074	-113
Sum samlet tildeling over statsregnskapet	169 263	154 706	145 044
Samlet tilskudd/bidrag og andre inntekter	27 399	29 282	22 024
Samlet tildeling, tilskudd/bidrag og andre inntekter	196 662	183 988	167 068
Bevilgning -% av samlet tilskudd/bidrag og andre inntekter	86 %	84 %	87 %
Lønns- og personalkostnader	128 385	120 444	105 267
Driftskostnader inkl. finanskostnader	57 111	55 026	55 651
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	11 817	11 706	11 045
Samlede kostnader	197 314	187 176	171 963

Tabell 2-2 Lønnsandel av kostnader (i hele 1 000 kroner)	2024	2023	2022
Lønns- og personalkostnader	128 385	120 444	105 267
Samlede kostnader	197 314	187 176	171 963
Prosentandel lønns- og personalkostnader av samlede kostnader	65 %	64 %	61 %

Tabell 2-3 Lønnskostnader per årsverk (i hele 1 000 kroner)	2024	2023	2022
Lønns- og personalkostnader	128 385	120 444	105 267
Utførte årsverk*	131	125	115
Lønnskostnad pr. årsverk	982	964	915

Tabell 2-4 a Samlede kostnader prosentfordelt	2024	2023	2022
Lønns- og personalkostnader	65 %	64 %	61 %
Samlede kostnader inkl. finanskostnader	29 %	30 %	32 %
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	6 %	6 %	6 %
	100 %	100 %	100 %

Tabell 2-4 b Samlede driftskostnader i kroner (i hele 1 000 kroner)	2024	2023	2022
Lønns- og personalkostnader	128 385	120 444	105 267
Samlede kostnader inkl. finanskostnader	57 111	55 026	55 651
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	11 817	11 706	11 045
Samlede kostnader	197 314	187 176	171 963

* I tabell 2-3 vises antall utførte årsverk gjennom året, med fradrag av permisjoner og sykedager for 2022, 2023 og 2024, jf. definisjon i R-115 av desember 2024 (PM2019-13).

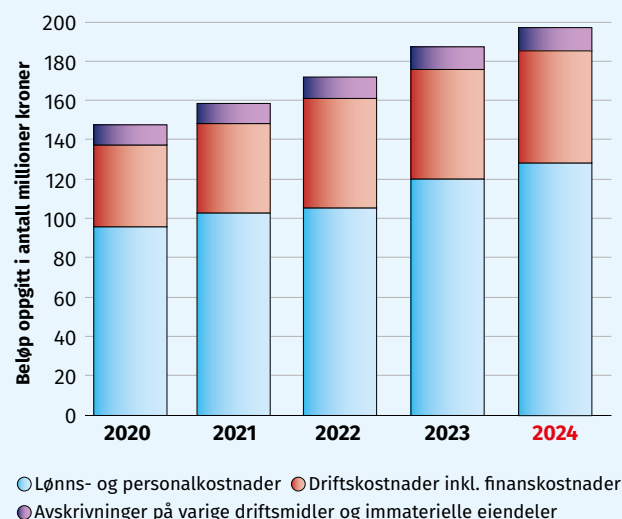

Tabellene 2-1, 2-2, 2-3 og 2-4 a og b viser en oversikt over STAMIs økonomiske disposisjoner, inkludert lønn og andre økonomiske forhold, for 2024 og de to foregående årene.

STAMI fortsatte i 2024 å effektivisere arbeidsoppgaver, deriblant ved økt digitalisering, i tråd med kravene om effektivisering i statlige etater. Mulighetene for ytterligere innsparinger er begrensede, men god økonomikontroll vil fortsatt sikre en kostnadseffektiv drift i tiden fremover.

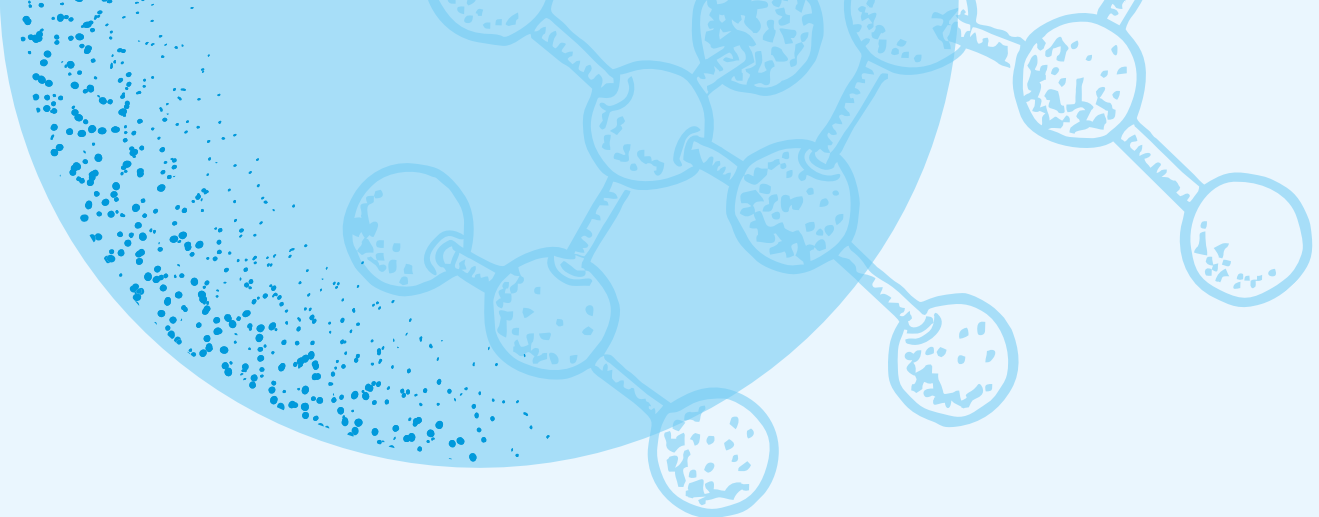
Som nettobudsjettert virksomhet har STAMI, gjennom effektiviseringstiltak, kunnet bygge opp ikke-anvendte lønnsmidler til finansiering av nye forskningsprosjekter med ansettelser av phd-stipendiater og postdoktorer. To slike internt finansierte forskningsprosjekter ble vedtatt i 2024. Rekrutteringsstillingene i disse to prosjektene vil bli besatt i 2025. Prioritering av slike stillinger gjør det mulig å effektivt vri kompetansefeltene våre i tråd med strategiske føringer, naturlige avganger og vakanser. Instituttet bidrar samtidig til vitenskapelig utdanning av egnede kandidater gjennom doktorgrads- og postdoktorprosjekter på arbeidsmiljø og -helsefeltet.

Figur 2-6 gir en oversikt over kostnadsfordeling ved STAMI i 2024, på basis av Stortingets bevilgning samt tilskudd fra eksterne bidragsytere og andre inntekter. Lønnskostnader utgjør 65 prosent av totale kostnader. Lønnskostnadene økte med åtte millioner kroner fra 2023 til 2024. Av disse er om lag 3,5 millioner kroner estimert lønnsavsetningen på grunn av forsinket lønnsoppgjør i 2024. I tillegg er NAV-refusjoner i 2024 redusert med to millioner kroner sammenlignet med 2023, noe som også bidrar til økte lønnskostnader i 2024. Driftskostnadene ligger på ca. 30 prosent og avskrivninger på ca. seks prosent av totale kostnader, stabilt fra året før. Avskrivningene er knyttet til strategiske investeringer over de siste årene i vitenskapelig utstyr og kostnader knyttet til utvikling og drift av IKT-infrastruktur.

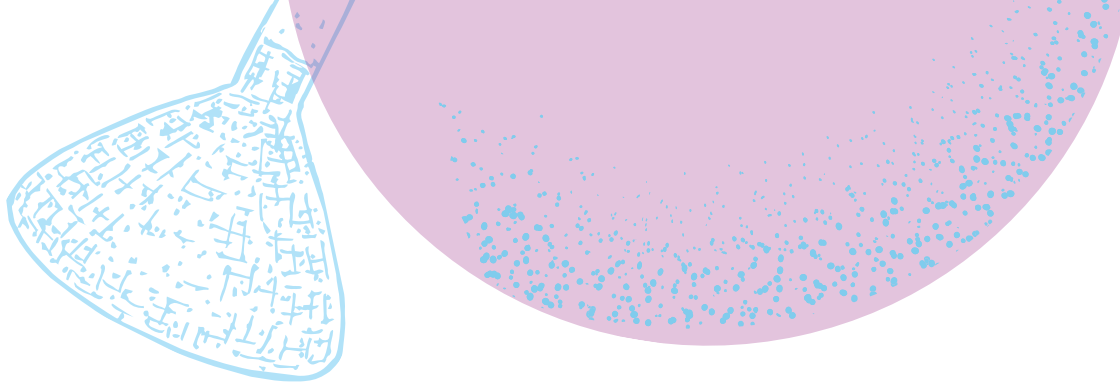
Figur 2-6 Fordeling av kostnader– avskrivninger, driftskostnader og lønns- og personalkostnader i perioden 2020–2024.

III – Årets aktiviteter og resultater

Tildelingsbrevet datert 5. januar 2024 fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) har vært styrende for STAMIs virksomhet i 2024 og angir instituttets mål og innsatsområder. Rapporteringen av årets aktiviteter og resultater bygger på instituttets oppnåelse av de angitte mål og krav til rapportering. Årsrapporten gir en overordnet rapportering av STAMIs samfunnsoppdrag og aktiviteter, blant annet basert på styringsindikatorer og nøkkeltall.

Strategiske innsatsområder, resultater og målrettet ressursbruk

STAMI er et offentlig virkemiddel og en kunnskapsbank tilgjengelig for norsk arbeidsliv for å bidra til å skape gode arbeidsmiljøer som grunnlag for et bærekraftig og konkurransedyktig arbeidsliv. STAMIs forskning og øvrige aktiviteter er forankret i instituttets strategi, som løper fra 2016 til 2025, og styres i tråd med kravene i de årlige tildelingsbrevene fra eierdepartementet.

STAMIs innsatsområder og aktiviteter er tilpasset arbeidslivets behov og justeres i takt med utviklingen. Overvåking av arbeidsmiljøet har som mål å avdekke endringer tidlig, slik at myndigheter og andre aktører får et partsnøytralt og kvalitetssikret grunnlag for prioriteringer og beslutninger.

Forskningen skaper ny kunnskap om sammenhenger mellom arbeidsmiljø, helse og sysselsetting. Dette danner grunnlag for forebyggende tiltak, oppdaterte overvåkingsindikatorer og forståelse av årsaksmekanismer som er nødvendige for effektive tiltak. STAMIs strategiske innsatsområder bygger på forskning og overvåking og skal bidra til kunnskapsbasert arbeidsmiljøforvaltning og effektive arbeidsmiljøtiltak i norske virksomheter.

For å utnytte synergier mellom forskning, kunnskapsproduksjon og kjennskap til arbeidsmiljøforvaltningen, samarbeider STAMI tett med tilsynsmyndigheter og andre aktører. Som et lite institutt med et bredt ansvarsområde prioriteres innsatsen nøye ut fra kompetanse, ressurser og relevans for norsk arbeidsliv.

STAMIs forskning og aktiviteter skal støtte opp om forebyggende tiltak i arbeidslivet. I utvelgelsen av forskningsområder vektlegges omfang, alvorlighetsgrad og mulige årsakssammenhenger, som samlet gir et mål på samfunnsrelevans. Alvorlighetsgrad og årsaksforhold er særlig viktige for

eksponeringer innen kjemiske, biologiske, fysiske og mekaniske arbeidsmiljøforhold. Samtidig har psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøutfordringer størst omfang og størst betydning for samfunnsmessige kostnader i form av arbeidsrelatert sykefravær og risiko for uførhet. STAMI søker å dekke et bredest mulig spekter av relevante problemstillinger for norsk arbeidsliv innenfor tildelte rammer.

STAMI skal skape og formidle kunnskap om arbeidsmiljøfaktorer som påvirker helse, jobbengasjement og produktivitet. Arbeid kan være helsefremmende når miljøet er godt, men forskning viser også at visse arbeidsmiljøforhold kan føre til helseplager, sykefravær og frafall fra arbeidslivet, med dødelige arbeidsrelaterte sykdommer som ytterste konsekvens.

STAMIs forskningsaktiviteter er strukturert rundt følgende strategiske satsingsområder:

- Psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøforhold
- Fysiske og mekaniske arbeidsmiljøforhold
- Kjemiske og biologiske arbeidsmiljøforhold
- Sykefravær, frafall og inkludering samt øvrige arbeidsmiljøforhold.

Den siste kategorien omfatter kategori omtalt i tidligere årsrapporter som «temaovergripende forhold» og samler prosjekter relatert til sykefravær, frafall, inkludering samt prosjekter med øvrig tematikk som ikke naturlig faller inn under de andre kategoriene.

STAMIs øvrige aktiviteter, som overvåking, formidling og undervisning, har et bredere nedslagsfelt enn forskningsprioriteringene og bidrar ytterligere til kunnskapsutvikling og forebyggende arbeid i norsk arbeidsliv.

Forsknings-aktiviteter

Forskning er kjernen i STAMIs virksomhet, og alle instituttets aktiviteter bygger på et vitenskapelig fundament. Som vist i figur 3-1, hadde STAMI 74 aktive forskningsprosjekter i løpet av året 2024. Disse varierte fra kortvarige studier til lang-siktige, prospektive undersøkelser. Igangsetting av 23 nye prosjekter i 2024 inkluderte 11 prosjekter som ble skilt ut fra paraplyprosjektet PARC (Partnership for the Assessment of Risks from Chemicals) og etablert som egne prosjekter.

I prosjektporteføljen ble 51 prosjekter videreført fra 2023, og 23 prosjekter ble startet opp i løpet av 2024. Dette gir en total på 74 løpende prosjekter gjennom året 2024. 17 prosjekter ble avsluttet i løpet av året, og følgelig var 57 prosjekter aktive ved utgangen av 2024 og ble videreført til 2025.

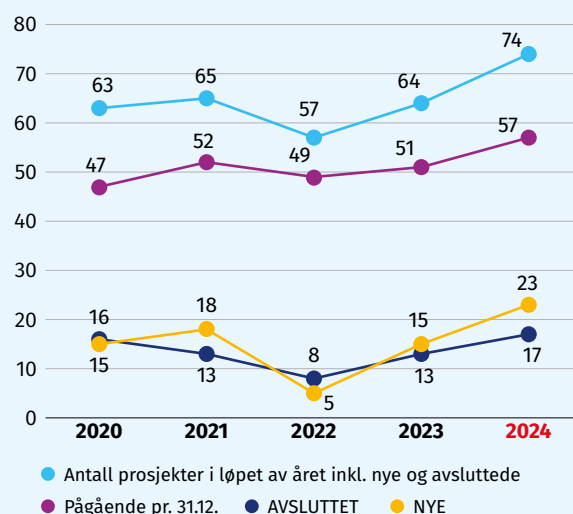
Fordeling av forskningsprosjekter

Figur 3-2 viser at STAMIs prosjektportefølje er delt inn i fire hovedkategorier knyttet til tematiske områder. Fordelingen mellom STAMIs fire tematiske hovedområder har vært stabil over flere år, i tråd med våre overordnede strategiske retningslinjer.

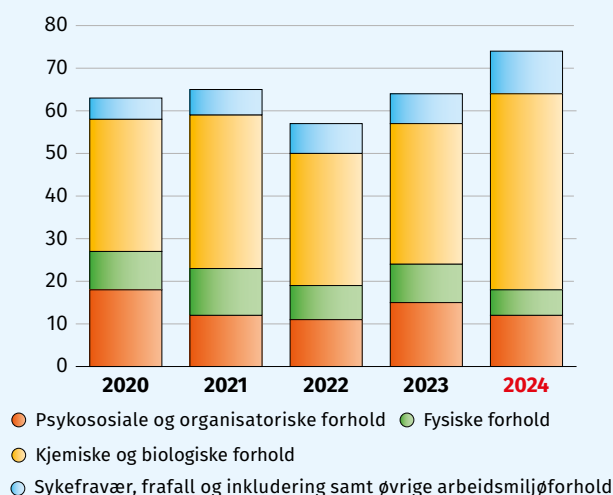
I figur 3-3 er de fire tematiske hovedområdene delt i åtte underliggende kategorier som gir en mer detaljert oversikt over den tematiske spredningen i forskningsporteføljen.

Ressursbruk i prosjektene

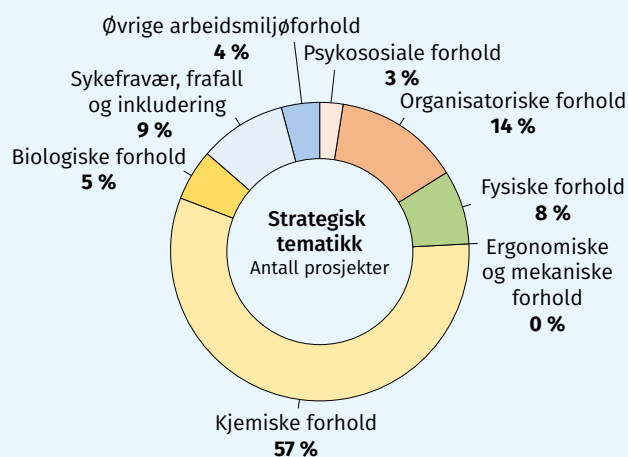
Ressursbruken i prosjektene varierer betydelig med hensyn til tidsbruk, omfang og kostnader. Generelt er prosjekter som krever prøvetaking på arbeidsplasser, helseundersøkelser og intensiv laboratorievirksomhet de mest ressurskrevende, både når det gjelder personell og materiell. Prosjekter innen det kjemiske og biologiske området er ofte avgrensede og målrettede studier, mens prosjekter som undersøker psykososiale og organisatoriske forhold, ofte er større, prospektive studier. Den relative fordelingen av prosjekter på strategiske satsingsområder gir alene ikke et fullstendig bilde av våre innsatskriterier og må sees i sammenheng med ressursbruken i hvert prosjekt. Figur 3-4 viser fordeling av vitenskapelige

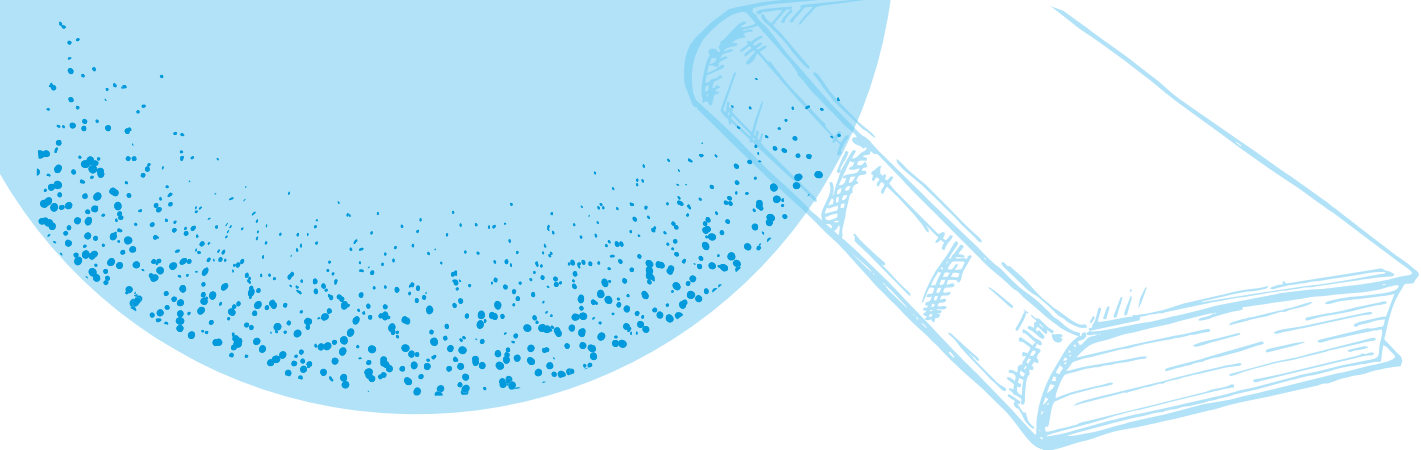
Figur 3-1 Antall forskningsprosjekter, med angivelse av nye og avsluttede prosjekter, i perioden 2020–2024.

Figur 3-2 Antall forskningsprosjekter fordelt på tematikk i perioden 2020–2024.

Figur 3-3 STAMIs prosjektportefølje i 2024 fordelt på detaljerte tematiske områder.

årsverk på de fire tematiske hovedområdene, og figur 3-5 indikerer fordeling av prosjektporteføljens ressursomfang fordelt på de samme tematiske områdene.

Vitenskapelige publikasjoner

I 2024 publiserte STAMI 68 vitenskapelige artikler i fagfellevurderte tidsskrifter, hvorav 29 med STAMIs ansatte som førsteforfattere og 16 publisert i nivå 2-tidsskrifter. Dette er tidsskrifter som representerer de ledende kanalene innen et fagområde.

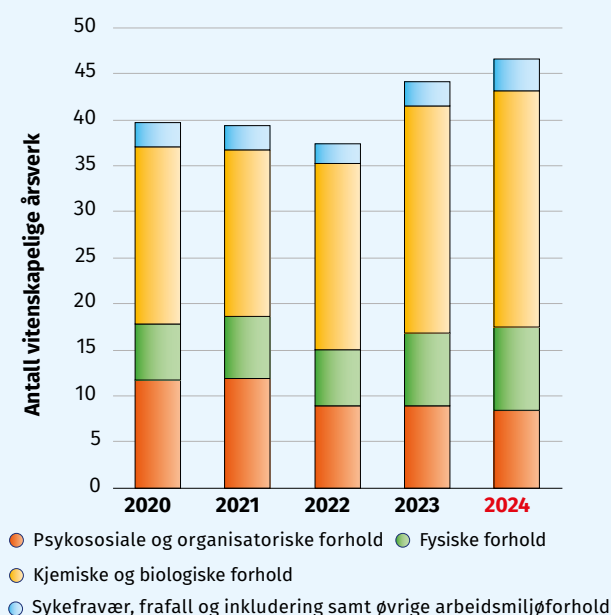
Figur 3-6 viser utviklingen av vitenskapelige artikler produsert hvert enkelt år (blå linje) over de siste ti årene, og et gjennomsnitt av vitenskapelige publikasjoner over de tre siste årene (rød linje) for hvert år. En publikasjon tar normalt flere år å utarbeide fra den første problemformulering og datainnsamling til det endelige resultatet. En gjennomsnittlig publikasjonsrate gir følgelig et bedre bilde av produksjonen enn tallene isolert sett pr. år da sistnevnte vil variere betydelig.

Til tross for en nedgang i antall publikasjoner i 2024 sammenlignet med 2023, viser grafen at publiseringsraten de siste ti årene har vært solid, med et gjennomsnitt på 75 publikasjoner pr. år.

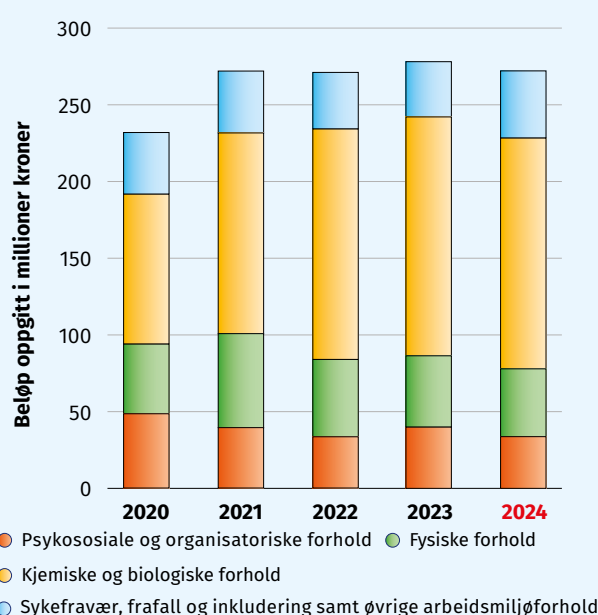
Publikasjonene fordeler seg tematisk som vist i figur 3-7 for de fem siste årene. For året 2024 er tematikken på den vitenskapelige produksjonen fordelt mer detaljert i figur 3-8.

Indikatorer for utviklingen i publikasjonenes kvalitet presenteres i figur 3-9 og i figur 3-10. Generelt publiseres om lag 20 prosent av forskningsarbeider i Norge i nivå 2-tidsskrifter. I 2024 publiserte STAMI 24 prosent av de vitenskapelige artiklene i nivå 2-tidsskrifter, noe som anses som et svært godt resultat. Median impaktfaktor for tidsskriftene, som STAMI publiserte i, var 3,5 i 2024. Dette indikerer også at instituttet prioriterer publisering i anerkjente tidsskrifter.

84 prosent av STAMIs vitenskapelige artikler ble publisert med åpen tilgang, som vist i figur 3-11.

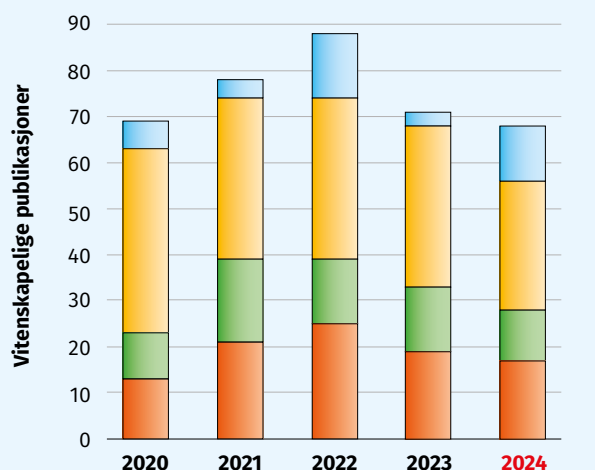
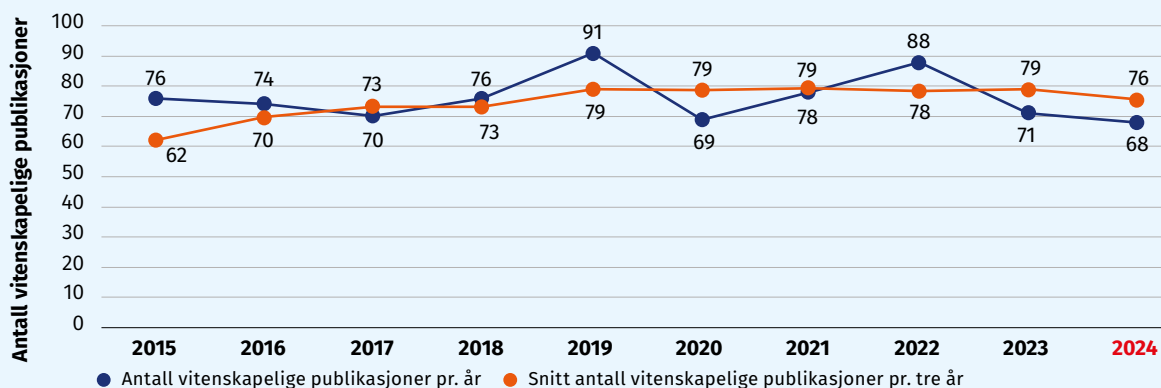

Figur 3-4 Antall vitenskapelige årsverk gjennom året fordelt på tematiske områder, i perioden 2020–2024.

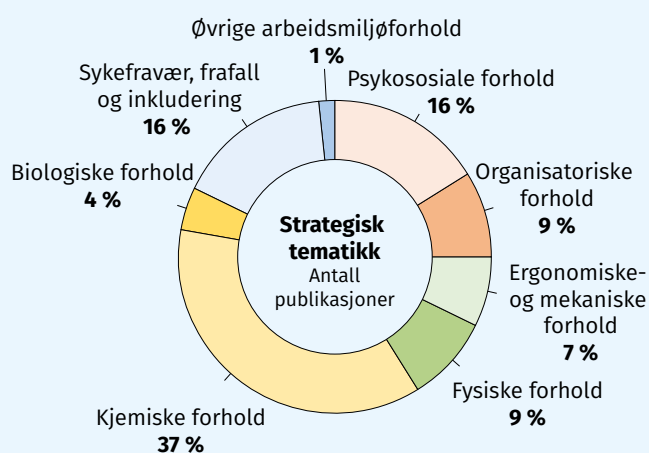
Figur 3-5 Ressursbruk; akkumulerte kostnader og fremskrevne, budsjetterte kostnader gjennom prosjektenes levetid fordelt på tematiske områder, i perioden 2020–2024. Kostnader knyttet til drift, støttefunksjoner og programvareutvikling er ikke inkludert.

Figur 3-6 Antall vitenskapelige publikasjoner pr. år (blå linje) og gjennomsnitt antall publikasjoner de tre siste årene (rød linje), i perioden 2015–2024.

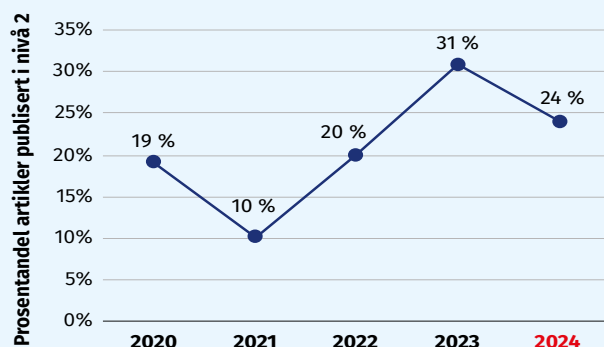

● Psykososiale og organisatoriske forhold ● Fysiske forhold
● Kjemiske og biologiske forhold
● Sykefravær, frafall og inkludering samt øvrige arbeidsmiljøforhold

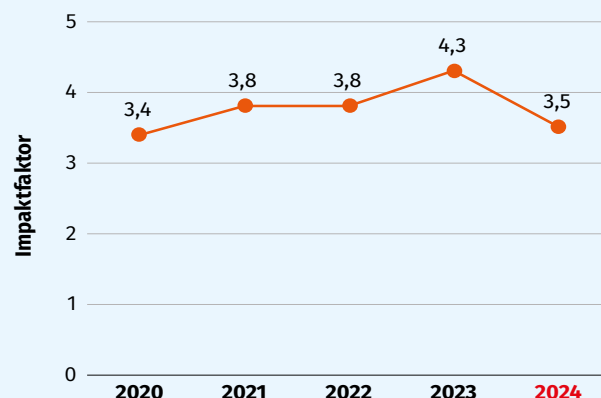
Figur 3-7 Antall vitenskapelige artikler fordelt på tematiske områder, i perioden 2020–2024.

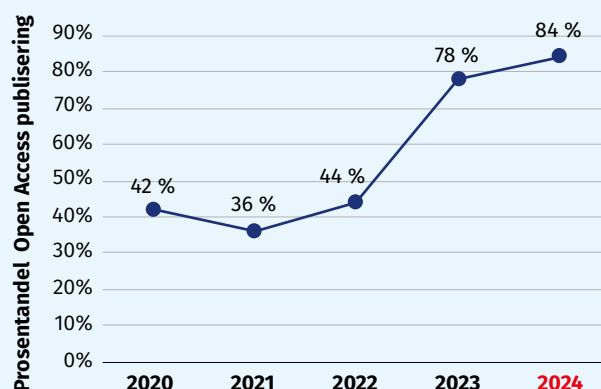
Figur 3-8 STAMIs vitenskapelige produksjon i 2024 fordelt på detaljerte tematiske områder.

Figur 3-9 Andel av STAMIs vitenskapelige produksjon publisert i nivå 2-tidsskrifter, i perioden 2020–2024.

Figur 3-10 Median impaktfaktor i tidsskrifter der STAMIs vitenskapelige artikler har blitt publisert, i perioden 2020–2024.

Figur 3-11 Andel av STAMIs vitenskapelige produksjon publisert i Open Access-tidsskrifter, i perioden 2020–2024.

Utformingen av en vitenskapelig artikkel er, som nevnt, ofte en flerårig prosess og reflekterer ikke nødvendigvis arbeidsinnsatsen i publiseringsåret. Derfor benyttes et vektet gjennomsnitt av personalressurser knyttet til vitenskapelige årsverk over de siste tre årene som mål på ressursbruk knyttet til antall publikasjoner for et gitt år. Figur 3-12 viser at denne indikatoren ble noe redusert i 2024 til 1,6 publikasjoner pr. årsverk fra 1,8 i 2023.

Det er viktig å merke seg at den faktiske publiseringstakten pr. forskerårsverk er høyere, da nøkkeltallet ikke tar hensyn til at STAMIs forskere også bidrar betydelig til instituttets forvaltnings- og arbeidslivsstøttende aktiviteter.

Ansatte i rekrutteringsstillinger og doktorgradsløp

STAMI har over flere år arbeidet målrettet med prioritering av vitenskapelige rekrutteringsstillinger, både for å dekke opp for naturlig avgang og turnover, og for å bidra med forskerutdanningen ettersom arbeidshelsefeltet er lite dekket i UoH- og instituttsektoren. Satsingen gir også et betydelig tilskudd til en viktig rekrutteringsbase av ekspertpersonell til andre virksomheter med tilsvarende behov, til det beste for norsk arbeidsliv. Sentralt i dette står utdanning av phd-stipendiater og postdoktorer. Figur 3-13 viser at det i 2024 ble det avlagt to doktorgrader med hovedarbeidet utført ved STAMI. Ved utgangen av 2024 var 16 ansatte ved STAMI i gang med doktorgradsutdanning. I tillegg var syv medarbeidere ansatt i postdoktorstillinger, hvorav én ble ansatt i en fast forskerstilling våren 2024.

Internasjonalt samarbeid

Som forskningsinstitutt er det viktig for STAMI å samarbeide med gode internasjonale forskningsmiljøer innen arbeidsmiljø og -helse. Internasjonalt samarbeid styrker forskningskvaliteten og vitenskapelig relevans. Deltakelse på vitenskapelige konferanser og i internasjonale forskningsnettverk og -fora, bidrar til at STAMI er en anerkjent og attraktiv samarbeidspartner for forskningsinstitusjoner i utlandet.

Figur 3-14 viser grad av samarbeid med internasjonale aktører om vitenskapelige artikler og i forskningsprosjekter. Som tidligere år utføres brorparten av samarbeidet med institusjoner i USA, Storbritannia, Tyskland, Italia, Sverige og Danmark.

I tillegg til forskningssamarbeid mellom enkeltforskere, er det viktig for STAMI å være en del av nordiske, europeiske og globale nettverk. STAMIs samarbeid med nordiske søsterinstitutt er sentralt, blant annet gjennom utgivelsen av

«Scandinavian Journal of Work Environment and Health» og «Nordisk institusjon for videreutdanning innenfor arbeidsmiljøområdet» (NIVA). I 2024 gjennomførte STAMI tre NIVA-kurs med tematikk knyttet til skiftarbeid, asbest og regulatorisk toksikologi. STAMIs forskere hadde innlegg på flere andre NIVA-kurs, og NIVA-kursene er også populære arenaer for deltakelse for forskerne. Kursene fungerer som viktige arenaer for kunnskapsformidling på høyt vitenskapelig nivå, samtidig som de styrker nordisk og internasjonal nettverksbygging blant forskere på arbeidsmiljøfeltet.

Det europeiske nettverket «Partnership for European Research on Occupational Safety and Health» (PEROSH) er en viktig samarbeidspartner for STAMI. PEROSH bidrar til å styrke europeisk forskningssamarbeid innen arbeidsmiljø og arbeidshelse, særlig med tanke på EU-systemet. I 2024 deltok STAMI aktivt i PEROSH gjennom:

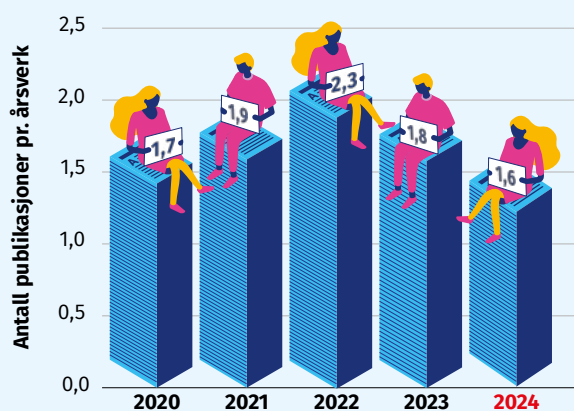
- Styringsgruppen og vitenskapelige råd
- Felles aktiviteter og nettverksarrangementer
- Et prosjekt om fremtidens arbeidsmiljø
- En kunnskapsoppsummering om kunstig intelligens
- Et asbest-nettverk rettet mot EU-myndigheter
- Et prosjekt om ny teknologi i tilsynsvirksomhet.

I 2024 ble STAMI partner i den europeiske satsingen på forebygging av arbeidsrelatert kreft gjennom initiativet «Roadmap on Carcinogens» (ROC). Dette samarbeidet er strategisk viktig for STAMIs videre arbeid med arbeidsrelatert kreft og bidrar til å styrke STAMIs rolle i det nasjonale nettverket «Cancer Mission Hub Norway».

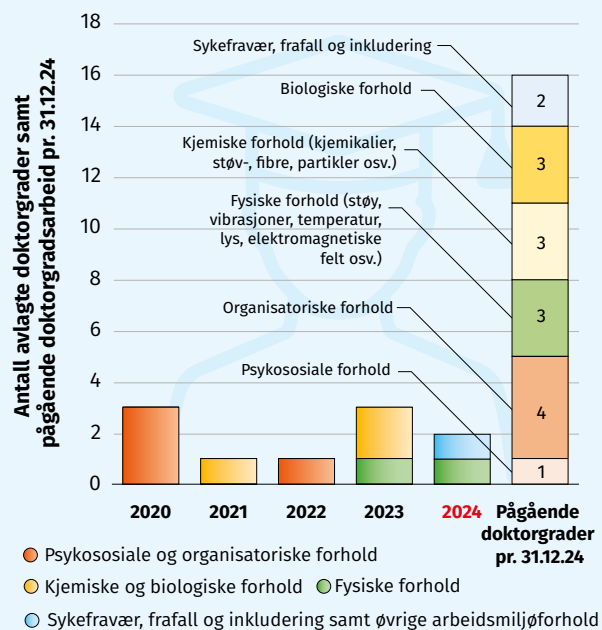
STAMI fortsatte sitt engasjement i «International Commission on Occupational Health» (ICOH) for å fremme forskning på arbeidsmiljø og -helse, blant annet på konferansen ««Enhancing Occupational Health Research and Practices: Closing the Gaps!» i april 2024. STAMI holdt der innlegg både på vegne av instituttet, og også i samarbeid med PEROSH-institutter.

STAMI deltar i det globale kunnskapsnettverket «Evidence for Work». Nettverket er i oppstartsfasen og har som mål å styrke kunnskapsoppsummeringsarbeid og bidra til internasjonal kunnskapsutvikling.

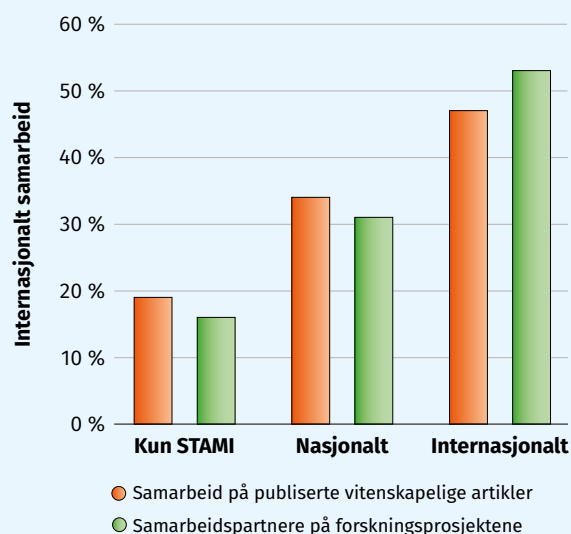
STAMIs internasjonale engasjement bidrar til å styrke instituttets forskningskvalitet, utvikle nye kunnskapsområder og sikre at Norge er en aktiv deltaker i den globale kunnskapsutviklingen innen arbeidsmiljø og -helse.

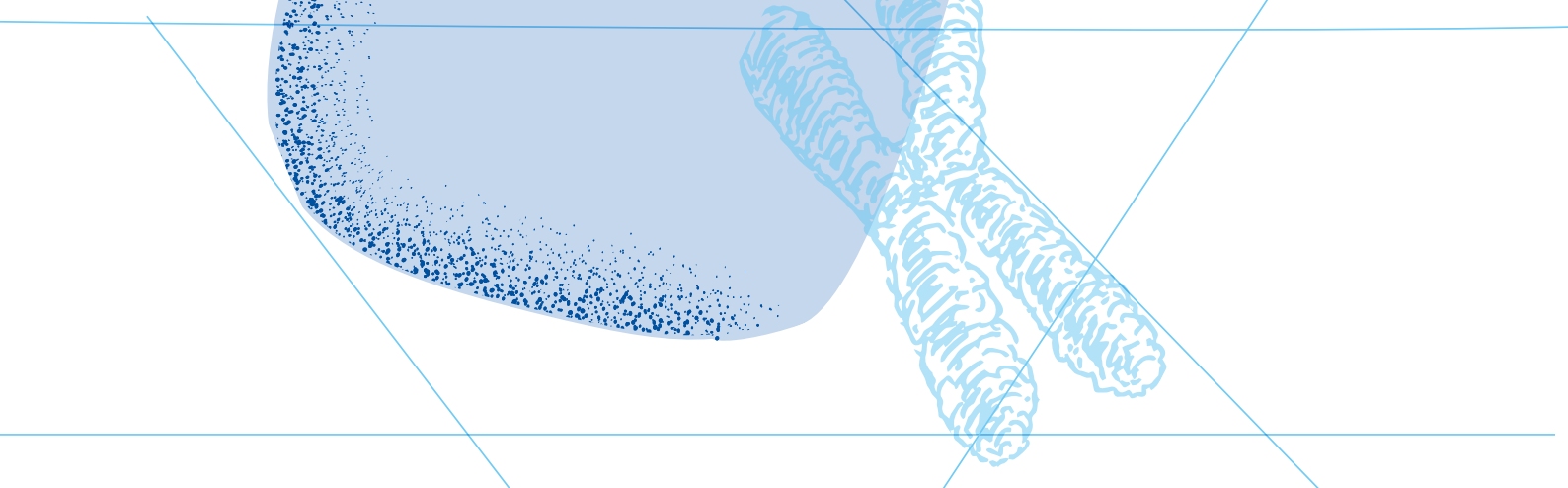
Figur 3-12 Vitenskapelige artikler pr. år fordelt på et treårig gjennomsnitt av vitenskapelige årsverk, i perioden 2020–2024.

Figur 3-13 Avlagte doktorgrader fordelt på tematiske satsingsområder i perioden 2020–2024. Søylen til høyre viser antall stipendiater i doktorgradsløp ved overgangen 2024/2025.

Figur 3-14 Internasjonalt samarbeid i forskningsprosjektene samt vitenskapelig publiseringssamarbeid i 2024.

Psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøforhold

Arbeidsmiljøet påvirkes i stor grad av hvordan arbeidet er organisert og planlagt. Organisatoriske forhold inkluderer strukturelle og formelle aspekter som ansvarsfordeling, fysisk utforming av arbeidsplassen, fordeling av roller, størrelsen på enheter og grupper, teamarbeid, arbeidstid, skiftordninger, kommunikasjonsveier og organisatoriske endringer. Disse faktorene setter rammene for arbeidsmetoder og tidsfrister, og påvirker dermed kontroll over arbeidssituasjonen og mulige rollekonflikter. Måten arbeidet er organisert på, har derfor stor betydning for den enkeltes opplevelse av arbeidssituasjonen og samhandlingen med kolleger. Samlet omtales disse aspektene som psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøforhold.

I «Faktabok for arbeidsmiljø og -helse 2024» rapporteres det at norske arbeidstakere generelt har høy jobbtilfredshet, motivasjon og tilhørighet til arbeidsplassen. De fleste opplever et godt arbeidsmiljø, og i Norge er arbeidsmarkedet preget av høy sysselsetting og lav midlertidighet. Til tross for at over åtte av ti arbeidstakere trives på jobben, eksisterer det flere psykososiale og organisatoriske utfordringer som over tid kan påvirke arbeidsmiljø og helse negativt. Figur 3-15 illustrerer omfanget av disse utfordringene og potensialet for forbedring.

Det er godt dokumentert at psykososiale og organisatoriske faktorer har innvirkning på både psykisk og fysisk helse, sykefravær, uførepensjonering og dødelighet. Over en tredjedel av norske arbeidstakere med sykefravær over 14 dager oppgir at arbeidet helt eller delvis er årsaken. Omtrent 15 prosent av fravær som overstiger 40 dager i løpet av et år, kan tilskrives psykososiale og organisatoriske

faktorer. Psykiske lidelser er nå den hyppigste enkeltårsaken til uføretrygd, tett fulgt av muskel- og skjelettlidelser.

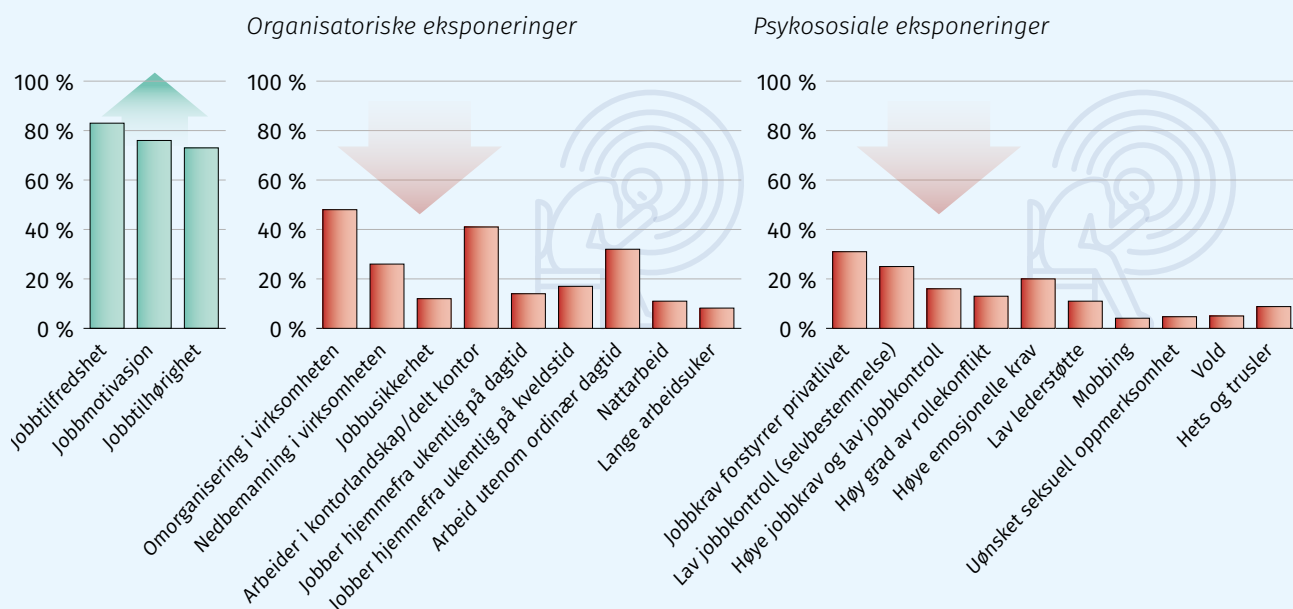
Forskningsaktiviteter i 2024

Som vist i figur 3-16 har STAMI i løpet av 2024 hatt 12 aktive prosjekter innenfor det psykososiale og organisatoriske området. 13 prosjekter videreført fra året før, hvorav to har blitt omdefinert og overført til området «Sykefravær, frafall og inkludering samt øvrige arbeidsmiljøforhold». Ett prosjekt ble startet i 2024, og følgelig var det 12 aktive prosjekter i løpet av året på dette tematiske området. Fire prosjekter ble avsluttet i 2024, og åtte av de 12 prosjektene ble videreført til 2025. Se illustrasjon i figur 3-16.

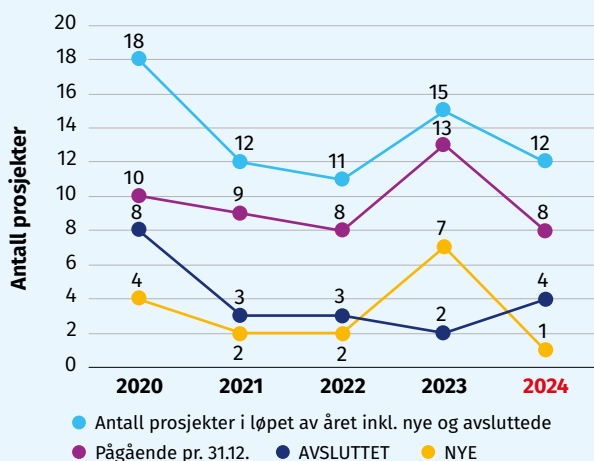
Som illustrert i figur 3-17, er majoriteten av forskningen på dette feltet rettet mot den generelle yrkesbefolkningen og mot helse- og sosialtjenester. I tillegg var fire av prosjektene knyttet til industrisektoren med tematikk innen skiftarbeid, døgnrytme og helseutfall. For prosjektporteføljen innen psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøforhold er totalt ressursbruk estimert til 34 millioner kroner, som vist i figur 3-18.

Fem doktorgradsprosjekter pågikk ved utgangen av 2024, fordelt på ett prosjekt knyttet til psykososiale arbeidsmiljøforhold og fire prosjekter knyttet til organisatoriske arbeidsmiljøforhold.

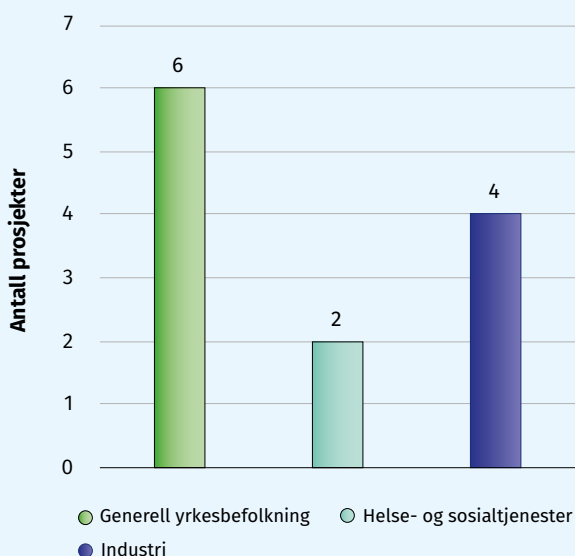
I 2024 publiserte STAMI 17 vitenskapelige artikler innen det psykososiale og organisatoriske området. Dette representerer en nedgang på 11 prosent sammenlignet med 2023 og ligger litt under gjennomsnittet på 20,3 publikasjoner pr. år de siste tre årene.

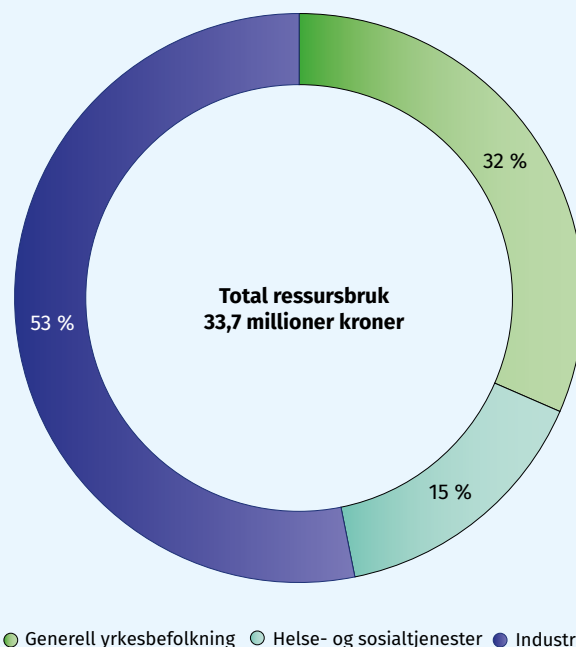
Figur 3-15 Omfang av psykososiale og organisatoriske eksponeringer i norsk arbeidsliv målt i prosent av arbeidstokken (NOA, SSB, LKU-A 2022).

Figur 3-16 Antall forskningsprosjekter med angivelse av nye og avsluttede prosjekter, knyttet til psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøforhold, i perioden 2020–2024.

Figur 3-17 Antall forskningsprosjekter knyttet til psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøforhold fordelt på sektorer og næringer i 2024.

● Generell yrkesbefolkning ● Helse- og sosialtjenester ● Industri

Figur 3-18 Ressursbruk; akkumulerte kostnader og fremskrevne, budsjetterte kostnader for prosjektporteføljen i 2024 knyttet til psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøforhold, fordelt på sektorer og næringer. Kostnader knyttet til drift, støttefunksjoner og programvareutvikling er ikke inkludert.

Trygg på jobb: Forebygging av vold og trusler mot barnevernsansatte

Oppdaterte tall fra STAMI viser at andelen sysselsatte som har vært utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet og vold er om lag fem prosent. I underkant av ni prosent rapporterer om hets eller trusler på arbeidsplassen.

Uønsket seksuell oppmerksomhet, vold og hets eller trusler er særlig utbredt i kvinnedominerte yrker og næringer. Ett eksempel er barnevernstjenesten.

Hver dag står ansatte i kommunale barnevernstjenester overfor betydelige utfordringer knyttet til vold, trusler og netthets. Undersøkelser har vist at over halvparten av barnevernsansatte har vært utsatt for slike hendelser. Det kan ha alvorlige konsekvenser for de ansattes helse, sikkerhet og trivsel.

STAMI har i samarbeid med Oslo kommune gjennomført et forskningsprosjekt for å kartlegge omfanget av vold og trusler mot barnevernsansatte og identifisere effektive tiltak for forebygging.

Funn fra prosjektet, som ble avsluttet i 2024, viser at ansatte som opplever vold og trusler, rapporterer om forverret psykisk helse, søvnplager og høyere turnover. Det er derfor avgjørende med kunnskap om hvordan man effektivt kan forhindre vold og trusler i jobbsammenheng.

Denne kunnskapen vil bidra til at barnevernssektoren treffer bedre på forebyggingstiltakene. For eksempel viser studier i prosjektet at forekomsten av vold og trusler reduseres når

toppledelsen prioriterer voldsforebygging og sikkerhet i sine beslutninger, samtidig som dette tydelig kommuniseres til ansatte.

Like viktig som selve tiltakene, er at de blir akseptert og gjennomført på alle nivåer i organisasjonen, både på kollega-, mellomleder- og topplernivå.

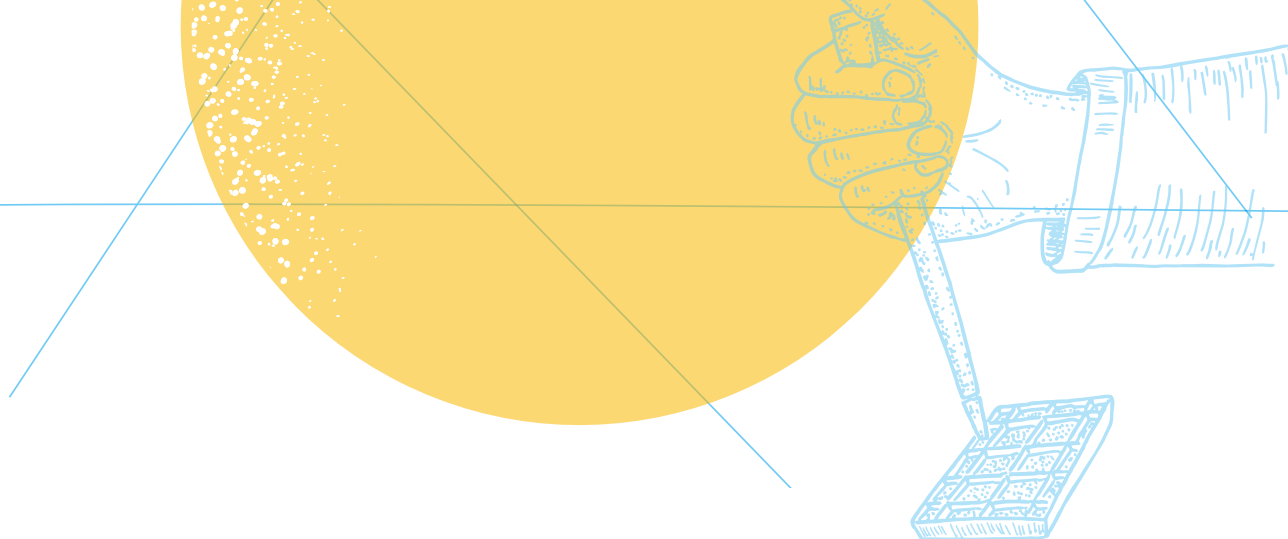
Selv om det er for tidlig å måle den fulle effekten av forskningen, har resultatene allerede samfunnsmessig betydning ved at de påvirker hvordan flere virksomheter jobber med risiko-håndtering og sikkerhet for sine ansatte.

Funnene er formidlet til arbeidsgivere, ansatte, myndigheter og beslutningstakere, og prosjektet har i årene 2022 – 2024 resultert i ni vitenskapelige publikasjoner.

STAMI har forsket på kommunalt barnevernsansatte spesielt, men kunnskapen fra prosjektet er viktig også for andre bransjer og yrker som har utfordringer knyttet til vold og trusler. På den måten er kunnskapsutviklingen nyttig for arbeidslivet i sin helhet.

Les mer om prosjektet
«Kartlegging av vold
og trusler blant
barnevernsansatte»
på stami.no

Fysiske arbeidsmiljøforhold

Fysiske arbeidsmiljøfaktorer inkluderer mekaniske belastninger som tunge løft, arbeid med løftede armer og ugunstige sittestillinger. Støy, vibrasjoner, inneklima, belysning, temperatur, elektrisk strøm og ulike typer stråling er eksempler på andre fysiske eksponeringer i arbeidsmiljøet. Disse faktorene kan påvirke arbeidstakerens helse, velvære, sikkerhet og produktivitet. Spesielt kan fysiske eksponeringer føre til hørselsskader, vibrasjonsskader, hjerte- og karsykdommer, luftveislidelser, hudsykdommer, kreft og belastningslidelser.

For å forebygge helseskader knyttet til fysiske arbeidsmiljøfaktorer er det nødvendig med forskningsbasert kunnskap om årsakssammenhenger og forekomst av eksponering. Generelt er yngre arbeidstakere oftere utsatt for slike eksponeringer enn eldre, og det er en omvendt sammenheng mellom utdanningsnivå og eksponering for fysiske arbeidsmiljøfaktorer. I tillegg er det klare forskjeller mellom typiske kvinne- og mannsyrker. Økt bruk av hjemmekontor og overgangen til grønnere energiløsninger påvirker også det fysiske arbeidsmiljøet.

Figur 3-19 viser omfanget av utvalgte fysiske eksponeringer i norsk arbeidsliv, noe som indikerer et betydelig potensial for forbedring. Gjennom god planlegging, organisering og gjennomføring av arbeidet kan norske arbeidsplasser redusere risikoen for helseplager, arbeidsrelaterte sykdommer, sykefravær og uførhet.

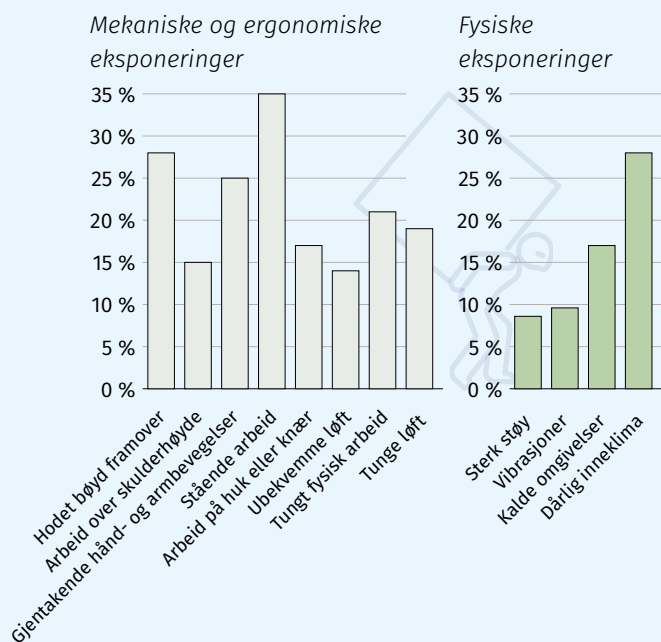
Forskningsaktiviteter i 2024

I løpet av 2024 har STAMI hatt seks aktive prosjekter innenfor det fysiske området. Seks prosjekter ble videreført fra året før, hvorav ett har blitt omdefinert og overført til kjemiske og biologiske arbeidsmiljøforhold. Ett prosjekt ble startet i 2024, og følgelig ble var det seks aktive prosjekter i løpet av året på dette tematiske området. I løpet av 2024 ble tre prosjekter avsluttet, og de resterende tre prosjektene ble videreført til 2025. Se illustrasjon i figur 3-20.

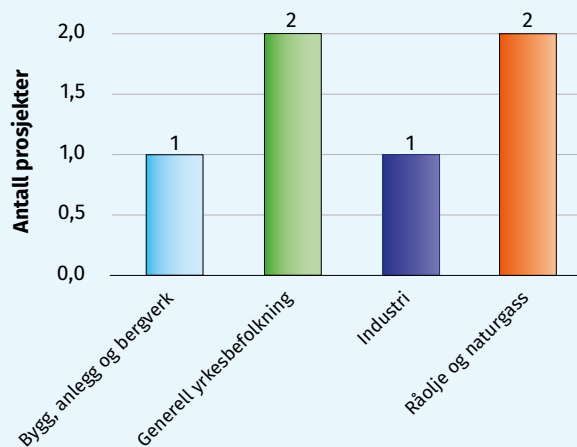
Figur 3-21 viser fordelingen av disse prosjektene på sektorer og bransjer. Totalt ressursbruk er estimert til 44 millioner kroner for prosjektporteføljen innen fysiske arbeidsmiljøforhold, fordelt på sektorer og næringer, som vist i figur 3-22.

I 2024 fullførte en ansatt sin doktorgrad innen dette fagfeltet, med tema knyttet til arbeidsrelatert støyeksponering og helseutfall. Tre stipendiater arbeidet med sine avhandlinger ved årets slutt.

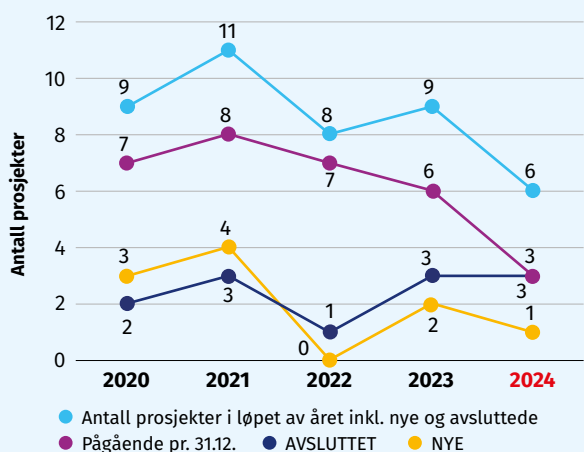
Det ble publisert 11 vitenskapelige artikler innen det fysiske forskningsfeltet i 2024, noe som er litt under gjennomsnittet på 13 artikler for de tre foregående årene.

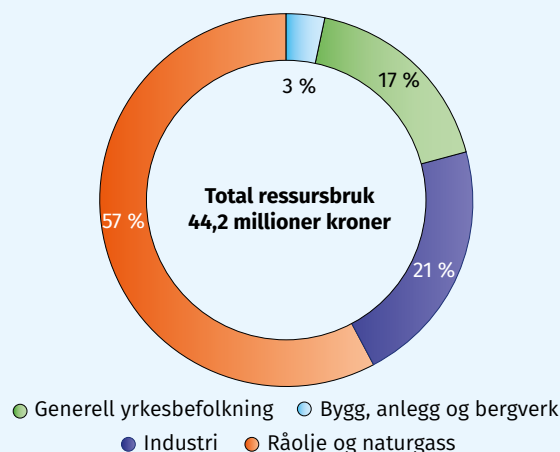
Figur 3-19 Omfang av fysiske eksponeringer i norsk arbeidsliv målt i prosent av arbeidstokken (NOA, SSB, LKU-A 2022).

Figur 3-21 Antall forskningsprosjekter i 2024 knyttet til fysiske arbeidsmiljøforhold, fordelt på sektorer og næringer.

Figur 3-20 Antall forskningsprosjekter med angivelse av nye og avsluttede prosjekter, knyttet til fysiske arbeidsmiljøforhold, i perioden 2020-2024.

Figur 3-22 Ressursbruk; akkumulerte kostnader og frem-skrevne, budsjetterte kostnader for prosjektporteføljen i 2024 knyttet til fysiske arbeidsmiljøforhold, fordelt på sektorer og næringer. Kostnader knyttet til drift, støtte-funksjoner og programvareutvikling er ikke inkludert.

Når lyden av jobben blir en helsefare

Nedsatt hørsel er et alvorlig folkehelseproblem, og de oppdaterte nasjonale tallene viser at ni prosent av sysselsatte i Norge rapporterer om sterk støy på jobben.

STAMI har brukt data fra Helseundersøkelsen i Trøndelag (HUNT) i prosjekter for å skaffe til veie ny kunnskap om sammenhengen mellom eksponering for støy i arbeid og hørselstap. STAMIs forskning viser at seks prosent av norske arbeidstakere har hørselstap. Hørselshemmede har høyere risiko for å falle utenfor arbeidslivet og for å motta uførepensjon sammenliknet med normalthørende.

Antallet eldre arbeidstakere med hørselstap vil øke, og prosjektet viser at man bør prioritere forebyggende tiltak. Et gledelig funn er at sammenhengen mellom hørselstap og frafall i arbeidslivet er svakere nå sammenliknet med 20 år tilbake i tid.

Resultatene har allerede hatt stor nytte både for arbeidslivet og for samfunnet. De er integrert i Norsk Elektronisk Legehåndbok (NEL), som brukes av bedriftshelsetjenesten (BHT) for å vurdere hørselen til ansatte. Dette verktøyet gjør det enkelt for bedrifter å identifisere skadelige støynivåer og iverksette forebyggende tiltak. Videre bruker både arbeidsmedisinere, BHT, NAV og spesialisthelsetjenesten STAMIs resultater i vurderinger av støyskader.

I 2024 har formidling av prosjektets resultater stått sentralt. Informasjon til BHT, helsetjenesten og virksomheter har bidratt til økt

bevissthet om behovet for hørselsstøttende teknologi og forbedret akustikk på arbeidsplassene. Funnene har blitt formidlet til Folkehelseinstituttet, NTNU, sykehusavdelinger og audiologiske fagmiljøer.

Formidling til allmennheten har vært en viktig del av arbeidet, med omtale i medier som NRK, Dagens Medisin, Din Hørsel og forskning.no. Resultatene har blitt presentert på over ti internasjonale og nasjonale konferanser.

Denne satsingen ble avsluttet i 2024 og har gitt viktige bidrag til kunnskap om konsekvenser av arbeidsrelatert støy. Den vitenskapelige betydningen har vært vesentlig og har til sammen resultert i 17 publikasjoner og to doktorgrader.

Tiltakene som er iverksatt innen forebyggende støyarbeid, viser at forskning kan skape reelle endringer i arbeidslivet. Selv om støy fortsatt er et problem, ser STAMI at forebyggende tiltak har effekt. Det kommer både arbeidslivet og samfunnet til gode.

Les mer om prosjektet «Hørselstap i arbeidslivet: Resultater fra HUNT-studien» på stami.no.

Kjemiske og biologiske arbeidsmiljøforhold

Kjemiske arbeidsmiljøfaktorer finnes i alle industrier, fra store til små bedrifter, og også innenfor helse- og håndverkssektorene.

Arbeidstakere kan bli eksponert for både naturlige og syntetiske kjemiske stoffer. Nye materialer utvikles kontinuerlig, som for eksempel avanserte nanomaterialer og materialer relatert til det grønne skiftet.

I tillegg kan arbeidstakere bli utsatt for ulike biologiske faktorer som kan stamme fra planter, dyr og mikroorganismer. Slike eksponeringer forekommer i sektorer som helsevesen, landbruk, oppdrettsnæring, avfalls- og avløpsbransjen, trelast- og møbelindustri, næringsmiddelproduksjon, samt i enkelte kontor- og skolebygg, barnehager og lignende. Spesielt i de såkalte grønne næringene, som gjenvinning og avfallssortering, er det viktig å være oppmerksom på biologiske eksponeringer.

Eksponering for kjemiske og biologiske arbeidsmiljøfaktorer skjer hovedsakelig gjennom innånding og hudkontakt. Innånding kan føre til ulike lungesykdommer som astma, allergi, kols, fibrose og kreft. Stoffene kan spres via blodbanen til nesten alle kroppens organer og forårsake sykdommer, spesielt i nervesystemet, samt hjerte- og karsystemet. Hudkontakt med slike stoffer kan resultere i hudsykdommer som allergisk og irriterende kontaktseksem. Opptak av enkelte stoffer gjennom huden kan også føre til organsykdommer eller forgiftningssymptomer.

Figur 3-30, under «Forvaltningsstøtte og arbeidslivsstøtte» i Del III, gir en oversikt over det omfattende og komplekse bildet av kjemiske forbindelser i arbeidslivet. Den illustrerer også hvor få kjemikalier som er grundig risikovurdert og regulert gjennom grenseverdier, sammenlignet med det totale antallet kjemiske forbindelser som finnes i arbeidslivet.

Figur 3-23 viser antallet arbeidstakere i Norge som rapporterer eksponering for kjemiske og biologiske forurensninger i sitt arbeidsmiljø.

Forskningsaktiviteter i 2024

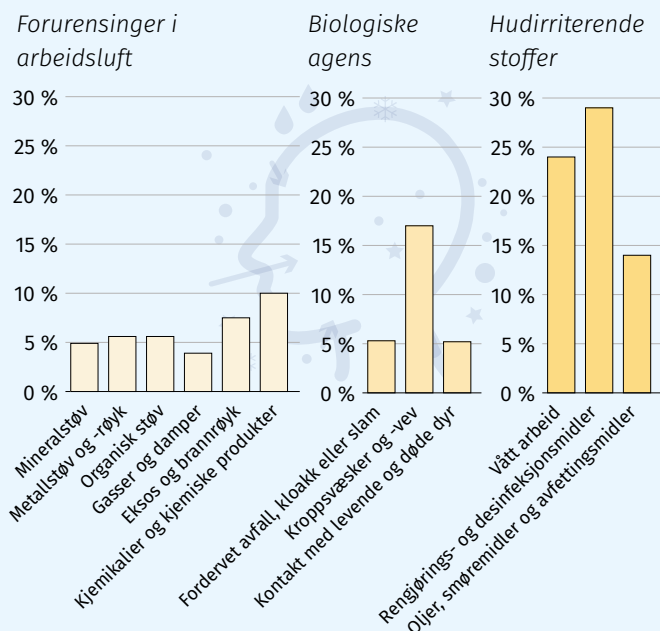
I løpet av 2024 har STAMI hatt 46 aktive prosjekter innenfor det kjemiske og biologiske området. 26 prosjekter ble videreført fra året før, ett ble overført fra det fysiske tematiske området, og 19 prosjekter hadde oppstart i 2024. Av de 19 nye prosjektene er 11 en del av PARC-programmet. Hvert av disse 11 prosjektene betraktes som selvstendige, med egne problemstillinger, publikasjonsplaner og budsjetter, og omtales fra og med året 2024 som egne prosjekter til tross for at reell oppstart var tidligere.

I løpet av 2024 ble syv prosjekter avsluttet, og følgelig var 39 av de 46 prosjektene i 2024 fortsatt aktive ved overgangen fra 2024 til 2025. Se illustrasjon i figur 3-24.

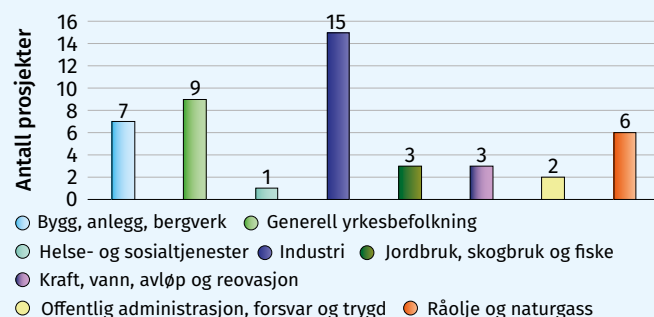
Figur 3-25 viser at de kjemiske og biologiske eksponeringene som STAMI undersøker i sin forskningsportefølje, finnes i mange næringer. Det er også et betydelig potensial for å overføre kunnskap til næringer som ikke er dekket av figuren. Totalt ressursbruk er estimert til 150 millioner kroner for prosjektporteføljen innen kjemiske og biologiske arbeidsmiljøforhold, fordelt på sektorer og næringer, som vist i figur 3-26.

Seks doktorgradsprosjekter pågikk ved utgangen av 2024, fordelt på tre prosjekter med tematikk knyttet til kjemiske arbeidsmiljøforhold og tre knyttet til biologiske arbeidsmiljøforhold.

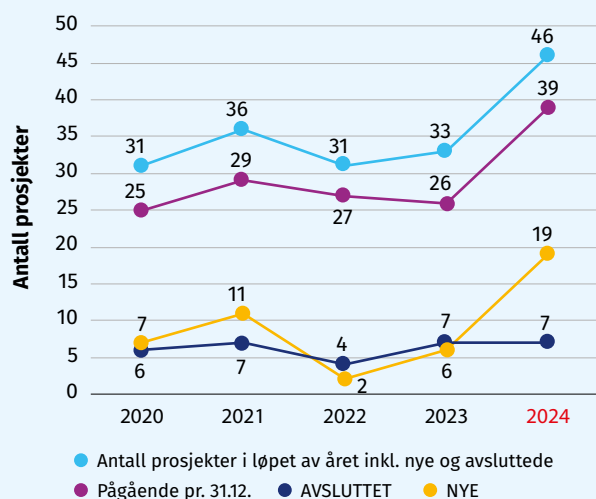
STAMI publiserte 28 vitenskapelige artikler innenfor dette feltet i 2024, en nedgang på 22 prosent fra 2023 og fem artikler færre enn gjennomsnittet på 33 publikasjoner de siste tre årene. Av de 28 artiklene omhandlet 25 kjemiske forhold knyttet til eksponering for kjemikalier, støv, fibre og /eller partikler, mens tre publikasjoner omhandlet biologiske eksponeringer.

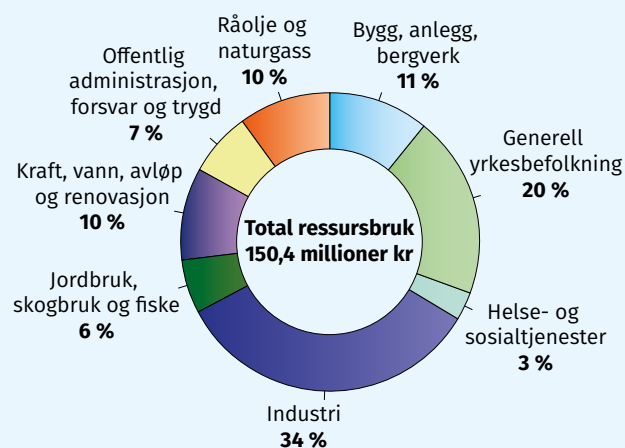
Figur 3-23 Omfang av kjemiske og biologiske eksponeringer i norsk arbeidsliv målt i prosent av arbeidstokken (NOA, SSB, LKU-A 2022).

Figur 3-25 Antall forskningsprosjekter knyttet til kjemiske og biologiske arbeidsmiljøforhold, fordelt på sektorer og næringer i 2024.

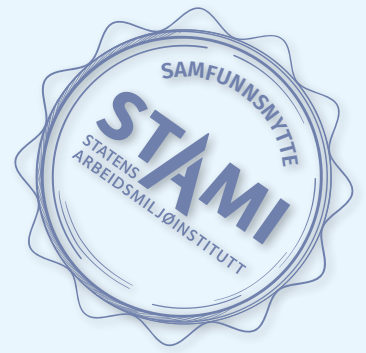

Figur 3-24 Antall forskningsprosjekter med angivelse av nye og avsluttede prosjekter, knyttet til kjemiske og biologiske arbeidsmiljøforhold, i perioden 2020–2024.

Figur 3-26 Ressursbruk; akkumulerte kostnader og fremskrevne, budsjetterte kostnader for prosjektporteføljen i 2024 knyttet til kjemiske og biologiske arbeidsmiljøforhold, fordelt på sektorer og næringer. Kostnader knyttet til drift, støttefunksjoner og programvareutvikling er ikke inkludert.

Eksposering for bioaerosoler i næringsmiddelindustrien – fra forskning til forebygging

Om lag 49 000 personer jobber i norsk næringsmiddelindustri. Mange av dem blir eksponert for luftbårne partikler med biologisk opphav – bioaerosoler – i arbeidshverdagen sin. Bioaerosoler finnes i flere typer produksjonsmiljøer, spesielt der biologisk materiale håndteres, bearbeides eller lagres.

Sysselsatte i for eksempel kjøtt- og sjømatindustrien, kaffebrennerier, bakeri- og kornindustri og meierier kan dermed være utsatt for slik eksponering.

Næringsmiddelindustrien er en av bransjene med høy forekomst av luftveisplager og -sykdommer blant de ansatte. Det er allerede kjent at en del av luftveisplagene skyldes eksponering for bioaerosoler.

Risikovurderingen for ansatte som eksponeres for slike partikler, er krevende. Det finnes få relevante grenseverdier i luft for bioaerosoler som kan forekomme i næringsmiddelindustrien. Eksposering for biologiske partikler i arbeidsluften innen næringsmiddelindustrien er også lite studert internasjonalt.

I 2024 har STAMI stått for en betydelig kunnskapsutvikling på dette fagområdet. To doktorgradsprosjekter har kartlagt eksponeringen blant 250 arbeidstakere i bransjer som håndterer store mengder mel, råvarer og ferdige produkter i pulverform, samt sjømat.

Resultatene viser at arbeidstakere ofte utsettes for høye konsentrasjoner av bioaerosoler, og at visse arbeidsprosesser og råvarer utgjør en særlig risiko.

Resultatene har hatt stor vitenskapelig betydning ved å gjøre det mulig å identifisere hvilke faktorer som bidrar til økt eksponering.

Resultatene har også stor samfunnsmessig betydning ved at de bidrar til økt oppmerksomhet om bioaerosoler som arbeidsmiljøutfordring, både i Norge og internasjonalt.

De deltakende virksomhetene har fått direkte nytte av forskningen ved at de fortløpende har fått tilgang til egne måleresultater og har brukt disse i sitt HMS-arbeid for å redusere eksponeringen. Dette har ført til økt bevissthet om ventilasjon, hygienrutiner og personlig verneutstyr i virksomhetene.

Formidling av resultatene til arbeidslivet har vært en viktig del av arbeidet, og i 2024 har STAMI blant annet formidlet forskningen via publikasjoner i internasjonale tidsskrifter, til bedriftshelsetjenester og i relevante fagmiljøer.

STAMIs forskning på feltet vil fremover bidra til utvikling av bedre retningslinjer og mulige regulatoriske grenseverdier for bioaerosoler i arbeidsmiljøer.

Les mer om prosjektene «Proteiner i luft – Ny markør for luftbåren eksponering i næringsmiddelindustrien?»

og «Bioaerosoler i sjømatindustrien» på stami.no

Sykefravær, frafall og inkludering samt øvrige arbeidsmiljøforhold

STAMI har over de siste årene gjennomført betydelig forskning innen området sykefravær, inkludering og frafall, og i 2024 ble totalt ti prosjekter definert under det tematiske området «Sykefravær, frafall og inkludering samt øvrige arbeidsmiljøforhold». Syv av disse prosjektene hadde temaer direkte knyttet til sykefravær, frafall og inkludering, mens de resterende tre prosjektene omhandlet arbeidsskader og traumer samt forberedende arbeid knyttet til oppfølging av en eventuell ny forskrift på det psykososiale området.

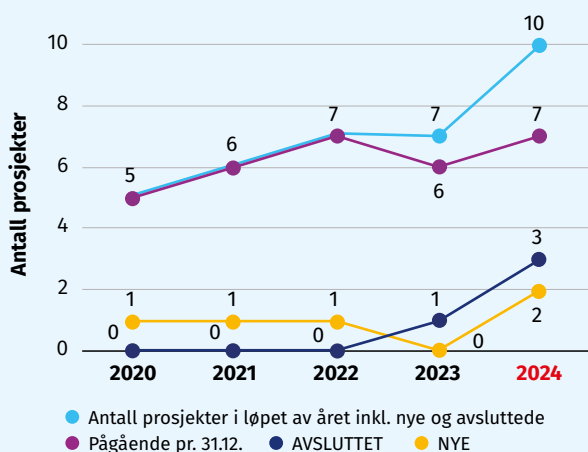
Figur 3-27 viser fordelingen av pågående, nye og avsluttede prosjekter innen dette området. Seks prosjekter ble videreført fra året før fra det tidligere tematiske området «Temaovergripende arbeidsmiljøforhold». To prosjekter ble overført fra det de psykososiale og organisatoriske området, mens to nye prosjekter ble startet på dette området. Det har følgelig vært ti aktive prosjekter på dette tematiske området i 2024.

Tre prosjekter avsluttet i løpet av 2024, og syv av de ti pågående prosjektene var fortsatt aktive ved avslutning av 2024 og ble overført til året 2025.

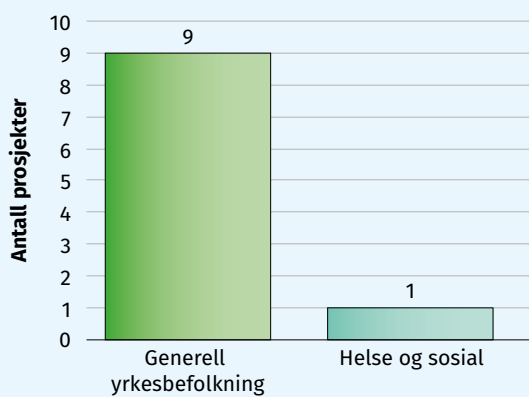
Som illustrert i figur 3-28 er disse prosjektene i stor grad relevante for hele yrkesbefolkningen. Det økonomiske omfanget for disse ti prosjektene er beregnet til oppunder 44 millioner kroner.

I løpet av året disputerte en ansatt med en avhandling som evaluerte effekten av IA-avtalen på sykefravær og arbeidsdeltakelse. To stipendiater arbeidet ved utgangen av 2024 på doktorgradsprosjekter innen dette tematiske feltet.

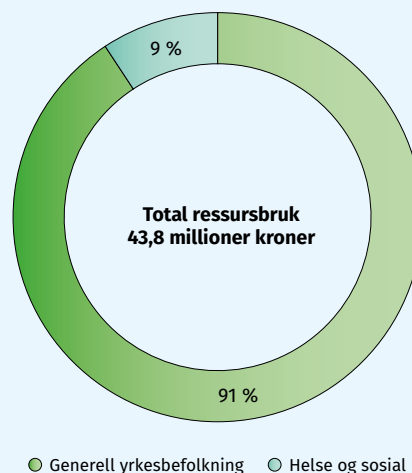
I 2024 ble det publisert 11 vitenskapelige artikler relatert til sykefravær, frafall og inkludering samt andre arbeidsmiljøforhold. Flere av disse publikasjonene representerer viktige bidrag til den pågående samfunnsdebatten om sykefravær, deriblant en publikasjon som omtalte en omfattende evaluering av hvordan arbeidsrelaterte eksponeringer påvirker legegodkjent sykefravær i den generelle yrkesbefolkningen, og en annen med tema kjønns- og utdanningsforskjeller i yrkesdeltakelse og tapte arbeidsår i Norge.

Figur 3-27 Antall forskningsprosjekter med angivelse av nye og avsluttede prosjekter, knyttet til sykefravær, frafall og inkludering samt øvrige arbeidsmiljøforhold, i perioden 2020–2024.

Figur 3-28 Antall forskningsprosjekter knyttet til sykefravær, frafall og inkludering og andre arbeidsmiljøforhold fordelt på sektorer og næringer i 2024.

Figur 3-29 Ressursbruk; akkumulerte kostnader og fremskrevne, budsjetterte kostnader for prosjektporteføljen i 2024 knyttet til sykefravær, frafall og inkludering og andre arbeidsmiljøforhold, fordelt på sektorer og næringer. Kostnader knyttet til drift, støttefunksjoner og programvareutvikling er ikke inkludert.

Forvaltnings- og arbeidslivsstøttende aktiviteter

Over de siste årene har STAMIs ressurser blitt fordelt med om lag 60 prosent til forvaltnings- og arbeidslivsstøttende aktiviteter og 40 prosent til forskningsaktiviteter, som illustrert i figur 1-1 i Del II, «Introduksjon av STAMI og hovedtall 2024». Spesielt de forvaltnings- og arbeidslivsstøttende funksjonene ble styrket i årene 2019-2023 gjennom økte oppgaver og ressurser knyttet til arbeidsmiljøetsatsingen og videreutvikling av overvåkingsfunksjonen. De siste årene har fordelingen vært relativt stabil.

I tillegg til faglig bistand og støtte til Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), Arbeidstilsynet og Havindustri- tilsynet omfatter de forvaltnings- og arbeidslivsstøttende aktivitetene ved STAMI blant annet:

Overvåking og kartlegging

- Arbeidsmiljøovervåking, inkludert vurdering av nasjonal arbeidsmiljøtilstand som grunnlag for Arbeidstilsynets risikobilde og tilsynsprioriteringer
- Nasjonalt kompetansesenter for kjemikalieskader i arbeidslivet, inkludert drift av eksponeringsdatabasen EXPO
- Nasjonalt arbeidstidsregister
- Tilbud om arbeidsmiljøkartlegginger til statlige virksomheter gjennom DFØ.

Helseforhold

- Kompetansesenter for rådgivning til bedriftshelsetjenesten (BHT) i Norge
- Koordinatorrolle for det arbeidsmedisinske tilbudet i Norge, inkludert drift av det nasjonale arbeidsmedisinske pasientutredningsregisteret og utarbeidelse av arbeidsmedisinske veiledninger
- Pasientutredninger ved STAMIs arbeidsmedisinske poliklinikk, samt bistand til NAV med vurdering av arbeidsrelatert sykdom
- Clusterutredninger ved behov for å undersøke

oppbygning av sykdom i spesifikke grupper

- Rådgivningstjeneste for gravide i arbeid
- Veiledninger og utredninger knyttet til elektrisk strømgjennomgang hos arbeidstakere.

Kjemiske arbeidsmiljøforhold

- Vurderinger, veiledning og rådgivning i komplekse saker i arbeidslivet, inkludert prøvetakingsstrategier og eksponeringskartlegginger
- Kjemiske laboratoriemålinger og vurderinger av disse
- Utleie av prøvetakingsutstyr til kjemiske arbeidsmiljømålinger
- Regulatorisk toksikologi og utredninger for å fastsette grenseverdier for kjemiske forurensninger i arbeidslivet
- Laboratorieberedskap og referanselaboratoriefunksjon for Arbeidstilsynet.

Arbeidsmiljøetsatsing og utvikling av verktøy

- Aktiviteter knyttet til arbeidsmiljøetsatsingen under IA-avtalen, inkludert systematiske litteraturgjennomganger
- Utvikling og oppdatering av kunnskapsbaserte verktøy som «En bra dag på jobb» og «NOA+»
- Deltakelse i bransjeprogrammer under IA-avtalen.

Kompetanseformidling

- Undervisning og kursaktiviteter
- Kommunikasjon og formidling, inkludert faglige foredrag på ulike arrangementer
- Internasjonale aktiviteter og samarbeid
- Innhenting av kunnskap gjennom oppsummeringer av internasjonal vitenskapelig litteratur, samt overvåking og formidling av internasjonal forskningsfront
- Representasjon i råd, utvalg, nettverk og organisasjoner nasjonalt og internasjonalt
- Drift av det nasjonale arbeidsmiljøbiblioteket.

STAMI bidrar med kunnskap inn i en rekke råd og utvalg og mottar spesifikke oppdrag knyttet til særskilte tildelingsbrev eller ved andre henvendelser fra AID. I 2024 gjennomført STAMI en systematisk kunnskapsoppsummering om kvinners arbeidshelse, jf. supplerende tildelingsbrev av 24. januar 2024. Rapporten vil bli publisert med en NOU i april 2025. Knyttet til STAMIs rolle som kunnskapsleverandør for AID og andre deler av regjeringsapparatet innenfor feltet arbeidsmiljø og arbeidshelse, svarte STAMI på 34 høringer og fem invitasjoner til innspill i 2024.

For å bidra til utdanning innen arbeids- og helsefeltet finansierer STAMI egne 20 prosent professor II-stillinger ved universiteter. I 2024 omfattet dette to professorater; ett ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) og ett ved Universitetet i Oslo (UiO). Disse stillingene bidrar til at arbeidsmiljø og arbeidshelse inkluderes i undervisningsplanene, og tiltrekker seg studenter som ønsker å skrive masteroppgave i samarbeid med STAMI.

STAMI har et bredt internasjonalt samarbeid og deltar på flere internasjonale arenaer relatert til de forvaltnings- og arbeidslivsstøttende funksjonene. En viktig oppgave for instituttet er å hente hjem internasjonal kunnskap på arbeidshelsefeltet, ofte gjennom dokumentasjonsarbeid og tilrettelegging for praktisk bruk av resultater fra systematiske kunnskapsgjennomganger. For å sikre et oppdatert forskningsgrunnlag, følger STAMI den internasjonale forskningsfronten både gjennom litteraturstudier og nettverksaktiviteter. Denne kunnskapen er en sentral del av instituttets kompetanse og danner grunnlag for forsknings-, undervisnings- og støtteaktiviteter.

STAMI deltar i flere internasjonale organisasjoner, råd og nettverk innen arbeidshelseområdet. I 2024 har STAMI vært aktiv på en rekke arenaer, blant annet:

- Partnership for European Research in Occupational Safety and Health (PEROSH)
- Regulatorisk toksikologi og kjemisk helsefare: Arbeid i tilknytning til The European Chemicals Agency (ECHA) og The Risk Assessment Committee (RAC), samt The Nordic Expert Group (NEG)
- International Agency for Research on Cancer (IARC)
- International Commission on Occupational Health (ICOH)
- European Cooperation in Science and Technology (COST)
- Det europeiske arbeidsmiljøagenturet Eurofound
- Nordisk ministerråd: Deltakelse i arbeidsmiljøutvalget under Embetsmannskomiteén for arbeidsliv (EK-A), samt styredeltakelse og operativt arbeid i den nordiske utdanningsinstitusjonen Nordiska Institutionen för Vidareutbildning inom Arbetsmiljöområdet (NIVA).

Samarbeid med tilsynsmyndighetene på arbeidsmiljøområdet

STAMI har i 2024 videreført og styrket sitt samarbeid med tilsynsmyndighetene på arbeidsmiljøområdet. Dette samarbeidet omfatter flere sentrale områder.

Gjennom «Område for nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og -helse» (NOA) bidrar STAMI med oppdatert kunnskapsgrunnlag til Arbeidstilsynets risikovurderinger. Denne innsikten er essensiell for å prioritere tilsynsaktiviteter og sikre et trygt arbeidsmiljø. Samarbeidet inkluderer gjensidig representasjon i hverandres råd og fagråd, noe som styrker informasjonsutvekslingen og beslutningsgrunnlaget.

Eksponeringsdata og tilsynsprioritering

STAMI drifter «Databasen for luftbåren kjemisk eksponering», EXPO, som gir verdifulle data for både Arbeidstilsynet og Havindustritilsynet. Disse dataene bidrar til å identifisere risikoområder og planlegge målrettede tilsynsaktiviteter, spesielt i sektorer med høy risiko for kjemisk eksponering.

Samarbeid om bedriftshelsetjenesten (BHT)

I 2024 har STAMI og Arbeidstilsynet videreført sitt samarbeid for å øke kompetansen til bedriftshelsetjenesten (BHT) i Norge. Et sentralt tiltak er e-læringskurset «BHT på 1-2-3», som 250 BHT-ansatte gjennomførte i 2024. Dette kurset bidrar til å heve kompetansen innen psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøfaktorer og en mer målrettet og effektiv BHT-tjeneste.

Samarbeid med helsemyndigheter

STAMI arbeider strategisk mot helsemyndighetene generelt og mot Folkehelseinstituttet spesielt for å få belyst forebyggingspotensialet knyttet til arbeidsrelatert kreft og til andre helseutfall. STAMI bidro i 2024 med kunnskap til «Den nasjonale kreftstrategien for 2025-2035». Denne ble utarbeidet i regi av Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med forskningssamarbeidspartnere, helse-

personell og brukerorganisasjoner. Strategien er en del av en felles innsats for å forbedre kreftomsorgen i Norge. Et annet eksempel på samarbeid med helsemyndighetene er STAMIs mangeårige samarbeid med Kreftregisteret, deriblant på to forskningsprosjekter i 2024. I 2024 har STAMI også fulgt opp arbeid mot helsemyndighetene i forbindelse med den oppdaterte yrkessykdomslisten fra 2023.

Bygg- og anleggsnæringen

Bygg- og anleggssektoren er blant de mest ulykkesutsatte næringene i Norge. Gjennom stiftelsen «Samarbeid for sikkerhet i bygg og anlegg» (SfS BA) samarbeider STAMI og Arbeidstilsynet om å utarbeide årlige statusrapporter som kartlegger skader og arbeidsrelatert sykdom i næringen. Disse rapportene identifiserer problemområder og bidrar til å utvikle effektive forebyggende tiltak.

Grenseverdier og kjemiske forurensninger

Det er pr. i dag fastsatt grenseverdier for 723 forurensninger i arbeidsatmosfæren i Norge. Disse grenseverdiene fungerer som referanser for risikovurdering og bidrar til å beskytte arbeidstakere mot skadelige konsentrasjoner av kjemiske stoffer. Det er viktig å merke seg at grenseverdiene ikke representerer absolutte skiller mellom trygge og farlige nivåer, men gir et grunnlag for å vurdere og kontrollere eksponering på arbeidsplassen. STAMI spiller en sentral rolle i utviklingen av grenseverdier for kjemiske stoffer i norsk arbeidsliv, i tett samarbeid med Arbeidstilsynet og andre relevante aktører.

Fastsettelse av grenseverdier

Arbeidstilsynet fastsetter grenseverdier for kjemiske eksponeringer i arbeidsmiljøet gjennom en prosess som involverer dialog med arbeidslivets parter og vurderinger av toksikologiske, tekniske og økonomiske aspekter. STAMI bidrar med det toksikologiske grunnlaget for disse vurderingene gjennom «Toksikologiske ekspertgruppe for grenseverdier» (TEG). Denne gruppen gjennomgår

vitenskapelig litteratur for aktuelle stoffer og utarbeider anbefalinger basert på oppdatert kunnskap.

På europeisk nivå deltar STAMI aktivt i arbeidet med kjemikalier regelverket «Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals» (REACH). I samarbeid med Miljødirektoratet og Arbeidstilsynet bidrar STAMI til vurderinger og implementering av reguleringer som utarbeides av «Det europeiske kjemikaliebyrået» (ECHA) og deres vitenskapskomité, «Risk Assessment Committee» (RAC). Dette samarbeidet sikrer at norske reguleringer er i tråd med europeiske standarder og bidrar til en helhetlig beskyttelse av arbeidstakere mot farlige kjemikalier.

STAMI er også medlem av «Den nordiske ekspertgruppen for grenseverdidokumentasjon av kjemikalier» (NEG). NEG utarbeider kriteriedokumenter som fungerer som vitenskapelig grunnlag for fastsettelse av tiltaks- og grenseverdier i de nordiske landene. I perioden 2020–2024 har TEG og NEG behandlet 55 stoffer, og arbeidet med å oppdatere og etablere sikre grenseverdier pågår kontinuerlig.

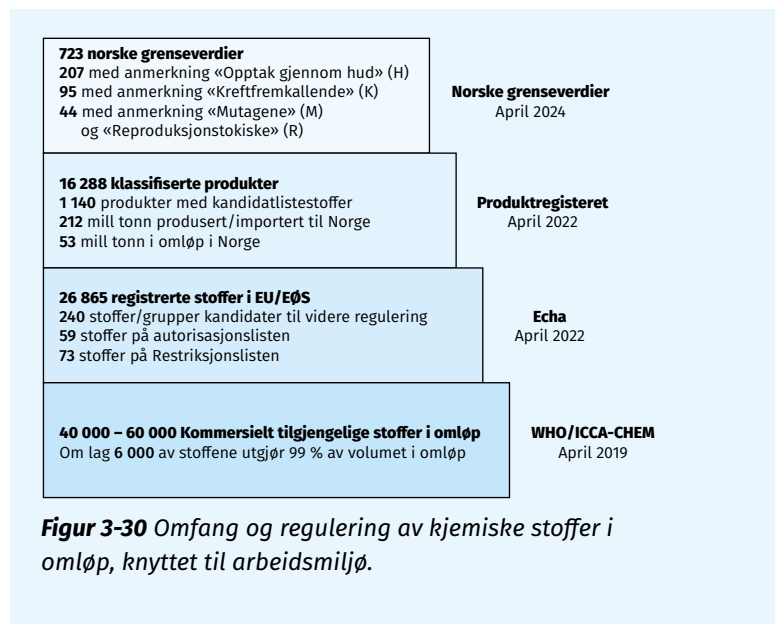
Kartlegging av stoffer som krever høy grad av oppmerksomhet

I 2024 ledet STAMI, i samarbeid med «Nordic Exposure Group» (NEXPO) under Nordisk ministerråd, et prosjekt for å kartlegge bruken av stoffer som gir stor grunn til bekymring og som følgelig krever en høy grad av oppmerksomhet (Substances of Very High Concern SVHC). Fokuset var på å identifisere hvor og i hvilke mengder disse stoffene brukes i små og mellomstore bedrifter og blant selvstendig næringsdrivende i Norden. Resultatet av prosjektet er en prioriteringsliste som tilsynsmyndighetene kan benytte på regulatorisk oppfølging av kjemikalier i arbeidsmiljøet.

Utfordringer i grenseverdifastsettelse

Sett opp mot antallet kjemiske forbindelser som anvendes i norsk arbeidsliv, og hvor raskt det utvikles nye kjemikalier, er antallet stoffer med grenseverdier lavt både i Norge og internasjonalt. Et anslag på omfang av kjemiske stoffer i omløp er illustrert i figur 3-30. Å fastsette en grenseverdi er, som omtalt i teksten ovenfor, et omfattende og tidkrevende arbeid. Det er en begrenset og avtagende tilgang på kvalifiserte fagpersoner innen dette fagfeltet, og utdanningstilbudene er få. Dette gjør fagområdet sårbart og understreker behovet for kontinuerlig oppmerksomhet og ressurser fra STAMI og samarbeidende institusjoner.

Gjennom disse aktivitetene bidrar STAMI betydelig til å sikre et trygt og helsefremmende arbeidsmiljø i Norge, i nært samarbeid med nasjonale og internasjonale partnere.

Yrkeshygieniske eksponeringsmålinger

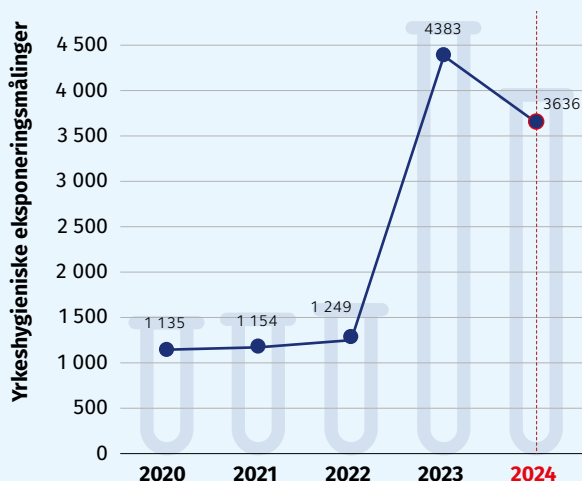
Yrkeshygieniske eksponeringsmålinger er viktige for å overvåke og forbedre det kjemiske arbeidsmiljøet i Norge. For å styrke dette arbeidet etablerte STAMI i 2017 «Den nasjonale databasen for luftbåren kjemisk eksponering» (EXPO). Denne databasen gir norske virksomheter muligheten til å registrere og hente ut egne eksponeringsmålinger, noe som bidrar til en systematisk oppbevaring og analyse av data over tid. EXPOs referansegruppe, bestående av partene i arbeidslivet og myndigheter, identifiserer bransjer med behov for økt kunnskap om kjemiske eksponeringer. STAMI samarbeider deretter med bransje- og arbeidstakerorganisasjoner og med enkeltvirksomheter for å samle inn relevante data i disse sektorene.

I 2024 intensiverte STAMI innsatsen for å øke bruken av EXPO blant norske virksomheter. Målet er å tilby en enkel og systematisk løsning for lagring av eksponeringsdata, som også kan benyttes i virksomhetenes eget HMS-arbeid. Data fra EXPO brukes også på aggregert nivå i NOAs overvåkingsaktiviteter og i STAMIs regulatorisk-toksikologiske arbeid, noe som skaper betydelige synergier. Som vist i figur 3-31 ble antallet registreringer i 2024 noe lavere enn i 2023. Antallet registreringer i løpet av året er allikevel blant de høyeste siden oppstarten i 2017. Det antas

imidlertid at omfanget av slike målinger generelt er lavt i norsk arbeidsliv, muligens grunnet kostnader og manglende kompetanse i virksomhetene. BHT spiller ofte en sentral rolle i gjennomføringen av prøvetaking, med STAMI som støttespiller gjennom rådgivning, utlån av utstyr og veiledning i både prøvetaking og resultatanalyse.

For å forbedre brukeropplevelsen startet STAMI i 2024 arbeidet med å utvikle en ny digital løsning for EXPO. Denne oppgraderingen, planlagt ferdigstilt i 2027, vil gjøre det enklere for virksomheter å registrere og arkivere sine eksponeringsmålinger. I tillegg tilbyr STAMI laboratorieanalysetjenester for yrkeshygieniske eksponeringsmålinger, fortrinnsvis for analyser som ikke dekkes av kommersielle laboratorier. STAMI søker å støtte utviklingen av et kvalitativt godt kommersielt tilbud for disse tjenestene, uten å være konkurransevridende. Som vist i figur 3-32 har antallet analyserte prøver på STAMI i 2024 økt i etterkant av en nedgang under COVID-19-pandemien, og alle disse målinger inkluderes i EXPO-databasen.

Gjennom disse tiltakene bidrar STAMI til å styrke kunnskapen om kjemisk eksponering i norsk arbeidsliv, noe som er essensielt for å ivareta arbeidstakernes helse og sikkerhet.

Figur 3-31 Antall yrkeshygieniske eksponeringsmålinger lagt inn i EXPO, i perioden 2020–2024.

Figur 3-32 Antall serviceprøver analysert av STAMI, i perioden 2020–2024.

Arbeidsmedisinsk utredning, veiledning og rådgivning

STAMI tilbyr omfattende tjenester innen arbeidsmedisinsk utredning, veiledning og rådgivning for å fremme helse og sikkerhet i norsk arbeidsliv.

Arbeidsmedisinsk poliklinikk

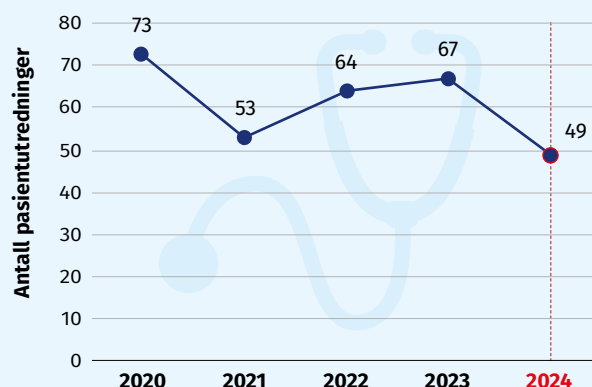
STAMIs arbeidsmedisinske poliklinikk mottar pasienter fra hele landet etter henvisning, for å utrede mistanke om arbeidsrelaterte sykdommer og utarbeide spesialisterklæringer jf. illustrasjon i figur 3-33. Målet er å vurdere sammenhengen mellom pasientens helseplager og eksponeringer i arbeidsmiljøet. Utredningene kan resultere i anbefalinger om tilrettelegging på arbeidsplassen eller vurderinger om godkjenning av sykdom som yrkessykdom.

Kompetansesenter for bedriftshelsetjenesten (BHT)

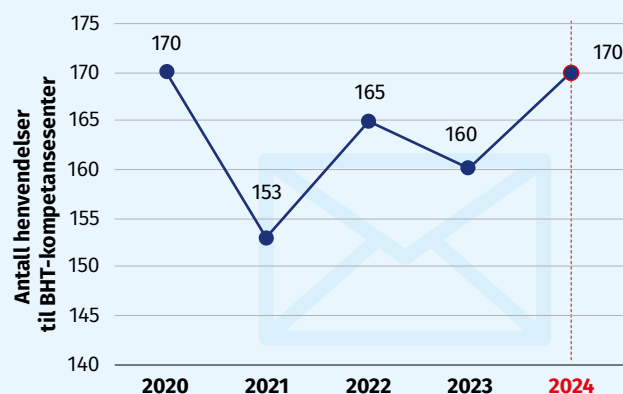
STAMIs «Kompetansesenter for bedriftshelsetjenesten» gir kunnskapsstøtte til BHT og virksomheter. I 2024 besvarte senterets fagpersonell 170 e-posthenvendelser og oppfølgingssaker, jf. illustrasjon i figur 3-34, hovedsakelig relatert til organisering av BHT og bistand til risikohåndtering i virksomheter. STAMI fungerer også som kontaktorgan mellom profesjonsforeningene i BHT og Arbeidstilsynets godkjenningssenhet, samt har redaktøransvar for arbeidsmedisinske veiledninger brukt av BHT og arbeidsmedisinske avdelinger på sykehus med formål om å harmonisere praksis mellom de forskjellige enhetene.

Rådgivningstjeneste for gravide i arbeid

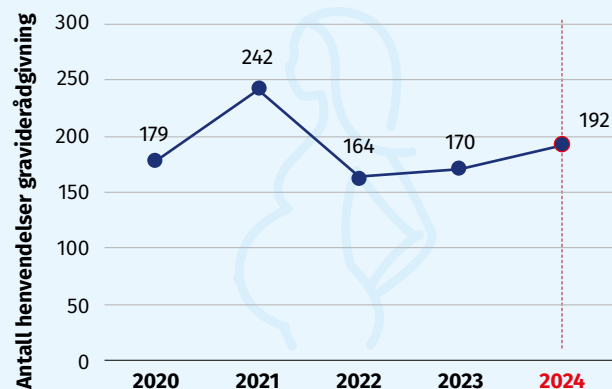
STAMIs rådgivningstjeneste for gravide tilbyr veiledning til gravide arbeidstakere, arbeidstakere som planlegger graviditet, samt til virksomheter og helsepersonell, inkludert BHT. Tjenesten setter søkelys på tilrettelegging for gravide og ansatte i fertil alder, med mål om å forbedre risikohåndteringen for kommende foreldre. Som vist i figur 3-35 økte antall henvendelser knyttet til COVID-19-vaksinering for gravide i 2021. I de påfølgende årene har antallet henvendelser stabilisert seg.

Figur 3-33 Antall pasientutredninger på STAMI, i perioden 2020–2024.

Figur 3-34 Antall henvendelser til BHT Kompetansesenter på STAMI, i perioden 2020–2024.

Figur 3-35 Antall henvendelser til STAMI knyttet til gravidens arbeidsmiljø, i perioden 2020–2024.

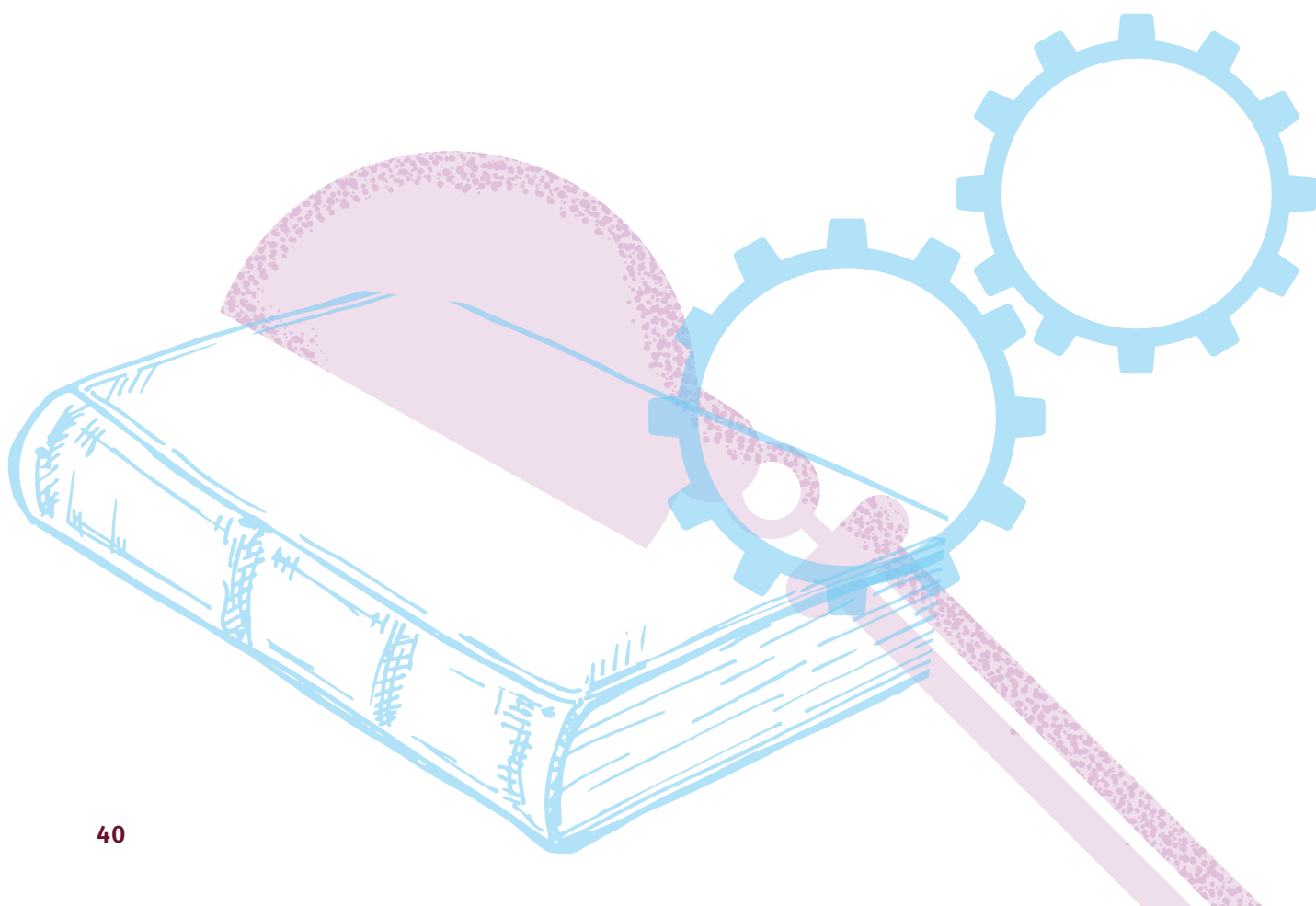
Digital infrastruktur på arbeidsmiljøfeltet

STAMI har over de siste 25 årene vært en pioner i utviklingen av digitale verktøy for arbeidsmiljøkartlegginger som involverer innhenting av personsensitiv informasjon. I løpet av de siste fem årene har STAMI utviklet infrastrukturen «Digitale arbeidsmiljøkartlegginger» (DAK). I 2023 ble portalen «Medarbeiderundersøkelsen i staten» (MUST) etablert for statlige virksomheter, og i 2024 ble «MU-STAMI» lansert for privat og kommunal sektor. Disse portalene muliggjør kartlegging av arbeidsfaktorer som krav og kontroll, sosiale interaksjoner, mobbing, vold og trusler, rollekonflikter og arbeidstidsordninger. De innsamlede dataene kan kobles til helseutfall, sykefravær og uførhet.

Arbeidet med etablering og drift av «Nasjonalt arbeidstidsregister» (A-tid) fortsatte i 2024. Så langt

har datainnsamlingen vært begrenset til privat sektor grunnet juridiske hindringer i offentlig sektor knyttet til Forvaltningsloven § 13. Arbeidet med å løse de juridiske utfordringene prioriteres, slik at datainnsamlingen på noe sikt kan omfatte alle sektorer i norsk arbeidsliv. Etableringen av A-tid har bred støtte blant arbeidslivets parter og arbeidslivsmyndighetene, og informasjon om reell arbeidstid er essensiell for å forstå virkninger av arbeidstidsordninger på helse og funksjon.

STAMI har store forventninger til de vitenskapelige forskningsmulighetene som innsamlede data i de nyutviklede, digitale infrastrukturene danner et solid grunnlag for.

Arbeidsmiljøovervåking

STAMI har det nasjonale ansvaret for overvåking av arbeidsmiljø og arbeidshelse. Gjennom NOA utvikler og drifter STAMI det nasjonale overvåkingssystemet, innhenter og analyserer data, og tilgjengeliggjør pålitelig statistikk. Dette gir myndigheter, arbeidslivets parter og virksomheter et felles, objektivt faktagrunnlag om arbeidsmiljøtilstanden i Norge.

STAMI har omfattende kunnskap om risikofaktorer og beskyttende faktorer i arbeidsmiljøet, og hvordan disse påvirker helse, sykefravær og frafall fra arbeidslivet. Arbeidsmiljøovervåkingen gjør det mulig å følge utvikling og trender, noe som gir grunnlag for målrettede arbeidsmiljøtiltak og prioriteringer.

For å styrke kunnskapsbaserte prioriteringer i Norge, bidrar NOA til utviklingen av relevante arbeidsmiljøindikatorer. Dette gjøres ved å analysere data fra nasjonale kilder, blant annet SSB og NAV, og tilsynsmyndighetene.

Aktiviteter og resultater i 2024

I 2024 publiserte STAMI den sjettede utgaven av «Faktabok om arbeidsmiljø og -helse». Boken gir status på arbeidsmiljøet i Norge og hvilke arbeidsmiljøforhold som påvirker helse og fravær. Resultatene viser en stabil utvikling innen organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø, men med økt bruk av hjemmekontor. Eksponering for mekaniske og fysiske faktorer er redusert, men enkelte yrker har fortsatt høy forekomst av denne typen eksponeringer. Andelen sysselsatte med arbeidsrelaterte muskel- og skjelettplager har økt, og psykiske plager øker særlig blant de yngste sysselsatte.

STAMI har videreutviklet og tilgjengeliggjort nye datakilder, blant annet gjennom EXPO, «Databasen for luftbåren kjemisk eksponering». EXPO-data ble for første gang inkludert i faktaboken i 2024. STAMI arbeider også med en ny nasjonal virksomhetsundersøkelse for å styrke overvåkingsgrunnlaget.

En viktig del av overvåkingsarbeidet er å sikre enkel tilgang til arbeidsmiljøfakta. I 2024 ble «Det nasjonale overvåkingssystemet på arbeidsmiljø og arbeidshelse», noa.stami.no, oppdatert med nye tall fra Levekårsundersøkelsen for arbeidsmiljø (LKU-A), og bransjeprofилene i NOA+ ble forbedret. Disse oppdateringene gjør det enklere for brukerne å finne relevant informasjon, og som vist i figur 3-36, øker bruken av nettsidene jevnt over.

STAMI ved NOA bidro i 2024 med arbeidsmiljøkunnskap inn i IA-arbeidet i ulike fora. Løpet av året ble rapporten «Målene om et mer inkluderende arbeidsliv – status og utviklingstrekk» publisert, med presentasjon av status og utvikling innen sysselsetting, arbeidsmiljø, sykefravær og frafall for 2023.

Videre ble rapporten «Kartlegging av arbeidsmiljøforhold i IA-bransjeprogram» publisert, basert på data fra 2020 - 2024. Dette er den tredje og siste rapporten om utviklingen i arbeidsmiljø og sykefravær blant virksomhetene som deltok i bransjeprogrammene.

Samlet gir STAMIs arbeidsmiljøovervåking en solid kunnskapsplattform for å styrke forebyggende arbeid i norsk arbeidsliv.

Kunnskap som styrker norsk arbeidsliv

Høsten 2024 lanserte STAMI den sjette utgaven av Faktabok om arbeidsmiljø og -helse. Faktaboka utgis hvert tredje år og gir en samlet oversikt over arbeidsmiljø- og arbeidshelsetilstanden blant sysselsatte i Norge.

Den nye utgaven er bygget på et forsterket datagrunnlag, som gjør at STAMI i 2024 leverer statistikk og fakta på arbeidsmiljøet til over 80 ulike nærings- og yrkesgrupper.

Tall fra faktaboka viser at ett av tre sykefravær er arbeidsrelatert. En klar målsetting for norsk arbeidsliv er å få flere folk i jobb, unngå at arbeidstakerne blir syke av jobben og forhindre frafall fra arbeidslivet. For å lykkes med dette må tiltakene være kunnskapsbaserte og arbeidsmiljø prioriteres systematisk.

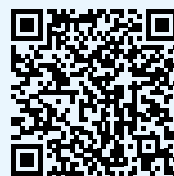
Her er faktaboka et godt sted å starte. Kunnskapen den inneholder, har stor samfunnsmessig betydning fordi den gir en status på hvor skoen trykker ute på norske arbeidsplasser og hvilke forhold på arbeidsplassen som har betydning for helse og fravær. Den hjelper også virksomhetene å se hvordan de bør innrette innsatsen fremover.

Gjennom det felles kunnskapsgrunnlaget i faktaboka diskuteres, prioriteres og målrettes det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet, og på denne måten har den betydelig samfunnsnytte.

Faktaboka brukes bredt. Partene i arbeidslivet bruker den til å gi råd om målrettede arbeidsmiljøtiltak, og den har vært et viktig grunnlag i arbeidsmiljøsatsingen i forrige IA-avtale. I 2024 har faktaboka også vært en sentral kilde for Arbeidstilsynets «Risikobilde» og i revisjonen av «Forskrift om ledelse, organisering og medbestemmelse», som definerer hvilke næringer som skal ha krav om å knytte seg til en bedriftshelsetjeneste.

Kunnskap fra faktaboka 2024 ligger videre til grunn i vurderinger som er gjort i ulike utvalg, blant annet i kvinnearbeidshelseutvalget.

Etter lanseringen i september 2024 har STAMI hatt en utstrakt formidlingsaktivitet for å gjøre kunnskapen i faktaboka tilgjengelig. Det er stor etterspørsel etter faktaboka, både i trykket og digital versjon. Over 600 eksemplarer er delt ut, og den digitale versjonen har blitt lastet ned nærmere 6000 ganger.

Les mer om og last ned Faktabok om arbeidsmiljø og -helse 2024 på stami.no

Avtalen om et inkluderende arbeidsliv og arbeidsmiljøsatsingen

STAMI har en sentral rolle i Arbeidsmiljøsatsingen, der instituttet bidrar til å styrke kunnskapsgrunnlaget for arbeidsmiljøsatsingen under IA-avtalen.

I 2024 videreutviklet STAMI samarbeidet med satsingens partnere, koordinerte arbeidet med bransjene og styrket synligheten av forskningsbasert kunnskap, særlig gjennom verktøyet «En bra dag på jobb» og regionale samlinger med foredrag og workshops i åtte byer. STAMI deltok også i en partssammensatt arbeidsgruppe i forberedelsene til en ny IA-avtale. Her ble det sikret at bransjeprogrammene bruker og drar nytte av verktøyene og kunnskapen fra Arbeidsmiljøsatsingen.

STAMI har videre hatt ansvaret for å utvikle arbeidsmiljødelen av «FoU-programmet under IA-avtalen» ledet av NAV og er også representert i faggruppen og referansegruppen. I 2024 har STAMI bistått NAV med oppfølging av tildelte midler og prosjekter. STAMI har også deltatt på NAVs FoU-konferanse hvor prosjektlederne og STAMI presenterte status på arbeidet.

Arbeidsmiljøverktøyet «En bra dag på jobb»

Arbeidsmiljøverktøyet «En bra dag på jobb» ble i 2024 utvidet med fire nye bransjer: luftfart, bank/finans/forsikring, akvakultur/fiske og post/bud/spedisjon. Som vist i figur 3-36 hadde Enbradagpajobb.no 180.000 unike sidevisninger, en økning på 13 prosent fra året før, og

STAMI holdt om lag 70 foredrag om bruk av verktøyet og betydning for arbeidsmiljøarbeid.

Systematiske kunnskapsoppsummeringer

I 2024 publiserte STAMI tre kunnskapsoppsummeringer og bidro som medforfatter på ytterligere tre. Instituttet oppdaterte også en tidligere rapport om fjernarbeid og hjemmekontor. I tillegg ble det arbeidet med oppsummeringer om rollekonflikter, psykisk helse og seksuell trakassering. En kunnskapsoppsummering om kvinners arbeidshelse ble fullført i 2024 og skal publiseres i en NOU i april 2025. Sammen med institutter i PEROSH-nettverket arbeidet STAMI med en kunnskapsoppsummering om kunstig intelligens og arbeidstakernes helse, planlagt publisert i et vitenskapelig tidsskrift i 2025.

Øvrige aktiviteter innen inkluderende arbeidsliv

STAMI har i 2024 bidratt aktivt i Arbeidsmiljøportalen, deltatt i redaksjonsråd og styringsgrupper, samt i den overordnede koordineringsgruppen for IA-avtalen. Instituttet har også vært representert i faggruppen og sekretariatet for IA-avtalen. Faggruppens Rapport 2024 gir en statusoppdatering om sysselsetting, sykefravær og frafall.

Samarbeidet om Arbeidsmiljøsatsingen er godt koordinert og har en tydelig kurs.

Kommunikasjon, formidling og utdanning

Å gjøre STAMIs forskning tilgjengelig og nyttig for norske arbeidsplasser er en kjerneoppgave for instituttet. STAMI arbeider kontinuerlig med kommunikasjon, forskningsformidling, utdanning og opplæring for å sikre at kunnskapen blir tatt i bruk. STAMIs målgrupper omfatter blant annet bedriftshelsetjenesten (BHT), spesialister i arbeidsmedisin, arbeidslivseksperter, tillitsvalgte, verneombud, HR-personell, ledere og ansatte på alle nivåer i norsk arbeidsliv, samt presse og offentligheten i Norge.

God og målrettet kommunikasjon og tilbud av en bred og forskningsbasert undervisningsportefølje er avgjørende for arbeidet. STAMI søker å nå ulike målgrupper på en tydelig og tilpasset måte, samtidig som faglig objektivitet og partsnøytralitet ivaretas.

Gjennom forskning og formidling bidrar STAMI til at norske virksomheter kan arbeide systematisk med faktorer som fremmer et godt arbeidsmiljø og reduserer sykefravær og frafall. Kunnskapen styrker både arbeidslivets parter, arbeidsmiljømyndighetene, Arbeidstilsynet og NAVs arbeidslivssentre. I tillegg har STAMI en viktig rolle som vitenskapelig formidler til akademiske miljøer både nasjonalt og internasjonalt.

Kommunikasjons- og formidlingsaktiviteter i 2024

STAMI har vært omtalt i over 1.200 unike mediesaker i 2024, særlig i digitale og trykte medier, radio og TV. De tre største mediekanalene for nyheter fra STAMI var NRK, TV2 og forskning.no. Temaene som fikk størst oppmerksomhet, var sykefravær, støy, hjemmekontor og problemstillinger knyttet til støv og kjemikalier. Yrkesskadetrygd var også et sentralt tema gjennom året. Forskning.no publiserte 26 populærvitenskapelige artikler fra STAMI i 2024, med totalt over 80 000 lesere. Arendalsuka har blitt en viktig arena, og sykefravær og arbeidsmiljø var temaer på agendaen på STAMIs arrangementer i samarbeid med arbeidslivets parter. Dette var et viktig bidrag til sykefraværdebatten i forkant av IA-forhandlingene.

STAMIs kommunikasjon i 2024 har vært tett knyttet til Arbeidsmiljøloven, blant annet gjennom produksjo-

nen av «En bra dag på jobb». Vårt arbeid har bidratt til å fremme budskapet om at «arbeidsmiljø handler om arbeidet», samtidig som det har styrket STAMIs posisjon som en uavhengig faglig ekspert.

Som tidligere år har antallet unike sidevisninger på STAMIs nettsider økt i 2024, illustrert i figur 3-36. Den største veksten var på sidene for NOA og «En bra dag på jobb», som økte med henholdsvis 17 og 13 prosent fra 2023.

De mest leste sakene på stami.no i 2024 er listet i tabell 3-1. Disse speiler aktuelle arbeidsmiljøutfordringer i norsk arbeidsliv og har fått mye oppmerksomhet.

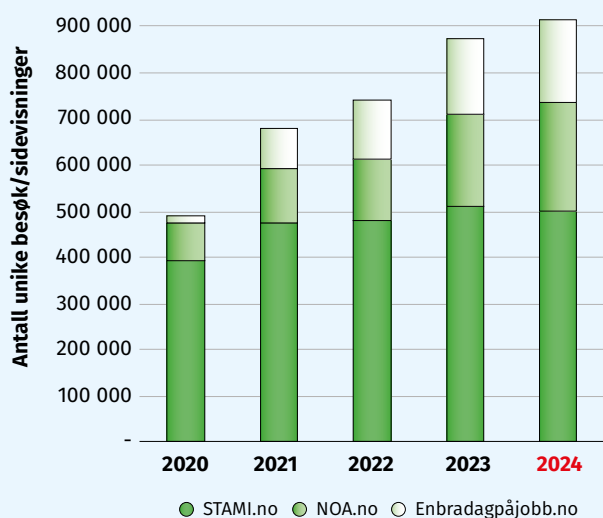
Som illustrert i figur 3-37, har STAMI også opplevd god vekst i sosiale medier og nyhetsbrev, med en økning på 23 prosent i antall abonnenter og følgere fra året før.

Samlet sett viser tallene at STAMIs kommunikasjonsstrategi har vært effektiv, og instituttets synlighet har økt på tvers av kanaler og medier.

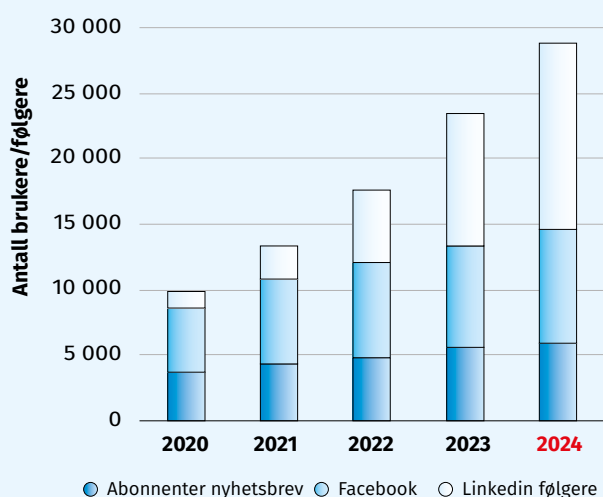
STAMI-ansatte er i økende grad etterspurt som foredragsholdere, og en stor del av formidlingen til STAMI gjøres av forskere og fagfolk. Om lag 350 foredrag og 20 poster-presentasjoner på vitenskapelige konferanser ble holdt av STAMIs ansatte i 2024. Denne formidlingen bidrar til å tilgjengeliggjøre ulike fagområder og forskningsresultater til en rekke av STAMIs målgrupper.

Kurs og opplæringsaktiviteter

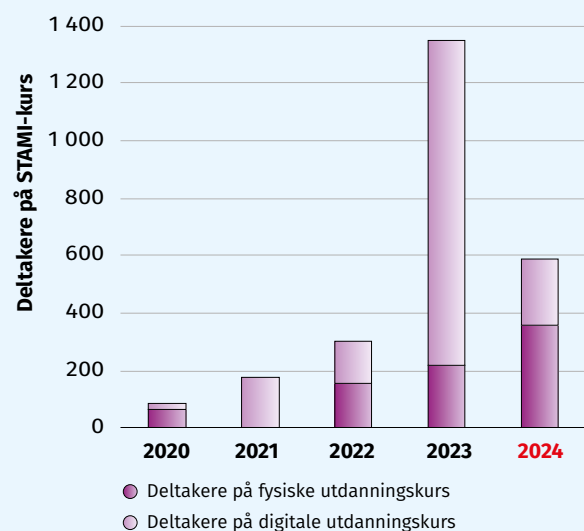
STAMIs brede undervisningstilbud omfatter den obligatoriske opplæringen for BHT, spesialistutdanning i arbeidsmedisin, fag- og yrkesrettede kurs, tematiske heldagsseminarer samt nettseminarer og digitale forelesninger. Kurs- og utdanningsvirksomheten er særlig rettet mot de to store målgruppene; profesjonsgruppene i BHT og arbeidsmedisin. I 2024 gjennomførte STAMI utdanningskurs for leger i spesialisering (LIS), blant annet kurset «Risiko og forebygging for arbeidsmedisinere», to samlingsbaserte grunnkurs for BHT som strekker seg over hele semesteret,

Figur 3-36 Antall unike sidevisninger på STAMIs nettsider, i perioden 2020–2024.

Figur 3-37 Antall abonnenter på nyhetsbrev og følgere på sosiale medier, i perioden 2020–2024.

Figur 3-38 Antall deltakere på STAMIs utdanningskurs avholdt fysisk eller på digitale flater, i perioden 2020–2024.

samt flere dagsseminar for ulike yrkesgrupper, som for eksempel brannmenn. Se figur 3-38 for en grafisk oversikt over antall deltakere på henholdsvis fysiske og digitale utdanningskurs. Årsaken til et svært høyt deltaker-antall på digitale kurs i 2023 var at et stort antall deltakere på det obligatoriske e-læringskurset «BHT på 1-2-3» ble innført i 2023, og STAMI hadde følgelig et stort antall deltakere på kurset det første året da alle BHT-ansatte var pålagt å gjennomføre kurset. I 2024 har hovedsakelig nye BHT-ansatte deltatt på dette kurset, og det inngår nå som en del av det ordinære kurstilbudet på STAMI.

Videre har STAMI produsert en rekke nettbaserte seminarer og foredrag, som i 2024 ble sett av over 9 400 personer. Dette har gitt ekstra synlighet og bidratt til økt bruk av kunnskapen i praktisk arbeidsmiljøarbeid.

I samarbeid med Arbeidstilsynet og NAV arrangerte STAMI 2024 åtte regionale heldagssamlinger for ledere, tillitsvalgte og verneombud. Disse samlingene, som trakk fulle hus over hele landet, hadde fokus på kunnskapsbasert arbeidsmiljøarbeid og besto av både foredrag og workshops. Dette har vært et vellykket samarbeid mellom etatene og bidratt til å fremme godt samarbeid om arbeidsmiljø på norske arbeidsplasser.

STAMIs formidlings- og opplæringsaktiviteter har hatt stor gjennomslagskraft i 2024. Synligheten i media, økningen i antall besøk på STAMIs nettsider og den store interessen for kurs og fagformidling hos målgruppene, viser samlet sett at instituttets kunnskapsformidling og kommunikasjon bidrar til å styrke arbeidsmiljøarbeidet i Norge.

Mest besøkte nyhetssaker i 2024	Unike sidevisninger
Her er STAMIs Faktabok om arbeidsmiljø og -helse 2024	9777
Fem råd for godt arbeidsmiljø med heimekontor	4361
Kontorlandskap kan gi mindre kontroll og høyere risiko for sykefravær	4085
Ny kunnskap om hjemmekontor, arbeidsmiljø og helse	3719
Gode råd for omstilling uten å skade arbeidsmiljøet	3292

Tabell 3-1 De fem mest besøkte nyhetssakene på STAMIs nettsider i løpet av året 2024.

IV – Styring og kontroll

2024 har vært et aktivt år for STAMI på alle arbeidsområder. Instituttet har god styring og kontroll i den daglige driften. Våre aktiviteter og oppgaver utføres innenfor rammen av tildelt bevilgning og forskningsbidrag fra offentlige og private bidragsytere. De strategiske føringene for arbeidet er lagt i STAMIs strategi for perioden 2016-2025.

Status for styringssystemer og kontroll

STAMI arbeider kontinuerlig med å finne en god balanse mellom strategisk styring, rammesetting og bemyndigelse av STAMIs medarbeidere. I 2024 videreførte STAMI det systematiske arbeidet med å utvikle styringsindikatorer, og sammen med styringssystemer og rutiner for oppstart, oppfølging og kontroll av aktiviteter, gir dette ledelsen gode verktøy for prioriteringer, ressursbruk og resultater. Indikatorene gjør det mulig å måle effekten av STAMIs arbeid og strategiske valg over tid. Informasjonen inkluderes i det løpende oppfølgings- og kvalitetsstyringsarbeidet.

STAMI har over tid etablert gode rutiner for internkontroll. I 2024 ble det ikke avdekket alvorlige styringsproblemer, brudd på lover og regler eller vesentlige feil og mangler. Resultat- og regnskapsinformasjonen anses som relevant og pålitelig, og den samlede styring og kontroll som god.

IKT-sikkerhet

STAMIs IT-område har som mål å støtte opp om instituttets forskning samt arbeidslivsstøttende og forvaltningsnære oppgaver. Dette krever stabile, sikre og moderne IT-tjenester.

STAMI har vedvarende høy og kontinuerlig oppmerksomhet på IKT-sikkerhet. Personvern er et tilliggende, svært viktig område for STAMI, og som et helseforskningsinstitutt er det helt avgjørende at personvern i alle typer behandling av persondata ivaretas godt. Instituttet retter seg etter krav og anbefalinger til IT-sikkerhet blant annet i «Digitaliseringsrundskrivet». STAMI gjennomfører jevnlig interne IT-beredskapsøvelser og deltar i beredskapsøvelser med eksterne samarbeidspartnere.

STAMI gjennomfører jevnlig opplæring i IT-sikkerhet for alle ansatte gjennom egne opplæringsprogrammer. Målet er å sikre at alle har høy bevissthet rundt trygg bruk av IT-tjenester.

Digitaliserings- og effektiviseringstiltak

STAMI har tatt i bruk flere statlige fellestjenester som tilbys blant annet gjennom Digitaliseringsdirektoratet. Gjennom utvikling av IT-løsninger som tilbys eksternt, brukes fellestjenester som innloggingsløsninger fra ID-Porten og samtykketjenester fra Altinn. I alle de store, nyutviklede tjenestene som MUST, MU-STAMI og den kommende nye løsningen for EXPO anvendes disse fellesløsningene.

STAMI benytter seg av flere statlige fellesavtaler som sikrer økonomiske og kvalitetsmessige gevinster for instituttet. I tillegg har STAMI inngått en rammeavtale med leverandør av innkjøpstjenester som benyttes ved gjennomføring av større anskaffelser som faller utenfor dekningsområdet til de statlig fellesavtalene, for på den måten å sikre at alle innkjøp er i tråd med gjeldende regelverk for offentlige anskaffelser.

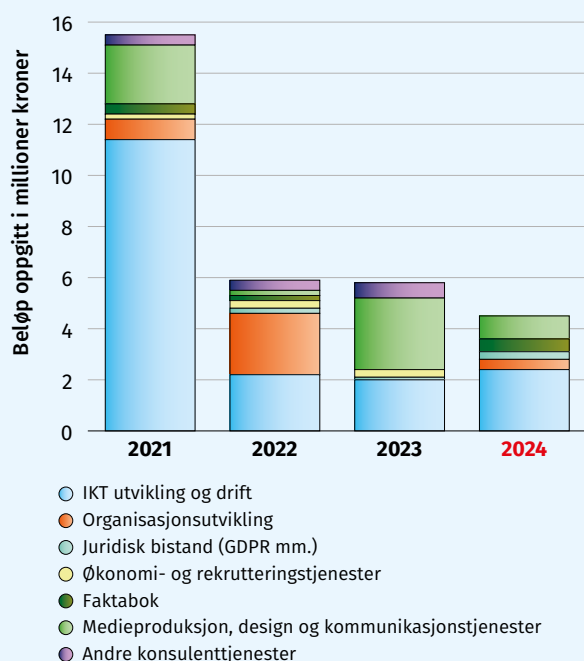
STAMI søker å effektivisere arbeidsflyten for de vitenskapelige ansatte med mål om å frigjøre tid og kapasitet til forskningsarbeidet. Forskningsadministrasjonen har blitt styrket og vil med det i større grad enn tidligere ta ansvar for administrativ oppfølging av forskningen. Effektivisering av rekrutteringsprosessene er et annet eksempel. Målet er å sikre gode prosesser samtidig som arbeidsflyten forenkles og arbeidsmengden for lederne i fagavdelingene reduseres. STAMIs HMS-system ble i 2024 revidert og forenklet og er tilgjengelig i en ny og brukervennlig portal på instituttets intranett. Dette bidrar til bedre kvalitet i HMS-arbeidet og er tids- og ressursbesparende ved oppfølging og oppdatering.

STAMI bruker kunstig intelligens (KI) for å forenkle ulike prosesser. Bruken av KI på STAMI er regulert av egne retningslinjer for bruk av programvare som ChatGPT og

Copilot. Fra 2025 vil Universitetet i Oslo (UiO) GPT-løsning, som ivaretar sikker lagring av spøringer og svar, bli tatt i bruk på STAMI.

Konsulentbruk

Figur 4.1 viser en grafisk oversikt over STAMIs konsulentbruk de siste fire årene. I 2024 utgjorde kostnaden totalt 6,4 millioner kroner. STAMI benytter interne ressurser og kompetanse der det er mulig. Interne ressurser benyttes i størst mulig grad ved utvikling av IT-tjenester, og noe som har ført til en betydelig reduksjon i bruken av IT-konsulenter i årene fra 2021. Kostnaden til medieproduksjon, design og kommunikasjonstjenester har blitt kraftig redusert fra tidligere år, og var på 0,9 millioner kroner i 2024. Dette utgjør 14 prosent av de totale kostnadene til konsulenttjenester.

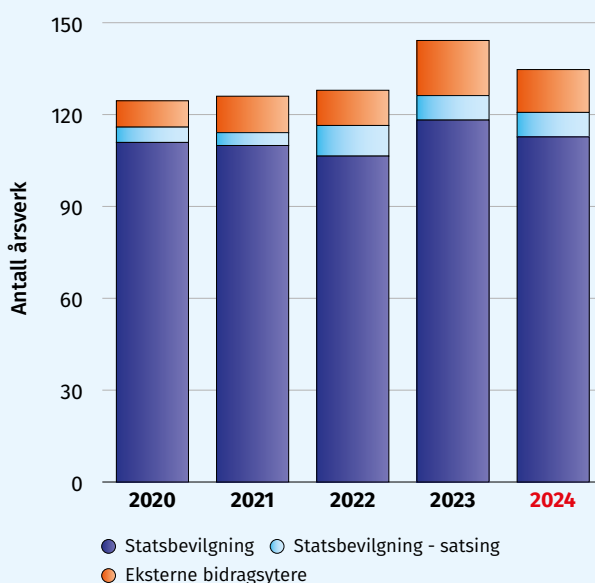
Figur 4-1 Konsulentbruk fordelt på type bistand i perioden 2021 - 2024.

Ansettelsesformer

I en tid med knapphet på kvalifiserte medarbeidere og hard konkurranse om de beste hodene, søker STAMI å være en ansvarlig arbeidsgiver og tilby faste stillinger så langt dette er mulig. Brorparten av midlertidig ansatte er ansatte i utdanningsstillinger som leger i spesialisering i arbeidsmedisin, phd-stipendiater og postdoktorer.

I figurene 4-2 til 4-4 vises fordeling av årsverk ved STAMI ved utgangen av 2024. Gjennom året 2024 hadde STAMI 157 ansatte, tilsvarende 142 årsverk, mens ved utgangen av året var 140 personer ansatt, tilsvarende 135 årsverk. Det er de sistnevnte årsverkene som presenteres i figurene.

Etter en relativt stor økning i antall årsverk fra 2018 til 2020 i forbindelse med økt bevilgning til arbeidsmiljøsettingen, og en mindre oppgang i 2023, har antall ansatte

Figur 4-2 Årsverk ved instituttet fordelt mellom finansiering over statsbevilgningen, oppsparte forskningsmidler og eksterne forskningsbidrag, pr. 31.12. 2020–2024.

finansiert over statsbevilgningen stabilisert seg. Som vist i figur 4-2 var 113 årsverk finansiert over statsbevilgningen i 2024 og åtte årsverk var finansiert over satsingsmidler fra bevilgningen tidligere år. 14 årsverk var finansiert med eksterne bidragsmidler.

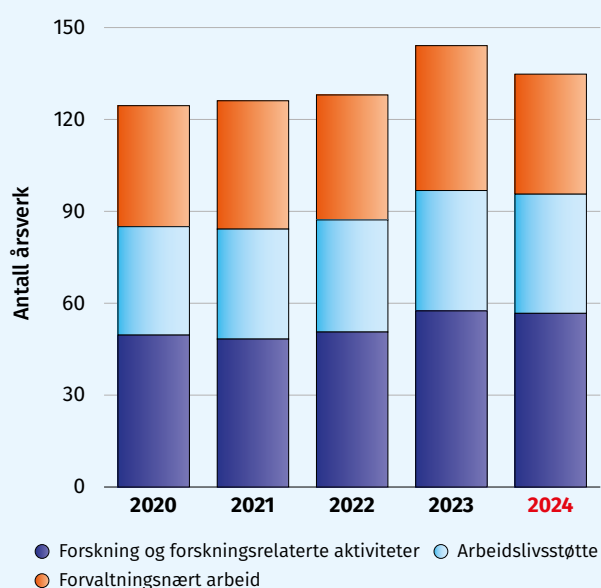
Antall årsverk innenfor STAMIs tre hovedfunksjoner er vist i figur 4-3 og var ved utgangen av 2024 fordelt med 57 årsverk til forskning og forskningsrelaterte aktiviteter, og 30 årsverk til hvert av de to øvrige områdene.

Antall årsverk med fast ansettelse var ved utgangen av 2024 105, tilsvarende 77 prosent av arbeidsstyrken. Åtte årsverk, tilsvarende seks prosent, var midlertidig ansatt som vikarer, lærling med mer. Ansatte i utdanningsstillinger og som postdoktor utgjorde 22 årsverk ved utgangen av 2024, tilsvarende 16 prosent av arbeidsstyrken. 16 av

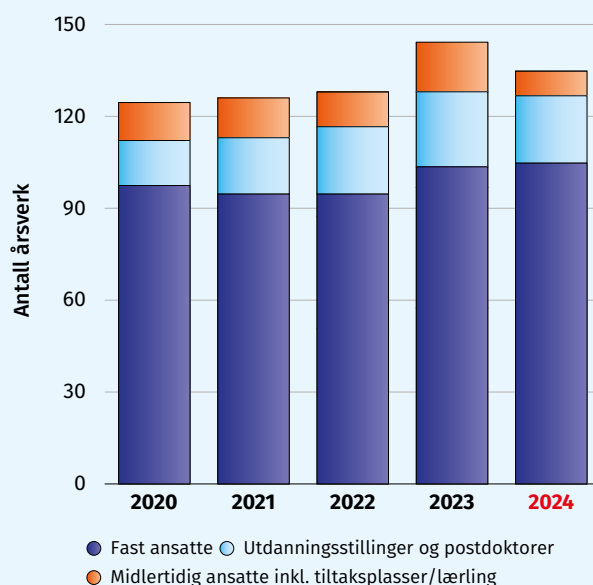
disse var i et doktorgradsløp (jf. figur 4-4). Totalt hadde 54 prosent av instituttets ansatte doktorgrad eller arbeidet med en doktorgrad ved årsslutt. I løpet av året 2024 hadde STAMI ti masterstudenter som arbeidet på problemstillinger knyttet til STAMIs prosjekter. STAMI hadde en turnover på 4,3 prosent i 2024.

FNs bærekraftsmål, klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

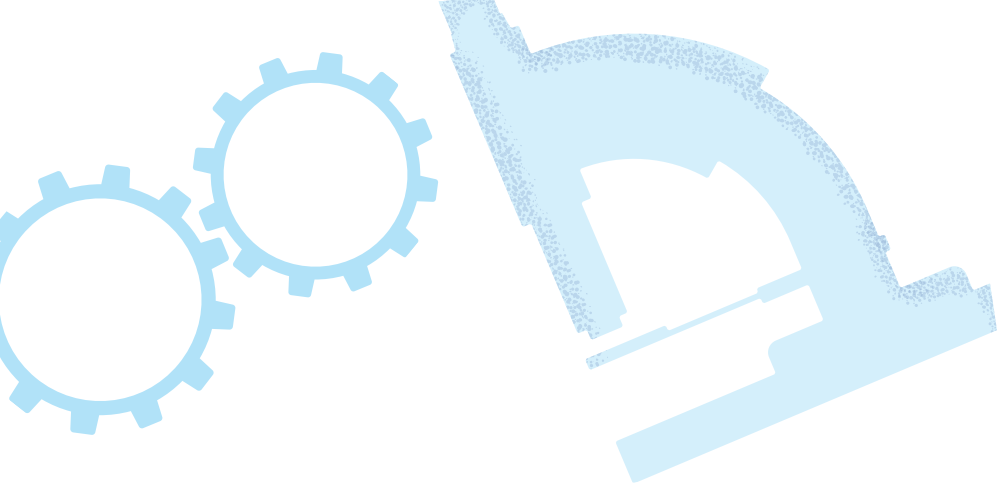
I lys av klima- og miljøutfordringene samfunnet står overfor, søker STAMI bevisst å bidra til et mer bærekraftig samfunn. Enkelte av FNs bærekraftsmål overlapper med STAMIs samfunnsoppdrag, og instituttet bidrar til økt bærekraft ved å dele kunnskap som kommer andre til gode i deres arbeid. Dette gjelder særlig arbeidet med å fremme anstendig arbeid og god arbeidshelse, både i Norge og internasjonalt. Bærekraft kommer også klart

Figur 4-3 Årsverk ved instituttet fordelt på forskningsrelaterte aktiviteter, arbeidslivsstøtte og forvaltningsnære oppgaver, pr. 31.12. 2020–2024.

Figur 4-4 Årsverk ved instituttet fordelt på faste og midlertidig ansatte samt ansatte i utdanningsstillinger/postdoktorer, pr. 31.12. 2020–2024.

frem i STAMIs forskningsportefølje med en økt satsing på tematikk knyttet til effekt av klimaendringene på arbeidsmiljøet. Eksempler er arbeid i grønne næringer som gjenvinning, CO2-lagring, vindkraft og batteriproduksjon, samt forskning på nye nanomaterialer.

STAMI arbeider også med å bidra til FNs bærekraftsmål gjennom egen drift. I den daglige driften har STAMI iverksatt flere miljøtiltak som energibesparelser, kilde-sortering av avfall og redusert papirbruk. I samarbeid med Statsbygg har en rekke energieffektive løsninger blitt tatt i bruk i STAMIs lokaler. I 2024 ble lysstoffrørene erstattet med energibesparende LED-rør, ventilasjonssystemet er optimalisert for energieffektiv drift og automatisk på- og avslåing av lys i fellesarealer blir suksessivt innført over hele huset. Disse tiltakene, sammen med noe lavere strømpriser og en mildere vinter, bidro til at kostnadene til strøm og fjernvarme i 2024 ble nesten halvert sammenlignet med 2023. Ansatte benytter i høy grad offentlig transport ved lokale tjenestereiser, og STAMI har de siste par årene investert i ny sykkelparkering, ladestasjon for elsykkelbatterier samt en liten elbil til bruk når det er mer praktisk enn kollektivtransport. Ved økt bruk av digitale møter, har STAMI redusert de ansattes reisevirksomhet.

Organisasjon, arbeidsmiljøarbeid og HMS

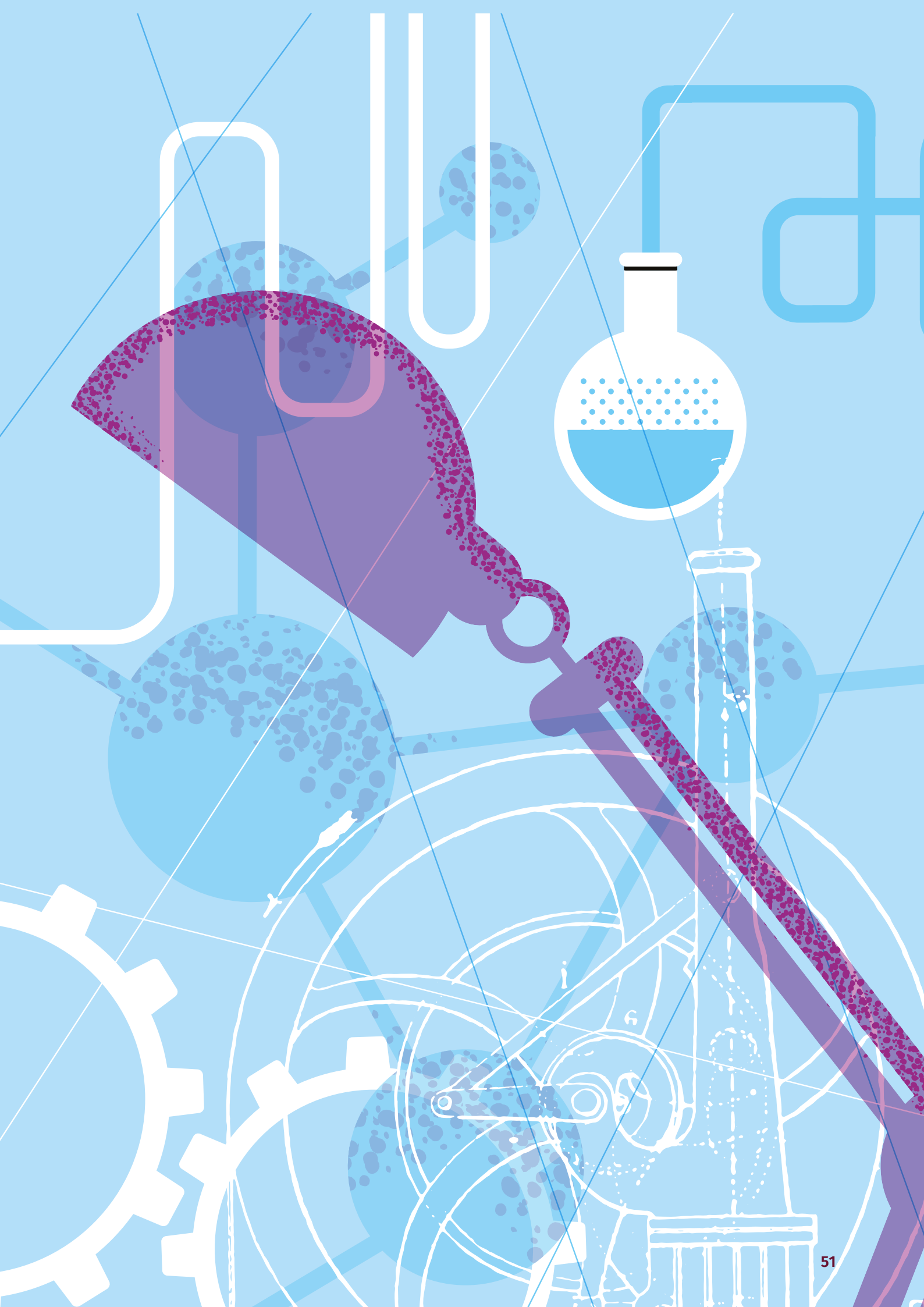
STAMI arbeider systematisk med å utvikle egen organisasjon og eget arbeidsmiljø, med vekt på hvordan arbeidet planlegges, organiseres og gjennomføres. Som en kunnskapsorganisasjon som er avhengig av høy kompetanse og skaperkraft fra de ansatte, har instituttet høy bevissthet rundt den enkelte ansattes opplevelse av egen arbeidssituasjon og mulighet for autonomi og påvirkning. Høsten 2024 gjennomførte STAMI arbeidsmiljøkartleggingen MUST. Resultatene fra kartleggingen ble fulgt opp med systematisk arbeid på gruppe- og områdenivå, og for instituttet som helhet, med bred involvering av ansatte. Iverksatte tiltak vil bli evaluert i 2025.

STAMIs personalpolitiske mål er å ha en balansert alders- og kjønns sammensetning og sikre likestilling mellom kjønnene knyttet til lønns- og stillingstype ut fra kompetanse. Se en overordnet redegjørelse i vedlegg 1. Sykefraværet på STAMI var på 3,9 prosent i 2024. Gjennom året hadde STAMI to personer på tiltaksordning gjennom NAV. STAMI tilrettelegger arbeidsoppgaver for enkeltansatte som har behov for spesialtilpassede ordninger grunnet helse eller familiære forhold. Én person ble i 2024 rekruttert med bakgrunn i funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring. I løpet av de siste seks årene har fem prosent av STAMIs årlige ansettelser inkludert søkere fra denne målgruppen. I løpet av 2024 har STAMI hatt en lærling ansatt innenfor medie- og designfag. Lærlingen vil ta fagbrevet våren 2025. STAMI er opptatt av å gi lærlinger god oppfølging og tilrettelegging i det daglige, og opplever lærlingordningen som positiv for både lærlingen og instituttet.

Revisjon, evalueringer, tilsynsrapporter og pålegg

STAMI har i 2023 og i 2024 deltatt i «Fagevaluering av medisin og helsefag» (EVALMEDHELSE) i regi av Norges forskningsråd. Resultatene fra evalueringen er forventet i mars 2025. STAMIs forskningsaktiviteter blir evaluert i de vitenskapelige tidsskriftenes fagfellevurdering, og blir med det løpende evaluert i et omfang og på et detaljnivå som langt overstiger vanlige evalueringsprosesser i statlig sektor. STAMIs høye publiseringsgrad over en rekke år viser at instituttet holder et godt faglig nivå. STAMI evaluerer løpende egne kurs og undervisningstilbud i arbeidet med målgrupper for opplæring.

Riksrevisjonen gjennomfører årlige revisjon av STAMI. Revisjonsberetningen for 2024 vil tilgjengeliggjøres på stami.no så snart den foreligger.

V – Fremtidsutsikter

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) er det nasjonale forskningsinstituttet innen arbeidsmiljø- og arbeidshelsetfeltet i Norge. Instituttets samfunnsoppdrag er å fremskaffe, foredle og formidle kunnskap om arbeidsmiljø og -helse til det beste for hele bredden av norsk arbeidsliv. Dette samfunnsoppdraget er en viktig grunnstamme som står fast, samtidig som organisasjonen står overfor høye forventninger og flere muligheter som krever utvikling og endring. Arbeidsstyrken er samfunnets viktigste ressurs, og STAMI jobber for å fremskaffe kunnskap som skal sikre arbeidsstyrkens helse og arbeidsevne. Økt forskningsbasert innsikt i hvordan ulike arbeidsmiljøforhold påvirker arbeidstakernes helse og virksomhetenes resultater er en forutsetning for å bygge et trygt, sunt og konkurransekraftig norsk arbeidsliv for fremtiden.

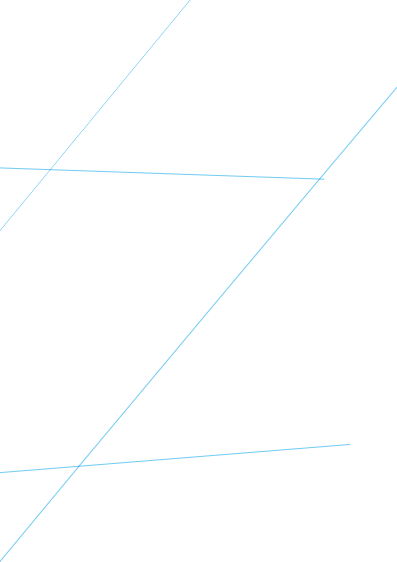
Det er spesielt fire store drivere i norsk arbeidsliv som kan medføre behov for nye initiativer og dreininger av eksisterende aktiviteter fremover. STAMI skal utvikles videre for å kunne bistå arbeidslivet med ny kunnskap i møte med disse fremvoksende utfordringene.

Den raske digitale og teknologiske utviklingen endrer arbeidslivet. Nye arbeidsoppgaver, yrker og bransjer kommer til, og andre yrker og oppgaver vil kunne forsvinne. Dette vil ha betydning for selve arbeidet og dermed også påvirke og endre arbeidsmiljøet til arbeidstakerne. Fremtidens arbeidsliv fordrer dermed kunnskap om nye utfordringer samtidig som tradisjonelle utfordringer endrer seg i omfang og karakter og fortsatt krever oppmerksomhet. Automatisering, mønstergjenkjenning, maskinlæring og nye KI-verktøy vil fremover kunne erstatte flere menneskelige oppgaver. Denne utviklingen vil være relevant for alle bransjer og næringer, og vi vet lite om konsekvenser relatert til endrede arbeidsmiljøforhold knyttet til arbeidstakere som vil jobbe med slike systemer.

STAMI er en virksomhet som også selv benytter nye digitale teknologier i høy grad, og påvirkes direkte av utviklingen på dette området. Det vil kunne ha konsekvenser for databearbeiding, datasikkerhet og kommunikasjon på STAMI, og oppfølging og rutiner knyttet til dette vil ha høy prioritet.

Den store energiomstillingen Norge står overfor er en del av det grønne skiftet som handler om hvordan vekst og utvikling skal skje innenfor naturens tålegrense, og hvordan vi skal gå over til produkter og tjenester som gir mindre negative konsekvenser for klima og miljø enn det de gjør i dag. Det som er bra for det ytre miljøet er ikke nødvendigvis like bra for arbeidsmiljøet til dem som jobber i de nye næringene. En stor andel av arbeidsplassene i petroleumsnæringen vil over tid utfases, og nye arbeidsplasser knyttet til havvind, landvind og solenergi utvikles. Det grønne skiftet vil innebære endringer i produksjon, resirkulering og gjenbruk i flere næringer som gir eksponering for nye kjemiske forbindelser. Vi ser også at materialteknologien er i en rivende utvikling. Elektrifiseringen og digitaliseringen i dette skiftet innebærer potensiell eksponering for nye stoffer med ukjent risikoprofil. Denne omstillingen vil kreve kunnskapsutvikling på nye områder og med nye forbindelser som kan fordre nyutvikling i STAMIs kompetanse og infrastruktur. Behovet for ressurser til både vedlikehold og investeringer av utstyr og vitenskapelige ressurser forventes derfor å øke i tiden fremover.

Den tydelige demografiske endringen og trendene vi ser i samfunnet i dag, vil også ha betydning for arbeidslivet fremover. «Gråbølgen» har nådd Norge, og økningen av andelen eldre i befolkningen vil innebære at velferdsordningene våre settes under press. En konsekvens er at det blir behov for betydelig flere sysselsatte innen helse- og omsorgsykker. En annen konsekvens kan være at det

kreves store omstillinger og endringer i planlegging, organisering og gjennomføring av helse- og omsorgstjenester. Det vil kunne bidra til at vi løser tjenestene på en annen måte enn i dag. Endringene vil uansett ha betydning for norsk arbeidsliv fremover og kunnskapsbehovet vi ser foran oss. Norge har også hatt en økning i antall unge utføre de siste årene, samtidig som vi fortsatt har et høyt sykefraværsliv i norsk arbeidsliv. Kunnskapsbehovet knyttet til hvilken betydning arbeidsmiljøforhold har for å sikre at flere kan inkluderes, færre blir syke av jobben sin og at flere har en arbeidshelse som gjør at de kan stå lenger i jobb, blir viktig for STAMI å imøtekomme.

Globalisering og geopolitiske forhold fører til endringer i arbeidsmarkedet, nye arbeidsformer og økt mobilitet av arbeidstakere og virksomheter. Dette krever kunnskap og oppmerksomhet på arbeidsmiljø- og sikkerhetsforhold. Norsk arbeidsliv påvirkes i stor grad av internasjonale forhold. Som eksempel har krigen i Europa ført til at Norge de siste årene tatt imot et høyere antall flyktninger enn noen gang tidligere. Gjennom å sikre gode arbeidsmiljøforhold for alle, kan vi forbedre integrering og inkludering av utenlandske arbeidstakere inn i arbeidslivet. Ny kunnskap om arbeidsmiljøforhold i et inkluderingsperspektiv vil også være et viktig bidrag for å utvikle et konkurransekraftig arbeidsliv fremover.

Geopolitiske forhold, og endring i trusselbildet, har også konsekvenser for arbeidet med sikkerhet og beredskap internt på STAMI, og systematisk oppfølging på dette området vil ha høy prioritet fremover.

I sum forventes disse fire driverne å påvirke ulike aspekter ved arbeidslivet og arbeidsmiljøet, og de vil ha både positive og negative konsekvenser for de sysselsattes arbeidshelse og sikkerhet. STAMI møter fremtiden med en organisasjons- og finansieringsform som sikrer en effektiv og fleksibel tilnærming til oppgaveløsningen, med god balanse mellom forskning og forvaltnings- og arbeidslivsstøttende aktiviteter. STAMIs autonomi, faglige frihet og ansvar for egen kunnskapsproduksjon og -formidling, samt vår rolle på det internasjonale arbeidsmiljø- og arbeidshelsefeltet, gir gode forutsetninger for å fortsatt tydeliggjøre og befeste vår rolle nasjonalt og internasjonalt. STAMI vil, forutsatt stabile rammevilkår, ytterligere kunne styrke produksjonen og formidlingen av kunnskap med høy, vitenskapelig kvalitet til myndigheter, partene i arbeidslivet og de enkelte virksomhetene i årene fremover. Med det bidrar STAMI til god kunnskapsbasert, forebyggende arbeidsmiljøinnsats for håndtering av både nye og velkjente arbeidsmiljøutfordringer.

VI – Årsregnskap

Ledelseskommentar til årsregnskap 2024

STAMI er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjettert virksomhet).

Bekreftelse

Årsregnskapet er utarbeidet og avlagt etter retningslinjer i bestemmelser om økonomistyring i staten, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115/2024, samt AIDs hovedinstruks for økonomiforvaltning ved Statens arbeidsmiljøinstitutt datert 24. mai 2018. Årsregnskapet gir et dekkende bilde av STAMIs disponible bevilgninger, regnskapsførte kostnader, regnskapsførte inntekter, eiendeler og gjeld. All relevant informasjon kommer frem av årsregnskapet, og de mest sentrale postene kommenteres i det følgende.

Kommentarer til årets regnskap

Statens arbeidsmiljøinstitutt fikk en samlet tildeling på 174 350 000 kroner i 2024. Det er en økning på 5 910 000 kroner fra 2023.

STAMI følger prinsippet om motsatt sammenstilling. Ved årsslutt justeres bevilgningen og inntektsføres i forhold til totale kostnader for året. Dersom aktivitet finansiert av bevilgningen pågår over flere år, skal inntekt av bevilgningen resultatføres i takt med utførte aktiviteter, det vil si i samme periode som kostnadene påløper.

Resultatregnskapet viser et underskudd på 653 000 kroner i 2024, mot et underskudd på 3,2 millioner kroner i 2023. Underskuddet er knyttet til planlagt bruk av tidligere ubenyttet grunnbevilgning, som har vært et resultat av effektiviseringstiltak ved instituttet over flere år. Midlene er brukt til satsingsprosjekter som blant annet skal sikre

god kompetanseoverføring fra instituttets nøkkelpersonell til nyansatte, samt bidra til strategisk vridning av forskningsinnsatsen.

Note 8 i årsregnskapet viser restmidler fra avsetning til satsingsprosjekter fra 2019 og 4 millioner kroner øremerket til planlagt oppgradering av eksponeringsdatabasen EXPO, som ble igangsatt i 2023, og hvor arbeidet videreføres i de neste årene.

Note 15 i årsregnskapet viser en økning i ikke inntektsført bevilgning på 2,4 millioner kroner. Dette er midler som skal brukes til planlagte forskningsprosjekter og aktiviteter i kommende år. Blant annet ble det i 2024 avsatt 2,8 millioner kroner av den ikke inntektsførte bevilgningen til forskningsprosjektet «SafeVR – Døgnrytme, funksjon og fysiologi» som er et fireårig forskningsprosjekt. Prosjektets formål å undersøke hva som skjer i kroppen ved nattarbeid og lange arbeidsdager ved hjelp av virtuell virkelighet. Det er også avsatt 12,5 millioner kroner til ytterligere forskningsprosjekter og satsingsstillinger. STAMIs muligheter til å spare inn midler på vakanser, spesielt knyttet til pensjonsavganger, er kraftig redusert sammenlignet med mulighetene de siste ti til femten årene. Midlene vi allerede har avsatt vil, som tidligere, benyttes til strategisk viktige prosjekter. Det vil følgelig lyskes ut og tildeles midler til prosjekter med satsingsstillinger internt på STAMI både i 2025 og i 2026. 5,5 millioner kroner er øremerket til store investeringer som ble påbegynt i 2024 og som gjennomføres i 2025, blant annet innkjøp av HPLC-DAD-FLD og ionekromatograf som begge er vitenskapelig instrumenter. Ionekromatografi-instrumentet inngår i en strategisk satsing knyttet til nye grenseverdier for krom (CrVI), og HPLC-instrument er et analyseinstrument som

brukes i både forskningsprosjekter og i tjenesteyting. Videre er det avsatt 8 millioner kroner til fremtidige investeringer i vitenskapelig utstyr, 2,5 millioner kroner til uforutsette pensjonsforpliktelser og 15 millioner kroner til fremtidige lønns- og driftsmidler.

I 2024 har STAMI anskaffet vitenskapelig utstyr og investeringer for 14,4 millioner kroner. STAMI har blant annet anskaffet LCMS-MS, et vitenskapelig instrument som inngår i en langsiktig satsing knyttet til proteinanalyser. Instituttet har med oppgraderingen av utstyrsparken gode forutsetninger for å forske på et variert spekter av problemstillinger, knyttet til både eksisterende og nye felt innenfor arbeidsmiljø og -helse. Likevel er det stadig et løpende, udekket behov for å erstatte og oppgradere utstyrsparken ytterligere, fordi feltet STAMI arbeider i er spesielt utstyrsnevende, og den teknologiske utviklingen foregår i et svært raskt tempo.

Totalt sett har instituttets drifts- og lønnskostnader økt med 10,2 millioner kroner fra 2023 til 2024. Økningen i driftskostnader skyldes generell prisstigning. På bakgrunn av at lønnsoppgjøret i staten for 2024 ikke var ferdigstilt før i slutten av november, har ikke STAMI utbetalt resultatet av lønnsoppgjøret i 2024. STAMI har derfor gjort et estimat for lønnsavsetning som utgjør 3 578 315 kroner. I tillegg er NAV-refusjoner redusert med 2 millioner kroner sammenlignet med 2023, og er også en del av årsaken til økte lønnskostnader i 2024.

Tilskudd og overføringer fra EU og Norges forskningsråd (NFR) utgjør en viktig del av totale mottatte forskningsbidrag til instituttet. STAMI mottok i 2024 2 millioner kroner i bidrag knyttet til EU-finansierte prosjekter og 4,3 millioner kroner fra NFR. Det er liten endring i inntektsføring av mottatte midler, det vil si bruk av mottatte bidragsmidler, fra eksterne bidragsytere i 2024 mot 2023 (22,3 millioner kroner i 2024 og 23,4 millioner kroner i 2023). Dette viser en jevn aktivitet på eksternt finansierte prosjekter.

Instituttets økonomiske situasjon vurderes å være under god kontroll, forutsatt fortsatt stabile rammevilkår. Det er nødvendig med streng økonomikontroll, samt god oppfølging av investeringer og allokeringer.

I sum kan det konkluderes med at instituttets resultatoppnåelse og aktivitetsnivå, sett i forhold til kostnadsnivået, er meget godt. STAMI kan dokumentere høyt aktivitetsnivå og god og konkurransedyktig tjenesteproduksjon på instituttets virkeområder.

Instituttets revisjonsordning

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for instituttet. Revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av annet kvartal 2025. Revisjonsberetningen for regnskapsåret 2024 vil bli tilgjengelig på instituttets nettsider når denne er offentlig.

Statens arbeidsmiljøinstitutt

15. mars 2025

Therese Nordberg Hanvold
Direktør

Prinsippnote til årsregnskapet

Prinsippnote til oppstilling av bevilgningsrapportering

Årsregnskap for statlige forvaltningsorganer med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter), er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsenes punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2024, og Arbeids- og inkluderingsdepartementets hovedinstruks for virksomhets- og økonomiforvaltning ved Statens arbeidsmiljøinstitutt datert 24. mai 2018.

STAMI er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsenes pkt. 3.7.1, og får som en nettobudsjettert virksomhet bevilgningen fra overordnet departement innbetalt til egen bankkonto.

Beholdninger på oppgjørskonto overføres til nytt år.

STAMI har, som en nettobudsjettert virksomhet, forenklet rapportering til statsregnskapet. Oppstillingen av bevilgningsrapporten reflekterer dette.

Oppstillingen av bevilgningsrapporten omfatter en øvre del, som viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Midtre del av oppstillingen viser hva som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser virksomhetens saldo og likvidbevegelser på oppgjørskonto i Norges Bank. I nedre del av oppstillingen fremkommer alle finansielle eiendeler og forpliktelser som instituttet står oppført med i statens kapitalregnskap.

Prinsippnote til oppstilling av virksomhetsregnskapet

Virksomhetsregnskap etter SRS består av resultat- og balanseoppstilling, kontantstrømoppstilling, omtale av regnskapsprinsipper og noter. Prinsippnoten beskriver hvilke prinsipper som er benyttet ved utarbeidelse av virksomhetsregnskapet. Resultatoppstillingen er utarbeidet i samsvar med oppstillingsplanen i vedlegg 1 til SRS 1 Presentasjon av virksomhetsregnskapet (desember 2024) og gir oversikt over STAMIs inntekter og kostnader i 2024. Balanseoppstillingen er utarbeidet i samsvar med oppstillingsplanen i vedlegg 2 til SRS 1 og presenterer STAMIs eiendeler og forpliktelser i 2024. Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet i samsvar med SRS 2 Kontantstrømoppstilling (desember 2020) og presenterer virksomhetens kontantstrømmer fordelt på driftsaktiviteter, investeringsaktiviteter, finansieringsaktiviteter og eventuelle kontantstrømmer knyttet til overføringer.

Statens arbeidsmiljøinstitutt er en nettobudsjettert virksomhet og har følgelig benyttet de regnskapsstandarder som er utarbeidet for nettobudsjetterte virksomheter.

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet, hvor overføring av risiko og kontroll er overført til kjøper. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Dette innebærer at inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i takt med at aktivitetene som finansieres av disse inntektene utføres, det vil si i samme periode som kostnadene påløper.

Den andelen av inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som benyttes til anskaffelse av immaterielle eiendeler og

varige driftsmidler som balanseføres, inntektsføres ikke på anskaffelsestidspunktet, men avsettes i balansen på regnskapslinjen «Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler».

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen «Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler». Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultateffekt.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter, kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i samme periode som aktivitetene er gjennomført og ressursene har blitt forbrukt.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte (desember 2023) legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK).

Virksomheten resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan. Virksomheten betaler en virksomhetsspesifikk hendelsesbasert arbeidsgiverandel som del av pensjonspremien. At premien er virksomhetsspesifikk, betyr at den beregnes ut fra den enkelte virksomhets forhold, ikke for grupper av virksomheter samlet. At den er hendelsesbasert, betyr at den tar hensyn til de faktiske hendelser i medlemsbestanden i virksomheten, slik at premiereserven er ajour i forhold til medlemmets opptjening. Medlemsandelen på to prosent av lønnsgrunnlaget er uendret.

Leieavtaler

Virksomheten har valgt å benytte forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på tre år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 50.000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost, fratrasket avskrivninger.

Kontorinventar og PCer med tilhørende skjerm med utnyttbar levetid på tre år eller mer er balanseført som egne grupper.

Dersom virksomhetens bruk/utnyttelse av en immateriell eiendel eller et varig driftsmiddel endres, skal eiendelen nedskrives til virkelig verdi dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi. STAMI har gjennomført en vurdering av nedskrivningsbehovet for 2024 og funnet at det ikke er behov for nedskrivninger.

Egenutvikling av programvare

Utgifter vedrørende bruk av egne ansatte til utvikling av programvare er kostnadsført. Kjøp av bistand til utvikling av programvare er balanseført.

Investeringer i aksjer og andeler

Aksjer er B-aksjer som ble ervervet i 1992. Aksjene er ikke omsettbare, og det utbetales ikke aksjeutbytte. Aksjene kommer inn under gruppe 2 – aksjer som forvaltes gjennom en forvaltningsbedrift, SIVA og virksomheter med unntak fra bruttobudsjetteringsprinsippet (50-post virksomheter).

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelse-skostnad og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende. Kundefordringer ble vurdert basert på deres alder.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld. Statens kapital består av virksomhetskapital, avregninger og utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte).

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Avsetningen «Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler» viser inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som er benyttet til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den direkte modellen tilpasset statlige virksomheter.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

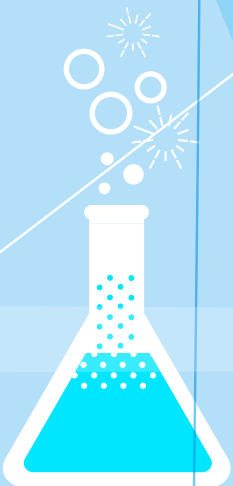
Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Virksomheten tilføres likvider løpende gjennom året i henhold til utbetalingsplan fra overordnet departement. Statens arbeidsmiljøinstitutt disponerer en egen oppgjørskonto i konsernkontoordningen i Norges Bank. Denne renten beregnes ikke. Statens arbeidsmiljøinstitutt beholder likviditeten ved årets slutt.

Regnskap

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2024

Samlet tildeling i henhold til tildelingsbrev

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling 2024
0643	Statens arbeidsmiljøinstitutt	50	Statstilskudd	173 450 000
0601	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	21	Spesielle driftsutgifter	900 000
Sum utgiftsført				174 350 000

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Note*	Regnskap 2024
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	14	169 830 667
Endringer i perioden		-11 272 303
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		158 558 363

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.24)

Konto	Tekst	Note	2024	2023	Endring
6001/820601	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank	14	158 558 363	169 830 667	-11 272 303
205	Eiendeler (aksjer, leierboerinnskudd,m.m.)	10	50 000	50 000	0

* Henvisning til aktuell note i virksomhetsregnskapet

Årsregnskap med noter

Resultatregnskap

	Note	31.12.2024	31.12.2023
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	169 263 259	154 706 252
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	22 272 341	23 363 422
Salgs- og leieinntekter	1	5 079 506	5 888 868
Andre driftsinntekter	1	47 045	30 140
Sum driftsinntekter		196 662 150	183 988 683
Driftskostnader			
Varekostnader	2	592 888	547 220
Lønnskostnader	3	128 385 268	120 444 621
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4,5	11 817 491	11 706 053
Andre driftskostnader	6	56 519 803	54 418 259
Sum driftskostnader		197 315 450	187 116 153
Driftsresultat		-653 300	-3 127 470
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	7	1 409	0
Finanskostnader	7	-192	60 911
Sum finansinntekter og finanskostnader		1 601	-60 911
Resultat av periodens aktiviteter		-651 699	-3 188 381
Avregninger og disponeringer			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjettert)	8	651 699	3 188 381
Sum avregninger og disponeringer		651 699	3 188 381

Balanse**EIENDELER**

	Note	31.12.2024	31.12.2023
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	4	7 312 747	9 084 952
Immaterielle eiendeler under utførelse	4	0	404 000
Sum immaterielle eiendeler		7 312 747	9 488 952
II Varige driftsmidler			
Maskiner og transportmidler	5	32 161 166	29 955 594
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	5	12 031 657	11 866 059
Anlegg under utførelse	5	2 426 609	0
Sum varige driftsmidler		46 619 432	41 821 653
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	10	50 000	50 000
Sum finansielle anleggsmidler		50 000	50 000
Sum anleggsmidler		53 982 179	51 360 605
B. Omløpsmidler			
I. Beholdning av varer og driftsmidler			
II Fordringer			
Kundefordringer	11	2 657 076	3 115 583
Opptjente, ikke fakurerte inntekter	12	0	76 260
Andre fordringer	13	11 310 982	3 525 160
Sum fordringer		13 968 058	6 717 003
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	14	158 558 363	169 830 667
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		158 558 363	169 830 667
Sum omløpsmidler		172 526 421	176 547 669
Sum eiendeler		226 508 600	227 908 274

STATENS KAPITAL OG GJELD

	Note	31.12.2024	31.12.2023
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapi tal			
Opptjent virksomhetskapi tal	9	50 000	50 000
Sum virksomhetskapi tal		50 000	50 000
II Avregninger			
Avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	8	4 085 511	4 737 210
Sum avregninger		4 085 511	4 737 210
III Utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte)			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	4,5	53 932 179	51 310 605
Ikke inntektsført bevilgning	15	116 904 919	114 439 752
Sum utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte)		170 837 098	165 750 357
Sum statens kapital		174 972 609	170 537 567
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelser			
II Annen langsiktig gjeld			
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	18	12 763 625	8 622 615
Skyldig skattetrekk og andre trekk		4 068 656	4 857 989
Skyldige offentlige avgifter		6 232 240	5 541 585
Avsatte feriepenger		10 869 679	10 858 266
Ikke inntektsført tilskudd og overføringer (nettobudsjetterte)	16	9 826 768	22 495 093
Annen kortsiktig gjeld	17	7 775 024	4 995 160
Sum kortsiktig gjeld		51 535 992	57 370 708
Sum kortsiktig gjeld		57 370 708	53 648 168
Sum gjeld		51 535 992	57 370 708
Sum statens kapital og gjeld		226 508 600	227 908 274

Kontantstrømoppstilling etter den direkte metoden for nettobudsjetterte virksomheter

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter		
Innbetalinger	31.12.2024	31.12.2023
Innbetalinger av bevilgning	174 350 000	168 440 000
Innbetalinger av tilskudd og overføringer	9 604 015	21 543 681
Innbetalinger fra salg av varer og tjenester	5 589 282	7 767 915
Andre innbetalinger	113 589	46 225
Sum innbetalinger	189 656 887	197 797 821
Utbetalinger		
utbetalinger for kjøp av varer og tjenester	-60 197 260	-54 521 740
utbetalinger av lønn og sosiale kostnader	-124 702 871	-115 692 930
utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-1 715 999	-1 652 639
andre utbetalinger		-165 817
Sum utbetalinger	-186 616 130	-172 033 125
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter * (se avstemming)	3 040 757	25 764 696
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Innbetalinger ved salg av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	0	0
Utbetalinger ved kjøp av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-14 314 242	-8 712 383
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler	0	0
Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler	0	0
Utbetalinger ved kjøp av obligasjoner og andre fordringer	0	0
Innbetalinger ved salg av obligasjoner og andre fordringer	0	0
Innbetalinger av rente og utbytte	0	0
Utbetalinger av renter	1 182	-14 593
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-14 313 061	-8 726 975
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetalinger av virksomhetskaper	0	0
Tilbakebetalinger av virksomhetskaper	0	0
Utbetalinger av utbytte til statskassen	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	0
Kontantstrømmer knyttet til overføringer		
Innbetalinger fra statskassen til tilskudd til andre	0	0
Utbetalinger av tilskudd og overføringer til andre	0	0
Netto kontantstrøm knyttet til overføringer	0	0
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	0	0
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-11 272 303	17 037 720
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	169 830 667	152 792 946
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	158 558 363	169 830 667

Avstemming	31.12.2024	31.12.2023
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet	-651 699	-3 188 381
Disponering av periodens resultat (til virksomhetskaptal)		
Bokført verdi avhendede anleggsmidler		
Ordinære avskrivninger	11 817 491	11 706 053
Nedskrivning av anleggsmidler		
Avsetning utsatte inntekter (tilgang anleggsmidler)	-14 439 066	-9 632 069
Endring i statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	2 621 575	-2 073 950
Endring i ikke inntektsført bevilgning	2 465 166	15 807 698
Endring i beholdninger av varer og driftsmateriell		
Endring i kundefordringer	-230 981	1 172 909
Endring i kundefordringer (tilskudd)	687 088	767 579
Endring i leverandørgjeld	4 141 010	1 042 263
Endring i ikke inntektsført tilskudd og overføringer	-12 668 325	-1 985 558
Effekt av valutakursendringer		
Poster klassifisert som investerings- og finansieringsaktiviteter	14 313 061	8 726 975
Poster klassifisert som kontantstrømmer knyttet til overføringer		
Endring i andre tidsavgrensningsposter	-5 014 563	3 421 177
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter*	3 040 757	25 764 696

Noter

Note 1 - Driftsinntekter		
	31.12.2024	31.12.2023
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger	181 145 407	153 549 598
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-14 439 066	-9 632 069
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	11 817 491	11 706 020
Andre inntekter fra bevilgning (forskuddbetalte kostnader)	-9 260 573	-917 296
Sum inntekt fra bevilgninger	169 263 259	154 706 252
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra Norges Forskningsråd	6 299 193	7 289 369,86
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	2 204 396	3 579 855,32
Tilskudd fra EU	8 722 305	9 068 900,17
Andre tilskudd og overføringer	5 046 446	3 425 297,06
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	22 272 341	23 363 422
Inntekt fra gebyrer		
Sum inntekt fra gebyrer	0	0
Salgs- og leieinntekter		
Salgsinntekt, avgiftspliktig	464 042	538 058
Salgsinntekt, avgiftsfri	2 846 688	3 205 310
Salgsinntekt, unntatt avgiftsplikt	1 768 776	2 145 500
Sum salgs- og leieinntekter	5 079 506	5 888 868
Andre driftsinntekter		
Andre inntekter	47 045	30 140
Sum andre driftsinntekter	47 045	30 140
Sum driftsinntekter	196 662 150	183 988 683

Note 2 Varekostnad

	31.12.2024	31.12.2023
Innkjøp av råvarer og halvfabrikat*	592 888	547 220
Sum varekostnad	592 888	547 220

*Beløpet gjelder innkjøp til kantine.

Note 3 - Lønnskostnader

	31.12.2024	31.12.2023
Lønn*	94 535 424	89 544 030
Feriepenger	11 363 996	11 077 695
Arbeidsgiveravgift	16 071 245	15 223 508
Pensjonskostnader**	8 220 204	8 845 703
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-3 289 237	-5 419 747
Andre ytelser	1 483 636	1 173 431
Sum lønnskostnader	128 385 268	120 444 621

Antall utførte årsverk***	131	125
Antall ansatte****	158	158
Antall avtalte årsverk****	142	141

*På bakgrunn av at lønnsoppgjøret i staten for 2024 ikke var ferdigstilt før i slutten av november, har ikke STAMI utbetalt resultatet av lønnsoppgjøret i 2024. STAMI har derfor gjort et estimat for lønnsavsetning for det sentrale lønnsoppgjøret (lokale og eventuelt sentrale tillegg) som utgjør 3 578 315 kroner. Lønnsavsetningen inkluderer feriepenger, og det er avsatt for arbeidsgiveravgift av lønnsavsetningen.

Avsetningen inkluderer også STAMIs eget bidrag til lønnsforhandlinger utover det som er fremforhandlet sentralt. Dette utgjør 1 305 001 kroner.

** Pensjonskostnaden i 2024 er basert på et estimat for pensjonspremien beregnet av SPK, og ikke faktisk pensjonspremie. Dette skyldes at lønnsoppgjøret i staten for 2024 ikke var ferdigstilt før i slutten av november 2024. Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2024 8,3 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremie på artskonto 542/pensjonsgrunnlaget i 2024 rapportert til SPK). For regnskapsåret 2023 utgjorde premiesatsen 8,40 prosent.

*** I henhold til PM-2019-13 Definisjon av utførte årsverk.

**** I henhold til statistikken fra SSB, jamfør rundskriv R-115 Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap.

Note 4 - Immaterielle eiendeler

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	25 157 824	404 000	25 561 824
Tilgang i året	1 027 192	-404 000	623 192
Anskaffelseskost 31.12.	26 185 016	0	26 185 016
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	16 072 872	0	16 072 872
Ordinære avskrivninger i året	2 799 396	0	2 799 396
Balanseført verdi 31.12.2024	7 312 747	0	7 312 747

Avskrivningssatser (levetider)	5 år / lineært	Ingen avskrivning
--------------------------------	----------------	-------------------

Note 5 - Varige driftsmidler

	Maskiner og transportmidler	Driftsløspøre, inventar, verktøy o.l.	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	83 085 945	32 523 749	0	115 609 693
Tilgang i året	8 487 628	2 901 637	2 426 609	13 815 874
Anskaffelseskost	91 573 573	35 425 386	2 426 609	129 425 567
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	53 130 350	20 657 690	0	73 788 040
Ordinære avskrivninger i året	6 282 056	2 736 039	0	9 018 095
Balanseført verdi 31.12.2024	32 161 167	12 031 657	2 426 609	46 619 433

Avskrivningssatser (levetider)	3-15 år lineært	3-15 år lineært	Ingen avskrivning
--------------------------------	-----------------	-----------------	-------------------

Note 6 - Andre driftskostnader

	31.12.2024	31.12.2023
Husleie	16 398 053	15 472 302
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	445 166	145 567
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	3 996 660	5 841 996
Leie maskiner, inventar og lignende	8 651 289	8 114 590
Mindre utstyrsanskaffelser	5 833 283	4 882 237
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	2 095 488	1 825 520
Kjøp av konsulenttjenester	3 843 179	3 071 541
Kjøp av andre fremmede tjenester	3 116 697	3 411 843
Reiser og diett	2 905 072	3 329 893
Tap og lignende	2 400	0
Øvrige driftskostnader	9 232 515	8 322 770
Sum andre driftskostnader	56 519 803	54 418 259

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler

Gjenværende varighet	Type eiendel	31.12.2022
	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Sum
Varighet over 5 år	16 276 728	16 276 728
Kostnadsført leiebetalings for perioden	16 276 728	16 276 728

STAMI har husleieavtale med varighet på 11 1/2 år på rapporteringstidspunktet. Årlig husleiekostnad er kroner 16 276 728 kroner.

Note 7 - Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2024	31.12.2023
Finansinntekter		
Valutagevinst (agio)	1 409	0
Sum finansinntekter	1 409	0
Finanskostnader		
Rentekostnad	-1 182	14 593
Valutatap (disagio)	990	46 318
Sum finanskostnader	-192	60 911

Note 8 Avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte virksomheter)

	31.12.2024	31.12.2023	Endring
Avsetning til lønns- og driftsmidler - satsingsmidler 2019 - K71*	41 068	692 767	651 699
Avsetning til fremtidige forpliktelser EXPO	4 044 443	4 044 443	0
Sum avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet	4 085 511	4 737 210	651 699

* Viser midler øremerket til satsingsprosjekter finansiert ved strategisk og planlagt bruk av tidligere driftsmessig overskudd.

Note 9 Opptjent virksomhetskapi tal (nettobudsjetterte virksomheter)

Opptjent virksomhetskapi tal 31.12.2024	50 000
Opptjent virksomhetskapi tal 31.12.2024	50 000

Note 10 Investeringer i aksjer og andeler

	Ervervs- dato	Antall aksjer	Eier- andel	Stemme- andel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi kapital- regnskap	Balanseført verdi virksomhets- regnskap
Aksjer								
Oslo tech AS*	01.01.1992	50	0,9 %	0,9 %	50 000	50 000	50 000	50 000
Balanseført verdi 31.12.2024							50 000	50 000

* Aksjer er B-aksjer som ble ervervet i 1992. Aksjene er ikke omsettbare og det utbetales ikke aksjeutbytte. Aksjene kommer inn under gruppe 2- aksjer som forvaltes gjennom en forvaltningsbedrift.

Note 11 – Kundefordringer			
	31.12.2024	31.12.2023	
Kundefordringer til pålydende	2 659 476	3 115 583	
Avsatt til forventet tap (-)	-2 400	0	
Sum kundefordringer	2 657 076	3 115 583	

Note 12 Opptjente, ikke fakturerte inntekter			
Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)	31.12.2024	31.12.2023	
Avsetning opptjent, ikke fakturert inntekt KJEMI tjenesteyting	0	76 260	
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	0	76 260	

Note 13 - Andre kortsiktige fordringer			
	31.12.2024	31.12.2023	
Personallån	0	49 996	
Forskuddsbetalte leie*	10 680 063	2 670 089	
Andre forskuddsbetalte kostnader	445 462	335 225	
Andre fordringer	185 457	469 850	
Sum andre kortsiktige fordringer	11 310 982	3 525 160	

* Gjelder i all hovedsak forskuddsbetalt leie av programvarelisenser i forbindelse med ny IT-infrastruktur og husleie for 1.kvartal 2025.

Note 14 Bankinnskudd, kontanter og lignende			
	31.12.2024	31.12.2023	
Innskudd statens konsernkonto (nettobudsjetterte virksomheter)	158 558 363	169 830 667	
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	158 558 363	169 830 667	

Note 15 Ikke inntektsført bevilgning (nettobudsjetterte virksomheter)			
	31.12.2024	31.12.2023	Endring
<i>Ikke inntektsført bevilgning fra fagdepartementet (gjeld)</i>			
IA arbeidsmiljøatsingen	-45 221 355,60	-38 228 764	6 992 591,25
Arbeidsmiljøkartlegginger i IA-bransjeprogram	0	-638 445	-638 445,11
Nasjonalt Arbeidstidsregister	-7 085 267,17	-6 746 506	338 760,77
Fremtidens arbeidsmiljø	-2 854 894,56	-2 299 057	555 837,74
Avsetning til fremtidige pensjonsforpliktelser	-2 500 000,00	-2 500 000	0
Avsetning til fremtidige lønns- og driftsmidler	-15 000 000,00	-15 000 000	0
Avsetning forskningsprosjekter satsingsstillinger ved tildelinger fra og med år 2024	-12 427 146,80	-16 893 980	-4 466 833,10
Avsetning forskningsprosjekter satsingsstillinger tildeling 2021 (K72 og K81)	-287 021,38	-4 733 294	-4 446 272,88
Avsetning forskningsprosjekt tildelt 2023 (K82)	-2 779 573,56	-3 538 965	-759 391,43
Avsetning forskningsprosjekt PARC	-1 343 889,07	-1 406 617	-62 728,28
Forprosjekt virksomhetsundersøkelse	0	-500 000	-500 000,00
Future of work - digitalisering	-1 383 727,81	-2 082 970	-699 242,07
Store investeringer tildelt 2024	-5 481 552,00	-8 656 925	-3 175 373,00
Avsetning til fremtidige store investeringer	-8 000 000,00	-8 000 000	0
EXPO eksponeringsdatabase kjemi (tidligere avsatt)	-1 051 919,46	-1 051 919	0
Kunnskapsoppsummering - kvinners arbeidshelse	-65 689,20	0	65 689,20
Forskuddsbetalte driftskostnader	-11 422 881,90	-2 162 309	9 260 573,21
Sum ikke inntektsført bevilgning	-116 904 919	-114 439 752	-2 465 166

Note 16 Ikke inntektsført tilskudd og overføringer (nettobudsjetterte virksomheter)			
	31.12.2024	31.12.2023	Endring
<i>Ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)</i>			
Bidrag fra NFR	-3 398 532,08	-5 547 654	-2 149 121,42
Bidrag fra andre statlige virksomheter	-1 555 694,72	-2 912 409	-1 356 714,34
Bidra fra EU	-1 555 977,79	-7 744 689	-6 188 711,56
Bidrag fra andre virksomheter	-5 031 202,24	-7 988 469	-2 957 267
Sum ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)	-11 541 407	-24 193 221	-12 651 814
<i>Opptjente, ikke mottatte tilskudd og overføringer (fordringer)</i>			
Bidrag fra NFR	0	203 019	203 019
Bidrag fra andre statlige virksomheter	800 325	969 906	169 581
Bidra fra EU	699 199	0	-699 199
Bidrag fra andre virksomheter	215 114	525 202	310 088
Sum opptjente, ikke mottatte tilskudd og overføringer (fordringer)	1 714 639	1 698 128	-219 531
Sum ikke inntektsført tilskudd og overføringer*	-9 826 768	-22 495 093	-12 871 345
*Prosjektrelaterte inntekter var lavere i 2024 grunnet færre innbetalinger på prosjekter med stor økonomisk ramme, som EU-prosjektene som rapporteres hver attende måned. Aktiviteten har likevel vært høy i 2024, og vi forventer økte inntekter i 2025 da flere prosjekter er i oppstartsfasen.			
Note 17 Annen kortsiktig gjeld			
	31.12.2024	31.12.2023	
Annen gjeld til ansatte	3 981 711	3 943 806	
Avsetning for lønnsoppgjøret 2024*	3 136 122	0	
Påløpte kostnader	657 191	1 045 312	
Annen kortsiktig gjeld	0	6 042	
Sum annen kortsiktig gjeld	7 775 024	4 995 160	
* På bakgrunn av at lønnsoppgjøret i staten for 2024 ikke var ferdigstilt før i slutten av november, har ikke STAMI utbetalt resultatet av lønnsoppgjøret i 2024. STAMI har derfor gjort et estimat for lønnsavsetningen for det sentrale lønnsoppgjøret (lokale og eventuelt sentrale tillegg), jf. note 3. Avsetningen inkluderer også STAMIs eget bidrag til lønnsforhandlinger utover det som er fremforhandlet sentralt.			
Note 18 Leverandørgjeld			
	31.12.2024	31.12.2023	
Innland	12 318 468,47	8 591 866	
Utland	445 156,73	30 749	
Sum leverandørgjeld	12 763 625	8 622 615	
Økning i leverandørgjeld innland skyldes faktura fra Statsbygg for husleie 1. kvartal 2025, med fakturadato i 2024.			

VEDLEGG 1

Likestillingsredegjørelse

Denne redegjørelsen beskriver hvordan Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) jobber med aktivitets- og redegjørelsesplikten i henhold til likestillings- og diskrimineringsloven. Redegjørelsen inkluderer også en tilhørende tabell. Instituttet jobber systematisk for et likestilt, inkluderende og ikke-diskriminerende arbeidsmiljø.

Likestillingspolicy

STAMI forplikter seg til å fremme likestilling og inkludering i alle deler av virksomheten. Vi anerkjenner mangfold som en styrke og verdsetter alle ansatte uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, funksjonsevne, seksuell orientering, religion eller annen bakgrunn.

Prinsipper:

- Like muligheter: Alle ansatte skal ha like muligheter til ansettelse, utvikling og ansvar basert på kvalifikasjoner, ferdigheter og prestasjoner.
- Rettferdighet: Vi arbeider aktivt for å forebygge og motvirke diskriminering og fordommer i arbeidsmiljøet. Lik kompetanse skal reflekteres i lik lønn, uavhengig av kjønn, alder, etnisitet eller andre forhold.
- Mangfold: Vi skal fremme et inkluderende arbeidsmiljø som verdsetter ulike perspektiver og erfaringer. Dette sikrer vi gjennom målrettet rekruttering, kompetanseheving og tiltak som fremmer likeverd og inkludering.
- Tilrettelegging: STAMI skal sikre gode rammer for tilrettelegging for ansatte med nedsatt funksjonsevne eller andre behov, slik at alle kan delta og bidra fullt ut i arbeidslivet.

STAMIs ledelse, i samarbeid med de ansattes representanter, har ansvar for å integrere likestillingsperspektiver i alle ledd av virksomheten. Dette inkluderer strategier, rekruttering og daglig drift. Alle ansatte har et medansvar for å bidra til et respektfullt og inkluderende arbeidsmiljø.

Instituttet vil jevnlig vurdere rutiner og tiltak for likestilling for å sikre kontinuerlig forbedring og etterlevelse av gjeldende regelverk.

Lønnspolitikk

STAMI har som mål å sikre likebehandling og likelønn for alle ansatte, uavhengig av kjønn, ansettelsesform, etnisitet, alder eller andre forhold. Årlig hentes lønnsstatistikk fordelt på kjønn og stillingskategorier, som brukes i forberedelsene til lokale lønnsforhandlinger og i dialog med arbeidstakerorganisasjonene.

Ved nyansettelser vurderes startlønn utelukkende basert på stillingens kvalifikasjonskrav, som utdanning, erfaring og kompetanse, og i samsvar med tilsvarende stillinger ved instituttet. Lokale lønnsforhandlinger følger samme prinsipper.

Tilstandsrapporten for 2024 viser ingen systematiske lønnsforskjeller knyttet til kjønn, etnisitet eller andre forhold når det tas hensyn til utdanning, ansiennitet og kompetanse.

Rekrutteringsarbeid

Likestilling og ikke-diskriminering er sentrale prinsipper i STAMIs rekrutteringsarbeid. Instituttet har som mål at arbeidsstyrken skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Derfor oppfordres alle kvalifiserte søkere til å søke på stillinger, uavhengig av alder, kjønn, kjønnsidentitet, funksjonsevne, etnisk bakgrunn eller andre forhold.

For lederstillinger oppfordres kvinner spesielt til å søke, da STAMI historisk sett har hatt flest mannlige ledere i vitenskapelige lederstillinger. Denne trenden har snudd etter rekruttering i 2023 og 2024, og per dags dato består ledergruppen av 46 prosent kvinner og 54 prosent menn, dette utvalget inkluderer mellomledere til direktør.

Alle stillingsutlysninger inkluderer et avsnitt om inkludering og mangfold. I rekrutteringsprosessen brukes det ofte

screeningsspørsmål for å forenkle vurderingen av kandidatens kvalifikasjoner, som utdanning og erfaring, samt for å identifisere kandidater med hull i CV-en, innvandrerbakgrunn eller funksjonsnedsettelse, disse kandidatene blir kalt inn til intervju hvis de er kvalifiserte.

De siste seks årene har cirka fem prosent av nyrekruttede enten hull i CV eller nedsatt funksjonsevne. I 2024 ble én kandidat fra målgruppen ansatt gjennom en administrativ rekruttering. Totalt 16 stillinger ble lyst ut. Det ble gjort ansettelser i ti av stillingene. STAMI mottok totalt 364 søknader. Blant disse oppga seks kandidater hull i CV-en, og én av disse kvalifiserte til stillingen og ble innkalt til intervju.

Som forskningsinstitutt krever mange av de ledige stillingene høy spesialisering, ofte på doktorgradsnivå, innenfor smale fagfelt knyttet til arbeidsmiljø og arbeidshelse. Dette kan gjøre det utfordrende å finne egnede kandidater med ønsket spisskompetanse, uavhengig av kjønn, etnisitet, alder eller funksjonsevne. For å styrke den fremtidige rekrutteringsbasen satser STAMI på utdannings- og rekrutteringsstillinger, som doktorgradsstipendiater, postdoktorer og leger i spesialisering.

Historisk har det vært en overvekt av menn i forskerstillinger, men denne trenden har snudd de siste årene. I 2023 og 2024 var det en overvekt av kvinner i forskerstillinger ved instituttet.

Rutiner og infrastruktur

STAMI har godt etablerte rutiner for konflikthåndtering ved mobbing, trakassering og varsling, som støtter arbeidet for likestilling, likebehandling og ikke-diskriminering. Disse rutinene ble også løftet i 2024 gjennom et revidert og hel-digitalt HMS-system, hvor informasjon er lettere tilgjengelig for alle ansatte. Rutinene revideres jevnlig i samarbeid med Arbeidsmiljøutvalget og hovedverneombud, og ansatte blir kjent med dem gjennom velkomstrutiner ved oppstart.

Medarbeidersamtalskjema inkluderer spørsmål knyttet til temaet, og instituttet har også systemer for å fange opp

arbeidsrelatert sykefravær. Målet er å håndtere konflikter raskt og på riktig nivå, slik at arbeidsmiljøet opprettholdes på best mulig måte. I 2024 startet også ledergruppen, i samarbeid med personalavdelingen, et arbeid med å revidere skjemaet for medarbeidersamtaler. Målet er å gjøre det mer spisset mot vurdering av den ansatte opp mot lederens oppfølging, samtidig som det legges til rette for større rom til å ta opp ulike temaer. Det nye skjemaet blir ferdigstilt i 2025.

STAMI gjennomførte i 2024 en medarbeiderundersøkelse i staten (MUST). Basert på svarene fra undersøkelsen har virksomheten iverksatt tiltak både på gruppe- og avdelingsnivå, samt på virksomhetsnivå.

STAMIs lokaler i Gydas vei 8 er universelt utformet, med tilrettelegging for synshemmede, personer i rullestol og andre med fysiske funksjonsnedsettelse. Instituttets nettsider, intranett og IKT-verktøy er også universelt utformet for å sikre tilgjengelighet for alle brukere.

Livsfase- og personalpolitikk

STAMIs livsfasepolitikk vektlegger likestilling mellom kjønnene i alle livsfaser. Et tiltak for å ivareta likestilling i praksis er at alle ansatte med barn under 12 år oppfordres til å fordele omsorgsdager ved sykt barn eller lignende på lik linje med sin partner, uavhengig av kjønn eller partners sektortilknytning.

Eldre arbeidstakere hos STAMI har mulighet til å ta ut seks ekstra seniordager utover det som følger av de sentrale ordningene. Tiltaket er ment å treffe arbeidstakere med ekstra behov for restitusjon, og skal bidra til at de kan stå lenger i arbeid. Ordningen for uttak av seniordager ble revidert og vurdert i 2024 av ledelsen i samarbeid med IDF, og det ble ikke gjort noen endringer i avtalen. Avtalen vurderes på nytt i 2026.

Jf. tabell for tilstandsrapportering ser vi at kvinner fortsatt tar ut en større andel fødselspermisjon enn menn. Som institutt legger vi imidlertid til rette for at begge kjønn har like muligheter til å ta ut foreldrepermisjonen slik de selv ønsker.

Tabell for tilstandsrapportering (kjønn og lønn) 2023 og 2024

		Kjønnsbalanse			Lønn (gj.snitt per år i 1000)		Kvinner andel av menns lønn i prosent
		M %	K %	Total (N)	M	K	
Totalt i virksomheten	2023	36 %	64 %	151	746	667	89 %
	2024	37 %	63 %	142	759	682	90 %
Toppleder	2023	0 %	100 %	1	-	-	-
	2024	0 %	100 %	1	-	-	-
Ledere	2023	67 %	33 %	9	1022	1038	102 %
	2024	70 %	30 %	10	1045	1062	102 %
Mellomledere	2023	50 %	50 %	6	901	794	88 %
	2024		100 %	2	-	-	-
Saksbehandlere*	2023	31 %	69 %	36	598	624	104 %
	2024	26 %	74 %	34	627	629	100 %
Forskere**	2023	35 %	65 %	37	831	750	90 %
	2024	46 %	54 %	41	794	759	96 %
Ingeniører***	2023	34 %	66 %	29	648	621	96 %
	2024	31 %	69 %	29	666	623	94 %
Undervisning- og utdanningsstillinger****	2023	21 %	79 %	28	604	613	101 %
	2024	28 %	72 %	25	610	620	102 %
Lærlinger	2023	100 %	0 %	1	-	-	-
	2024	100 %	0 %	1	-	-	-
Sluttet	2023	50 %	50 %	14			
	2024	31 %	69 %	16			
Nyrekruttert	2023	18 %	72 %	25			
	2024	20 %	80 %	10			
Deltidstilsatte*****	2023	37 %	63 %	8			
	2024	33 %	67 %	9			
Midlertidig ansatte	2023	26 %	74 %	46			
	2024	23 %	77 %	35			
Fraværsdager knyttet til foreldrepermisjon (fødsel-/ omsorgs-/ fedrepermisjon)	2023	21 %	79 %	1737,8			
	2024	8 %	92 %	1394			
Gj.snitt antall uker foreldrepermisjon	2023	10,20	13,30	23,50			
	2024	7,50	7,60	15,10			
Legemeldt sykefravær	2023	0,4 %	3,2 %	3,6 %			
	2024	0,7 %	3,1 %	3,8 %			

*Saksbehandlere inkluderer alle rådgivere, seniorrådgivere, hovedbibliotekarer og førstekonsulenter i virksomheten

** Forskere inkluderer alle forskere med stillingskode 1109, 1110, 1183 og 1111 og overleger

*** Ingeniører inkluderer alle avdelingsingeniører, overingeniører, senioringeniører, forskningsteknikere og sjefingeniører i virksomheten

**** Undervisning- og utdanningsstillinger inkluderer stipendiater, spesialistkandidater og postdoktorer

*****Deltidsansatte: Blant antallet deltidsansatte i 2023 og 2024 er det en ansatt i deltidsstilling som ikke har annen fast bistilling o.l. ved siden av stillingen ved STAMI.

STAMI
STATENS
ARBEIDSMILJØINSTITUTT

